

[illegible]

Inhoud

Inhoud	2
Leeswijzer	4
 Deel I - Rechtspraak	 5
Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)	5
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)	7
Asiel, migratie en burgerschap (S – V)	13
Associatieovereenkomst EEG/Turkije	16
Belastingen	16
Belastingen, accijns	17
Belastingen, btw (Fi - S)	17
Belastingen, dividendbelasting	22
Belastingen, douane en tariefindeling	22
Belastingen, vennootschappen	23
Beroepskwalificaties	24
Bestuursrecht	25
Brexit	26
Consumenten (C)	26
Detentie (S)	30
Diensten, elektronische communicatiediensten	32
Digitale markt	32
Economisch en monetair beleid	32
Eigendomsrecht	33
Energiemarkt	33
Erfrecht	35
Europese subsidies	36
Euthanasie	36
Familieleven en familierecht (Fa – SZ)	37
Financiële diensten en markten (B – S)	37
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)	38
Godsdienstvrijheid (B)	39
Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen	39
Handel en antidumping	40
Insolventie	41
IE - Intellectuele eigendom	42

Institutioneel recht	45
IPR	46
Kansspelen	48
Landbouw en visserij (B)	48
LHBT	52
Luchtvaart (C)	52
Mededinging	53
Milieu, natuur, duurzame energie.....	54
Omgevingsrecht	57
Overlevering en uitlevering (S)	57
Politieonderzoek en behandeling	59
Privacy en persoonsgegevens.....	60
Procesrecht en recht op eerlijk proces – bestuursrecht	62
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel	62
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht	63
Rechtsstaat en rechterlijke macht	65
Recht op leven	66
Staatssteun	67
Strafrecht	68
Terrorisme	68
Verkiezingen	68
Vervoer	69
Verzekeringen	69
Vrijheid van meningsuiting.....	69
Vrijheid van vereniging.....	69
Wapens	70
 Deel II - Algemeen	 71
Algemeen	71
Cursus en opleiding.....	71
HvJ	72
Nieuwsbrieven.....	72
NL zaken bij het HvJ	73
NL prejudiciële verwijzingen	73
NL zaken bij het EHRM	82

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven "bladwijzers", de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.
- In de index is tussen haakjes aangegeven voor welke rechtsgebieden de informatie relevant is: Bestuursrecht (B), Civiel recht (C), Familierecht (Fa), Fiscaal recht (Fi), Strafrecht (S), Vreemdelingenrecht (V)

Deel I - Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-309/18 – Lavorgna – Italië - ECLI:EU:C:2019:350 – geen conclusie - [arrest](#)

Gevolgen niet afzonderlijk vermelden arbeidskosten in offerte

Richtlijn 2014/24/EU. Het betreft een geding tussen Lavorgna enerzijds en een aantal Italiaanse gemeenten anderzijds, over de gunning van een overheidsopdracht aan een onderneming die in haar financiële offerte de arbeidskosten niet afzonderlijk heeft vermeld.

Hof: De beginselen van rechtszekerheid, gelijke behandeling en transparantie, zoals vervat in richtlijn 2014/24/EU verzetten zich niet tegen een nationale regeling, volgens welke het feit dat in een financiële offerte de arbeidskosten niet afzonderlijk zijn vermeld in een procedure voor het plaatsen van een overheidsopdracht, tot uitsluiting van die offerte leidt, zonder mogelijkheid om de stukken aan te vullen of te verduidelijken, zelfs indien van deze verplichting tot afzonderlijke vermelding van die kosten geen sprake is in de aanbestedingsdocumenten, voor zover die voorwaarde en die mogelijkheid van uitsluiting duidelijk zijn vastgelegd in de nationale regeling inzake aanbestedingsprocedures voor overheidsopdrachten waarnaar in die documenten uitdrukkelijk werd verwezen. Indien de bepalingen van de aanbesteding het de inschrijvers niet mogelijk maken om die kosten in hun financiële offerten te vermelden, moeten de beginselen van transparantie en evenredigheid evenwel aldus worden uitgelegd dat zij zich er niet tegen verzetten dat het inschrijvers wordt toegestaan om hun situatie recht te zetten en om binnen een door de aanbestedende dienst vastgestelde termijn te voldoen aan de verplichtingen die in de relevante nationale wetgeving zijn vastgelegd.

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-253/18 – Rhenus Veniro – Duitsland - ECLI:EU:C:2019:386 – geen conclusie - [arrest](#)

Onderhandse gunning van een opdracht voor openbaar personenvervoer

Verordening (EG) nr. 1370/2007. Richtlijn 2014/24/EU. Richtlijn 2014/25/EU. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen de Stadt Euskirchen en Rhenus Veniro betreffende de voorgenomen onderhandse gunning van het openbare personenvervoer per bus of andere voertuigen. Volgens deze vooraankondiging moest die opdracht, die betrekking had op de levering van meer dan een miljoen vervoerskilometers per jaar, met ingang van 1 januari 2019 voor 120 maanden worden gegund aan SVE Stadtverkehr Euskirchen, een onderneming die voor 100 % in handen is van de stad Euskirchen. Aangezien SVE voertuigen noch bestuurders had om het contract in het kader van de overheidsopdracht zelf uit te voeren, deelde zij mee voornemens te zijn een onderaannemingscontract af te sluiten met RVK Regionalverkehr. Rhenus Veniro heeft tegen de voorgenomen onderhandse gunning beroep ingesteld.

Hof: Artikel 5, lid 2, van verordening (EG) nr. 1370/2007 is niet van toepassing op de onderhandse gunning van contracten betreffende openbaar vervoer per bus die niet de vorm aannemen van concessieovereenkomsten in de zin van richtlijn 2014/23/EU.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 8 mei 2019 – zaak C-267/18 – Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93 – Roemenië - ECLI:EU:C:2019:393 – [conclusie](#)

Begrip „aanzienlijke of voortdurende tekortkomingen” – Achterhouden van informatie over de beëindiging van een eerdere overheidsopdracht – Informatie over de deelname van onderaannemers

Richtlijn 2014/24/EU. De verwijzende rechter wenst van het Hof te vernemen of artikel 57, lid 4, onder g) van toepassing is wanneer de „vroegtijdige beëindiging van die eerdere opdracht” voortvloeide uit het feit dat de ondernemer aan wie de opdracht was gegund een deel van het werk

in onderaanneming had gegeven zonder dat aan de aanbestedende dienst te melden. Daarbij komt nog dat die ondernemer in de nieuwe aanbestedingsprocedure de (tweede) aanbestedende dienst niet in kennis heeft gesteld van de vroegtijdige beëindiging van de eerdere opdracht.

A-G: Artikel 57, lid 4, onder g), van richtlijn 2014/24/EU dient aldus te worden uitgelegd dat een aanbestedende dienst in beginsel bevoegd is om een ondernemer uit te sluiten van de procedure voor de plaatsing van een overheidsopdracht voor werken wanneer ten aanzien van deze ondernemer is besloten tot de vroegtijdige beëindiging van een eerdere overheidsopdracht op grond van niet-nakoming van de clausule die hem de verplichting oplegde om de uitbesteding van een deel van die werken aan een onderaannemer mee te delen met het oog op de voorgeschreven toestemming. Het staat aan de nationale rechter om gelet op de specifieke omstandigheden van het geding en met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel vast te stellen of de vroegtijdige beëindiging van de (eerste) overheidsopdracht was te wijten aan een aanzienlijke tekortkoming bij de uitvoering van een wezenlijk voorschrift tijdens deze opdracht die volstond om de ondernemer uit te sluiten van de (tweede) opdracht.

Artikel 57, lid 4, onder h), van richtlijn 2014/24/EU staat er niet aan in de weg dat de aanbestedende dienst een inschrijver die de vroegtijdige beëindiging van een eerdere overheidsopdracht op grond van aanzienlijke tekortkomingen bij de uitvoering van een wezenlijk voorschrift tijdens die (eerste) overheidsopdracht voor hem heeft achtergehouden, uitsluit van een (tweede) overheidsopdracht. Het staat aan de nationale rechter om de ernst van dat achterhouden van informatie te toetsen aan het evenredigheidsbeginsel.

PREJUDICIELE VERWIJZING – 24 mei 2019 – Hongarije - [zaak C-263/19 - T-Systems Magyarország e.a.](#)*

Wijziging van de aanbestedingsopdracht

Richtlijn 2014/24/EU. Richtlijn 2007/66/EG. Richtlijn 89/665/EEG. Richtlijn 92/13/EEG. Artikel 41, lid 1 en 47 EU Handvest. De aanbestedende dienst is opgericht door de gemeente Boedapest. Zij verricht openbaarvervoersdiensten in de hoofdstad. Zij is een onderhandelingsprocedure gestart voor de gunning van een opdracht voor de vervaardiging, het vervoer, de installatie en de volledige exploitatie van kaartjesautomaten. De hoofdovereenkomst is door de partijen diverse keren gewijzigd, onder meer doordat de aanbestedende dienst de gekozen inschrijver om een aanvullende prestatie verzocht. De arbitragecommissie van het aanbestedingsbureau verklaarde dat de aanbestedende dienst en de gekozen inschrijver inbreuk hadden gepleegd omdat de wijzigingen van de opdracht, en de tweede overeenkomst inzake de kostenvergoeding, niet voldeden aan de wettelijke vereisten daarvoor, waardoor een nieuwe aanbestedingsprocedure had moeten worden uitgeschreven. Op grond hiervan heeft de arbitragecommissie de aanbestedende dienst en de gekozen inschrijver beide een boete opgelegd, omdat zij in gelijke mate verantwoordelijk waren voor de onrechtmatige handelingen. Tegen deze beslissing hebben de aanbestedende dienst en de gekozen inschrijver beroep ingesteld bij de verwijzende rechter. De eerste vraag is of de gekozen inschrijver ook inbreuk kan maken op de bepalingen inzake de wijziging van opdrachten. De tweede vraag is of het Unierecht zich verzet tegen een nationale regeling die toestaat dat ook aan de gekozen inschrijver een boete wordt opgelegd wegens schending van het aanbestedingsrecht. De derde vraag gaat over de onderzoeksplicht bij de vaststelling van de hoogte van die boete.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Italië - 29 mei 2019 – [zaak C-299/19 – Techbau](#)*

Aanbesteding - Handelstransacties

Richtlijn 2000/35/EG. Richtlijn 93/37/EEG. Richtlijn 2011/7/EU. Voorwerp van de aanbestedingsovereenkomst was de turnkey-levering en inrichting van een geprefabriceerde modulaire operatiefaciliteit voor het ziekenhuis van Casale Monferrato. De contractprijs is betaald, maar met grote vertraging ten opzichte van de in het bestek van aanbesteding vastgestelde termijnen voor de betaling. Techbau heeft een rechtszaak aanhangig gemaakt om vertragingsrente te vorderen. Volgens Techbau bedroeg die vertragingsrente €197.008,65. Het geschil betreft de afbakening van de werkingssfeer van de nationale regeling die richtlijn 2000/35 in Italiaans recht omzet. Binnen de werkingssfeer van deze regeling vallen "handelstransacties". Dit zijn "opdrachten, onder welke benaming dan ook die uitsluitend of in de hoofdzaak betrekking hebben op de levering van goederen of de verrichting van diensten tegen vergoeding. De verwijzende rechter is van mening dat het begrip "het leveren van goederen of het verrichten van diensten" uit de richtlijn ook

opdrachten voor werken – van particuliere dan wel openbare aard – en met name overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken omvat.

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 - zaak C-631/17 – Inspecteur belastingen – Nederland - Hoge Raad – ECLI:EU:C:2019:381 - [conclusie](#) – [arrest](#)

Zeevarende uit andere lidstaat

Verordening (EG) nr. 883/2004. Het betreft een geding tussen enerzijds een Lets staatsburger die in Letland woonachtig is en gedurende een korte periode voor een in Nederland gevestigde vennootschap arbeid heeft verricht op een schip dat vaart onder de vlag van een derde staat dat zich in de betrokken periode buiten het grondgebied van de Unie bevond, en anderzijds de Nederlandse belastingautoriteiten die voor deze arbeidsperiode sociale premies vorderen. Moet artikel 11, lid 3, onder e), van verordening nr. 883/2004 worden aangemerkt als een vangnetbepaling van het stelsel van normen voor de vaststelling van de toepasselijke wetgeving (conflictregels) op het gebied van sociale zekerheid zoals vervat in deze verordening, die van toepassing is op alle gevallen die niet uitdrukkelijk in dit stelsel zijn geregeld, of heeft deze bepaling een beperktere werkingssfeer en is zij uitsluitend van toepassing op niet-actieve personen?

Hof: Een zeeman die zijn woonplaats in zijn lidstaat van herkomst heeft behouden terwijl hij werkzaam is voor een in een andere lidstaat gevestigde werkgever, op een schip dat buiten het grondgebied van de Europese Unie en onder de vlag van een derde land vaart, valt binnen de werkingssfeer van de verordening inzake de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels.

-  EU-Hof: zeevarende in dienst van Nederlandse zeevaartondernemer maar woonachtig in Letland valt onder socialezekerheidsstelsel van zijn woonland ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-24/17 – Österreichischer Gewerkschaftsbund – Oostenrijk - ECLI:EU:C:2019:373 - [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Verbod op discriminatie op grond van leeftijd – Nationaal stelsel van bezoldiging en salarisverhoging van arbeidscontractanten in overheidsdienst

Richtlijn 2000/78/EG. Artikel 45 VWEU. Verordening (EU) nr. 492/2011. Het betreft een geding over de rechtmatigheid van de federale regeling voor bezoldiging en salarisverhoging van arbeidscontractanten in overheidsdienst die begin 2015 naar aanleiding van het arrest Schmitzer in Oostenrijk is vastgesteld om een einde te maken aan discriminatie op grond van leeftijd.

Hof: Het Oostenrijkse stelsel van bezoldiging en salarisverhoging van arbeidscontractanten in overheidsdienst is in strijd met het verbod op discriminatie op grond van leeftijd.

Het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat, wanneer een met het Unierecht strijdige discriminatie is vastgesteld en zolang maatregelen tot herstel van een gelijke behandeling niet zijn genomen, de gelijke behandeling alleen kan worden hersteld door aan de door de oude regeling voor bezoldiging en bevordering benadeelde arbeidscontractanten dezelfde voordelen toe te kennen als deze waarop de door die regeling bevoordeelde arbeidscontractanten aanspraak konden maken met betrekking tot zowel de inaanmerkingneming van de vóór de leeftijd van 18 jaar vervulde diensttijdvakken als het stijgen in salaristrappen, en bijgevolg door aan de gediscrimineerde arbeidscontractanten een financiële compensatie toe te kennen die gelijk is aan het verschil tussen het bezoldigingsbedrag dat de betrokken arbeidscontractant had moeten verkrijgen als hij niet was gediscrimineerd, en de bezoldiging die hij daadwerkelijk heeft ontvangen.

Artikel 45 VWEU en artikel 7, lid 1, van verordening (EU) nr. 492/2011 staan in de weg aan een nationale regeling waarbij, ter bepaling van de salarisanciënniteit van een arbeidscontractant, eerder vervulde diensttijdvakken in een dienstverband met een lokale overheid of een intercommunaal samenwerkingsverband van een lidstaat van de EER, Turkije, Zwitserland, een orgaan van de EU of een intergouvernementele organisatie waarbij Oostenrijk is aangesloten, of met andere soortgelijke

entiteiten, volledig in aanmerking worden genomen, terwijl ieder ander eerder diensttijdvak slechts in aanmerking wordt genomen tot maximaal 10 jaar en voor zover het relevant is.

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-494/17 – Rossato en Conservatorio di Musica F.A. Bonporti – Italië - ECLI:EU:C:2019:387 – [conclusie](#) - [arrest](#)

Maatregelen ter bestraffing van misbruik van overeenkomsten voor bepaalde tijd in openbaar onderwijs (conservatoria)

Richtlijn 1999/70/EG. Raamovereenkomst arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd. Het belang van deze zaak ligt niet zozeer in de inhoud van de nationale wet die de Italiaanse wetgever heeft ingevoerd naar aanleiding van arrest Mascolo e.a. van het Hof, als wel in de uitlegging van deze wet door het grondwettelijk hof en het cassatiehof van Italië. Deze uitlegging heeft er namelijk toe geleid dat de werkingssfeer van deze wet werd uitgebreid tot leerkrachten van wie de arbeidsverhouding voor bepaalde tijd is omgezet in een arbeidsverhouding voor onbepaalde tijd op grond van „reeds bestaande selectiemethoden/vergelijkende onderzoeken“, zoals die vóór de inwerkingtreding van deze wet werden toegepast. Deze uitlegging heeft in de praktijk tot gevolg dat „schoon schip“ werd gemaakt, dat wil zeggen dat elk recht op vergoeding van schade als gevolg van misbruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd in strijd met de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd werd uitgesloten over de 14 jaar voorafgaand aan de inwerkingtreding van de wet, en dit zonder de bij deze wet bepaalde maatregelen ter voorkoming of bestraffing van misbruik als gevolg van het gebruik van opeenvolgende overeenkomsten of arbeidsverhoudingen voor bepaalde tijd, op deze werknemers van toepassing te verklaren. De verwijzende (lagere) rechter twijfelt aan de gevolgen van de uitlegging.

Hof: Clausule 5, punt 1, van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd (bijlage bij richtlijn 1999/70/EG) staat niet in de weg aan een nationale wettelijke regeling die docenten uit de publieke sector van wie de arbeidsverhouding voor bepaalde tijd met beperkte terugwerkende kracht is omgezet in een arbeidsverhouding voor onbepaalde tijd, volstrekt uitsluit van het recht op financiële schadeloosstelling wegens misbruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, wanneer die omzetting niet onzeker, onvoorzienbaar of toevallig is en de beperkte inaanmerkingneming van de op basis van die opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd opgebouwde anciënniteit een evenredige maatregel vormt om dat misbruik te bestraffen, wat door de verwijzende rechter moet worden onderzocht.

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-161/18 – Villar Láz – Spanje - ECLI:EU:C:2019:382 – [persbericht](#) – [geen conclusie](#) - [arrest](#)

SZ -Gelijke behandeling van mannen en vrouwen – Berekening ouderdomspensioen deeltijdwerker

Richtlijn 79/7/EEG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over de berekening van ouderdomspensioen.

Hof: Artikel 4, lid 1, van richtlijn 79/7/EEG staat in de weg aan een regeling van een lidstaat, volgens welke het bedrag van het premiegebonden ouderdomspensioen van een deeltijdwerker wordt berekend door een basisbedrag, dat wordt vastgesteld op basis van de werkelijk ontvangen beloning en de werkelijk betaalde premies, te vermenigvuldigen met een percentage dat afhangt van de duur van de periode van premiebetaling, waarbij op deze periode een verlagingscoëfficiënt wordt toegepast die gelijk is aan de verhouding tussen de werkelijk verrichte deeltijdse arbeidstijd en de door een vergelijkbare voltijdse werknemer verrichte arbeidstijd, verhoogd met toepassing van een coëfficiënt 1,5, aangezien deze regeling vrouwelijke werknemers in vergelijking met mannelijke werknemers bijzonder benadeelt.

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-194/18 – **Dodič** – Slovenië - ECLI:EU:C:2019:385 – geen conclusie - arrest

Overgang van onderneming – Overname beleggingsdiensten - Overdracht van klanten

Richtlijn 2001/23/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Jadran Dodič enerzijds en Banka Koper en Alta Invest anderzijds ter zake van de wettigheid van de beëindiging van zijn arbeidsovereenkomst. De verwijzende rechter vraagt zich o.a. af of het in de omstandigheden van de zaak mogelijk is om aan te nemen dat er sprake is van een „overgang van onderneming” in de zin van artikel 1, lid 1, van richtlijn 2001/23.

Hof: Artikel 1, lid 1, van richtlijn 2001/23/EG moet aldus worden uitgelegd dat de overname door een tweede onderneming van de financiële instrumenten en andere activa van klanten van een eerste onderneming, na de stopzetting van de activiteit van laatstgenoemde, op basis van een overeenkomst waarvan de sluiting op grond van de nationale wettelijke regeling verplicht is, ofschoon de klanten van de eerste onderneming vrij blijven om het beheer van hun effecten niet aan de tweede onderneming toe te vertrouwen, een overgang van een onderneming of een onderdeel van een onderneming kan vormen wanneer het bestaan van een overdracht van klanten is vastgesteld, hetgeen de verwijzende rechter moet beoordelen. In dat verband is het zelfs zeer grote aantal klanten dat daadwerkelijk is overgedragen op zich niet doorslaggevend voor de kwalificatie van „overgang” en heeft de omstandigheid dat de eerste onderneming als niet-zelfstandig commissionair samenwerkt met de tweede onderneming, in beginsel geen invloed.

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-486/18 – Praxair MRC – Frankrijk - ECLI:EU:C:2019:379 – persbericht – geen conclusie - arrest

Ouderschapsverlof - Berekening ontslagvergoeding op basis van het tijdelijke deeltijdsloon of basis van voltijdsloon? - Ongelijke behandeling

Richtlijn 96/34/EG. Artikel 157 VWEU. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen RE en Praxair MRC SAS betreffende de berekeningsmethoden voor de ontslagvergoeding en de re-integratieverlofuitkering die haar zijn uitgekeerd in het kader van het ontslag om economische redenen dat haar is gegeven terwijl zij met deeltijds ouderschapsverlof was

Hof: Clausule 2, punt 6, van de raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof, verzet zich ertegen dat wanneer een voor onbepaalde tijd voltijds in dienst genomen werknemer wordt ontslagen tijdens zijn deeltijds ouderschapsverlof, de aan hem te betalen ontslagvergoeding en re-integratieverlofuitkering minstens gedeeltelijk worden bepaald op basis van het verminderde loon dat hij ontvangt op het tijdstip van zijn ontslag.

Artikel 157 VWEU verzet zich tegen een regeling, die bepaalt dat wanneer een voor onbepaalde tijd voltijds in dienst genomen werknemer wordt ontslagen tijdens zijn deeltijds ouderschapsverlof, zijn ontslagvergoeding en re-integratieverlofuitkering minstens gedeeltelijk worden bepaald op basis van het verminderde loon dat hij ontvangt op het tijdstip van zijn ontslag, wanneer een aanzienlijk groter aantal vrouwen dan mannen voor deeltijds ouderschapsverlof kiest en het daaruit voortvloeiende verschil in behandeling niet kan worden gerechtvaardigd door objectieve factoren die niets met discriminatie op grond van geslacht van doen hebben.

HvJ – ARREST – 14 mei 2019 – zaak C-55/18 – CCOO – **Grote Kamer** – ECLI:EU:C:2019:402 – persbericht – conclusie – arrest

Registratie van dagelijkse arbeidstijd

Richtlijn 2003/88/EG. Richtlijn 89/391/EEG. Artikel 31, lid 2, EU Handvest. Moeten de lidstaten, om een volledig doeltreffende bescherming van de gezondheid en de veiligheid van de werknemers op de arbeidsplaats te garanderen, de werkgever verplichten om een prikklok of een soortgelijk systeem in te voeren om de werkelijke duur van de werkdag en de werkweek vast te stellen? Het hof wijst er in zijn overwegingen op dat het recht van iedere werknemer op een beperking van de maximumarbeidsduur en op dagelijkse en wekelijkse rusttijden niet alleen een bijzonder belangrijk voorschrift van sociaal recht van de Unie is, maar ook uitdrukkelijk is verankerd in artikel 31, lid 2,

van het Handvest, en dus een nadere regeling is van dat fundamentele recht, dat de werknemer de zwakkere partij is en dat een systeem waarmee de dagelijkse arbeidstijd wordt geregistreerd een uiterst geschikt middel is om een schending van de voorschriften omtrent de arbeidstijd te bewijzen.

Hof: De artikelen 3, 5 en 6 van richtlijn 2003/88/EG, gelezen in het licht van artikel 31, lid 2, Handvest en artikel 4, 11 en 16 van richtlijn 89/391/EEG moeten aldus worden uitgelegd dat zij in de weg staan aan een regeling van een lidstaat die volgens de daaraan in de nationale rechtspraak gegeven uitlegging werkgevers niet verplicht om een systeem op te zetten waarmee de dagelijkse arbeidstijd van iedere werknemer wordt geregistreerd.

 Mit der Brechstange: EuGH erfindet Grundrecht auf Arbeitszeiterfassung ([Verfassungsblog](#))

HvJ – ARREST – 16 mei 2019 – zaak C-509/17 – Plessers – ECLI:EU:C:2019:424 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Overgang van onderneming – Belgische procedure tot gerechtelijke reorganisatie in strijd met Unierecht

Richtlijn 2001/23/EG. Plessers was in dienst bij NV Echo. Bij de rechtbank van koophandel is de procedure tot gerechtelijke reorganisatie geopend waarbij uitstel van betaling werd verleend, en later machtigde de rechtbank de overdracht aan de NV Prefaco. Dat nam 164 werknemers over, ongeveer twee derde van het totale personeelsbestand. Volgens Plessers is het Belgische recht dat het mogelijk maakt dat een overnemer kiest welke werknemers hij wil behouden in strijd met het EU-recht.

Hof: Richtlijn 2001/23/EG, met name de artikelen 3 tot en met 5, verzet zich tegen een nationale wettelijke regeling die in geval van overdracht van een onderneming in het kader van een procedure van gerechtelijke reorganisatie door overdracht onder gerechtelijk gezag, welke procedure wordt gevoerd met het oog op het behoud van het geheel of een gedeelte van de vervreemder of van zijn activiteiten, bepaalt dat de verkrijger het recht heeft om te kiezen welke werknemers hij wil overnemen.

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELL – 2 mei 2019 – zaak C-70/18 – A. e.a. - Nederland – Raad van State - ECLI:NL:RVS:2018:347 - ECLI:EU:C:2019:361 – [conclusie](#)

Associatieovereenkomst EEG/Turkije – Biometrische gegevens Turkse staatsburgers

Samenvatting onder: [Associatieovereenkomst EEG/Turkije](#)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Letland - 7 mei 2019 – [zaak C-243/19](#) - [Veselības ministrija](#)*

Grensoverschrijdende gezondheidszorg – Ziektekostenverzekering – Godsdienstvrijheid

Verordening (EG) nr. 883/2004. Richtlijn 2011/24/EU. Artikelen 56 en 57 VWEU. Het kind van verzoeker lijdt aan een aangeboren medische aandoening, waarvoor een bepaalde behandeling noodzakelijk is die gepaard gaat met bloedtransfusies. Verzoeker voert aan dat hij Jehovagetuige is en dat de behandeling niet in overeenstemming is met zijn godsdienst. En omdat de behandeling in Letland niet beschikbaar is zonder bloedtransfusie, en in een andere lidstaat wel, in dit geval Polen, heeft verzoeker bij de nationale gezondheidsdienst verzocht om de afgifte van een S2-formulier zodat de verkrijger de geplande behandeling in een andere lidstaat kan ontvangen. Dit is geweigerd.

Kan een lidstaat de in artikel 20(1) van verordening 883/2004 (socialezekerheidsstelsels) bedoelde toestemming weigeren, indien in de woonstaat van de betrokkene een ziekenhuisbehandeling beschikbaar is waarvan de medische doeltreffendheid niet in twijfel wordt getrokken, maar waarvan de gebruikte behandelingsmethode niet strookt met de godsdienstige overtuigingen van die persoon?

PREJUDICIELE VERWIJZING – Hongarije – 8 mei 2019 – [zaak C-211/19](#) – [Készenléti Rendőrség](#)*

Grenspatrouilles - Paraatheidsdiensten en wachtdienst – Overwerk? - Toepasselijkheid richtlijn 2003/88?

Richtlijn 89/391. Richtlijn 2003/88. Verzoeker is als politieambtenaar in vaste dienst getreden bij de interventiepolitie. Vanaf 2015 was hij ingedeeld bij de grensbewakingseenheid. Verzoeker is door zijn werkgever opgedragen om boven zijn reguliere arbeidstijd overwerk te verrichten in de vorm van paraatheidsdiensten en wachtdienst. Gedurende de wachtdienst diende verzoeker geüniformeerd, met zijn uitrusting en bewapening binnen handbereik, te wachten en te rusten. Dit betekende dat hij in een situatie van verhoogde staat van paraatheid binnen 15 minuten, en in een situatie van algemene paraatheid binnen een uur gereed moest staan voor vertrek. De werkgever heeft de tijd die werd doorgebracht in wachtdienst als rusttijd aangemerkt. Verzoeker stelt dat hij gedurende de periode van wacht in feite paraatheidsdienst verrichtte en dat hij daarom recht heeft op overwerkvergoeding, in plaats van wachttoeslag, en hij vindt dat de gehele periode van paraatheidsdienst als arbeidstijd moet worden aangemerkt.

Verzoeker baseert zijn vordering op richtlijn 2003/88. De verwijzende rechter betwijfelt echter sterk of die richtlijn van toepassing is op verzoeker, aangezien hij in het onderhavige geval zijn taken verrichtte onder omstandigheden die verschilden van zijn normale werkomstandigheden. De verwijzende rechter verzoekt het Hof daarom om verduidelijking van de personele werkingssfeer van deze richtlijn. Daarnaast wenst hij te vernemen of de werkzaamheden van een ambtenaar van de politie in vaste dienst van de Hongaarse interventiepolitie bijzondere aspecten omvatten, die inherent zijn aan bepaalde activiteiten in overheidsdienst die de toepassing van richtlijn 89/391 in de weg zouden staan.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Frankrijk – 16 mei 2019 – [zaak C-281/19](#) – [Recteur de l'académie de Paris](#)*

Vrij verkeer werknemers – Meetellen dienstanciënniteit bij de Europese Commissie?

Artikel 45 VWEU (vrij verkeer werknemers). Na te zijn geslaagd voor het vergelijkend onderzoek voor leraren is verzoeker, XS, als kandidaat-leraar aangesteld. In het kader van het onderzoek van het herindelingsdossier heeft verzoekster melding gemaakt van de diensten die zij van 1999 tot en met 2002 bij de Europese Commissie te Brussel heeft verricht. De rector heeft haar meegedeeld dat hij deze diensten niet voor haar herindeling in het lerarenkorps in aanmerking zou nemen. XS heeft bezwaar aangetekend. De vraag is of een Franse regeling waarbij in het kader van een aanstelling bij de herindeling in het lerarenkorps geen rekening wordt gehouden met de dienstanciënniteit van betrokkene bij de Europese Commissie, terwijl die regeling bepaalt dat dienstanciënniteit bij een overheidsinstantie van een andere lidstaat wel meetelt, in strijd is met het vrije verkeer van werknemers.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Spanje – 22 mei 2019 – [zaak C-240/19](#) – [TGSS](#)*

Aanvraag bijzondere sociale verzekeringsovereenkomst

Verordening (EG) nr. 883/2004. Verweerster heeft de aanvraag voor een bijzondere sociale verzekeringsovereenkomst van verzoeker afgewezen. Verzoeker heeft tot 464 maanden bijdragen betaald aan het Duitse stelsel. De rechter wil weten of het besluit van verweerster op basis van het feit dat verzoeker geen bijdragen heeft geleverd aan het Spaanse sociale zekerheidsstelsel in de laatste twaalf jaar, rechtmatig is. Daarbij is het tevens van belang of er rekening moet worden gehouden met betalingen aan een ander sociale zekerheidsstelsel, en of deze "gelijkgesteld" moeten worden aan het bijdragetijdvak in Spanje (waarmee in dit geval aan de voorwaarden voor de vrijwillige verzekering wordt voldaan). Tot slot vraagt de rechter ook nog of een aanvrager onderworpen moet zijn geweest aan specifiek de Spaanse wetgeving of dat het ook voldoende is dat zij/hij onderworpen is geweest aan de wetgeving van een andere lidstaat.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Italië – 27 mei 2019 – [zaak C-282/19 - GILDA-UNAMS e.a.](#) *

Arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd – Omzetting – Discriminatie op grond van godsdienst?

Richtlijn 1999/70/EG. EU Handvest. Richtlijn 2000/78/EG. Een groep docenten katholieke godsdienst wil weten of het niet aanpassen van hun arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd naar een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd discriminerend is op grond van godsdienst.

Inzake de eerste vraag wil de verwijzende rechter weten of de verschillende behandeling van docenten katholieke godsdienst t.o.v. andere docenten kan worden aangemerkt als discriminatie op grond van godsdienst, aangezien het aan de docent katholieke godsdienst verleende bekwaamheidsattest kan worden ingetrokken. De tweede vraag behelst de instrumenten die de verwijzende rechter heeft om de gevolgen van deze (mogelijke) discriminatie weg te nemen en of er een overeenkomst voor onbepaalde tijd tot stand moet worden gebracht aangezien alle andere docenten deze aanstelling wel hebben gekregen bij wet van 13.7.2015. Ten derde wil de verwijzende rechter weten of clausule 5 van de raamovereenkomst van richtlijn 1999/70 eraan in de weg staat dat er in de onderwijssector voor docenten katholieke godsdienst geen maatregelen bestaan om misbruik van opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd te voorkomen of dat het bisschoppelijk attest een objectieve reden kan vormen om hiervan af te kunnen wijken. Laatstelijk wil de verwijzende rechter weten of nationale bepalingen, als de derde vraag bevestigend wordt uitgelegd, buiten toepassing gelaten kunnen worden.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Spanje – 28 mei 2019 – [zaak C-314/19 - R.C.C*](#)

Werknemersrechten bij overgang ondernemingen – Opvolger notaris

Richtlijn 2001/23. Een notaris is in Spanje een overheidsambtenaar die tegelijkertijd de hoedanigheid van werkgever heeft ten aanzien van de werknemers die bij hem in dienst zijn, waarop het volledige algemene arbeidsrecht en het Unierecht van toepassing zijn. Verzoekster was van 1979 tot 2017 werkzaam in het notariskantoor van Piedrabuena. Na de overname van het notariskantoor door verweerster is verzoekster ontslagen. In de ontslagbrief is te lezen dat het een onredelijk ontslag betrof en bijgevolg de ontslagvergoeding werd berekend. Verzoekster komt op tegen het ontslag en tegen de datum die als referentiepunt is genomen voor de ontslagvergoeding. Volgens verzoekster had verweerster uit moeten gaan van de datum waarop ze in het notariskantoor begon te werken, en niet de datum waarop zij voor de nieuwe werkgever is gaan werken. Hoewel de rechter erkent dat het om een onredelijk ontslag gaat, stelt hij dat de referentiedatum in overeenstemming is met de geldende cao. Verzoekster gaat in beroep. Is artikel 1(1)a) van de richtlijn van toepassing op het geval waarin een notaris - een ambtenaar maar ook de particuliere werkgever van zijn personeel - de vorige notaris in zijn ambt opvolgt en zijn repertorium overneemt, zijn werkzaamheden op dezelfde werkplek met dezelfde materiële uitrusting voortzet en daarbij het personeel van die vorige notaris overneemt?

OVERIG

Europese rechter dreigt Nederlands pensioenstelsel te verbieden ([Europa-nu](#))

WIKI

-  [Wiki Coördinatieverordeningen 1408 71 en 883 2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie en burgerschap (S – V)

EHRM – COMMUNICATED CASE – 15 mei 2019 – [Muse Shire e.a. t. Nederland - 9933/18 – communicated case](#) (level 3)

Gezinshereniging

Artikel 8 EVRM. Klagers, een getrouwd stel en hun tweede kind, hebben de Somalische nationaliteit. Nadat de man in 2010 de subsidiaire beschermingsstatus heeft gekregen, hebben zijn vrouw en eerste kind zich bij hem mogen voegen op grond van gezinshereniging. Het tweede kind van het stel, dat geboren is nadat het verzoek om gezinshereniging is ingediend is achter gebleven. Een volgend verzoek om gezinshereniging voor het tweede kind is afgewezen omdat de ouders niet zouden voldoen aan de inkomenseis. Het stel heeft in Nederland nog twee kinderen gekregen. Volgens klagers wordt het recht op familieleven geschonden.

EHRM – COMMUNICATED CASE – 9 april 2019 – [Omar Mohamud t. Nederland - 42922/18 – communicated case](#)

Gezinshereniging

Artikel 8 EVRM. De zaak gaat over de weigering van de autoriteiten om een machtiging tot voorlopig verblijf af te geven aan klagster (Somalische nationaliteit) voor haar twee oudste kinderen. Het verzoek is afgewezen omdat klagster onvoldoende inkomen had. Haar drie jongere kinderen hebben de Nederlandse nationaliteit en wonen bij haar. Volgens klagster wordt het recht op familieleven geschonden.

HvJ – ARREST – 14 mei 2019 – [gevoegde zaken C-391/16, C-77/17 en C-78/17 – M, X en X – Grote Kamer – België - ECLI:EU:C:2019:403 – persbericht – conclusie – arrest](#)

Weigering toekenning of intrekking van de vluchtelingenstatus – Veroordeling wegens een bijzonder ernstig misdrijf

Richtlijn 2011/95/EU. Artikel 18 EU Handvest. Artikel 78, lid 1, VWEU. Artikel 6, lid 3, VEU. De Belgische Raad voor Vreemdelingenbetwistingen legt het Hof vragen voor over de vluchtelingenstatus en het gevaar voor de openbare orde. In dit geval gaat het om een Ivoriaan, die als twaalfjarige als zoon van een diplomaat naar België is gekomen, en vreest voor vervolging in Ivoorkust vanwege de banden van zijn familie met voormalig president Gbagbo. Zijn asielaanvraag wordt echter geweigerd omdat hij verschillende keren strafrechtelijk is veroordeeld, onder meer voor verboden wapenbezit en verkrachting.

Hof: Uit het onderzoek van artikel 14, leden 4 tot en met 6, van richtlijn 2011/95/EU zijn geen feiten of omstandigheden naar voren gekomen die de geldigheid van die bepaling uit het oogpunt van artikel 78, lid 1, VWEU en artikel 18 EU Handvest kunnen aantasten.

HvJ – ARREST – 23 mei 2019 – [zaak C-720/17 – Bilali – Oostenrijk - ECLI:EU:C:2019:448 – conclusie – arrest](#)

Subsidiairebeschermingsstatus – Onjuiste vaststelling land van herkomst

Richtlijn 2011/95/EU. Deze vraag is gerezen in het kader van een geding tussen Bilali, die zich voordoet als staatloze, en de federale dienst voor vreemdelingen en asiel in verband met de beslissing van laatstgenoemde om de aan Bilali verleende subsidiairebeschermingsstatus ambtshalve in te trekken wegens onjuiste vaststelling van zijn land van herkomst.

Hof: Artikel 19, lid 1, van richtlijn 2011/95/EU gelezen in samenhang met artikel 16 van deze richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat een lidstaat de subsidiairebeschermingsstatus moet intrekken wanneer hij deze status heeft verleend zonder dat aan de voorwaarden daarvoor was voldaan en

zich daarbij heeft gebaseerd op feiten die later onjuist bleken te zijn, hoewel de betrokken persoon niet kan worden verweten die lidstaat daarbij te hebben misleid.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 21 mei 2019 – zaak C-94/18 – [Chenchooliah](#) – **Grote Kamer** – [ECLI:EU:C:2019:433](#) – [conclusie](#)

Unieburgerschap – Huwelijk derdelander en Unieburger – Terugkeer Unieburger naar eigen lidstaat – Gevolgen voor verblijfsrecht echtgenoot

Richtlijn 2004/38/EG. Heeft een derdelander verblijfsrecht in Ierland als haar Portugese echtgenoot inmiddels is teruggekeerd naar Portugal? Welke bepalingen van richtlijn 2004/38/EC zijn van toepassing op het besluit om de derdelander geen verblijfsrecht te verlenen? Zijn de bepalingen van hoofdstuk VI of van artikel 15 van die richtlijn van toepassing voor wat betreft de procedurele waarborgen voor uitzettingsbesluiten die zijn genomen op andere gronden dan overheidsbeleid, openbare veiligheid en volksgezondheid? (niet officiële en vrije vertaling)

A-G: De artikelen 15, 30 en 31 van richtlijn 2004/38/EC zijn van toepassing op een besluit tot uitzetting van een derdelander waarbij het besluit is gebaseerd op het feit dat deze derdelander niet meer het recht op verblijf op grond van deze richtlijn heeft, omdat deze derdelander getrouwd is met een Unieburger toen die Unieburger op dat moment gebruik maakte van het recht op vrij verkeer door te verblijven in een andere lidstaat dan zijn eigen lidstaat en deze Unieburger vervolgens is teruggekeerd naar zijn eigen lidstaat. (niet officiële en vrije vertaling)

PREJUDICIELE VERWIJZING – VK – 1 mei 2019 – [zaak C-255/19 - Secretary of State for the Home Department](#)*

Beoordeling veiligheid in land van herkomst - Begrip bescherming – Bescherming door de staat of ook door niet-staatsactoren?

Richtlijn 2004/83/EG (Erkenningsrichtlijn). Richtlijn 2011/95/EU. Verweerder is onderdaan van Somalië en is samen met zijn vrouw gevlucht omdat zij vervolgd werden door de Hawiye-militie. Zijn vrouw heeft in het VK de vluchtelingenstatus gekregen. Verweerder is later naar het VK gekomen en heeft de vluchtelingenstatus gekregen als persoon die van haar afhankelijk was. Het echtpaar is gescheiden. Verweerder heeft meerdere strafbare feiten gepleegd waardoor hem een verwijderingsmaatregel is opgelegd. Verweerder is opgekomen tegen die maatregel. Verzoekster voert aan dat de omstandigheden in Somalië duurzaam zijn gewijzigd en de staat nu doeltreffende bescherming biedt. Verweerder voert aan dat hij in Mogadishu een gegronde vrees voor vervolging heeft en dat de overheidsinstanties in Mogadishu niet in staat zijn hem te beschermen tegen ernstige schade. Bij de beoordeling of de omstandigheden in Mogadishu ingrijpend en duurzaam zijn gewijzigd, mag wettelijk gezien geen rekening worden gehouden met beschermingsfuncties die door niet-staatsactoren worden uitgeoefend.

Het Hof heeft in het arrest Abdulla reeds vastgesteld dat het begrip “bescherming” van artikel 11, lid 1, onder e) van de erkenningsrichtlijn hetzelfde is als het begrip “bescherming” van artikel 7 van die richtlijn.

Prejudiciële vragen: Dienen bij de beoordeling of de bescherming doeltreffend of beschikbaar is alleen beschermende handelingen/functies van staatsactoren in aanmerking te worden genomen of kan rekening worden gehouden met de beschermende handelingen/functies van particuliere actoren (familie/clans)?

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

- Le retour de Syrie, ou le réveil de l'acte de gouvernement ([libertés chéries](#))
- Has Chavez-Vilchez altered the approach to derivative claims for residence in the UK? ([UK immigration law blog](#))

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK – [verwijzing 23.1.2017](#) – [arrest HvJ zaak C-47/17 en C-48/17](#) – 30 april 2019 (publ. 15.5.19) - [ECLI:NL:RBDHA:2019:4927](#)

Dublin III - Verzoek tot heroverweging – Antwoordtermijn verstreken

Verordening (EU) nr. 604/2013 (Dublin III). Verordening (EG) nr. 1560/2003. Tussen partijen is in geschil of de beslistermijn voor verweerder ten tijde van het indienen van het onderhavige beroep was verstreken. Daarbij is het de vraag vanaf welk moment Nederland verantwoordelijk is geworden voor de behandeling van het asielverzoek van eiser op grond van artikel 42, zesde lid, Vreemdelingenwet.

Verweerder diende uiterlijk op 28 juli 2017 een besluit te nemen op de asielaanvraag van eiser. Nu verweerder op 29 mei 2017 een besluit heeft genomen op de asielaanvraag van de vreemdeling, is de beslistermijn niet overschreden en heeft hij tijdig op de aanvraag beslist. Het beroep is daarom prematuur ingediend, zodat het niet-ontvankelijk dient te worden verklaard. Verweerder heeft daarom geen dwangsommen verbeurd. Hetgeen eiser overigens heeft aangevoerd en het standpunt van verweerder dat eiser ten onrechte na de ingebrekestelling niet twee weken heeft gewacht met het indienen van het beroep, behoeft daarom geen bespreking meer.

NOOT – HvJ 19 maart 2019, [zaak C-163/17 Jawo](#)

[The Jawo case: The limits of the principle of mutual trust \(European law blog\)](#)

PUBLICATIE

-  New Professional Development Series chapter on detention of applicants for international protection in the context of the Common European Asylum System ([EASO](#))
-  Migration: Key fundamental rights concerns – Quarterly bulletin 2 ([FRA](#))

REGELGEVING EU

- Verordening (EU) 2019/816 tot invoering van een gecentraliseerd systeem voor de vaststelling welke lidstaten over informatie beschikken inzake veroordelingen van onderdanen van derde landen en staatlozen (Ecris-TCN) ter aanvulling van het Europees Strafregeringsinformatiesysteem en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1726, [Pb L 135 van 22.5.2019](#)
- Verordening (EU) 2019/817 tot vaststelling van een kader voor interoperabiliteit tussen de Unie-informatiesystemen op het gebied van grenzen en visa en tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 767/2008, (EU) 2016/399, (EU) 2017/2226, (EU) 2018/1240, (EU) 2018/1726 en (EU) 2018/1861, Beschikking 2004/512/EG en Besluit 2008/633/JBZ, [Pb L 135 van 22.5.2019](#)
- Verordening (EU) 2019/818 tot vaststelling van een kader voor interoperabiliteit tussen de Unie-informatiesystemen op het gebied van politieke en justitiële samenwerking, asiel en migratie en tot wijziging van Verordeningen (EU) 2018/1726, (EU) 2018/1862 en (EU) 2019/816, [Pb L 135 van 22.5.2019](#)

OVERIG

- Raad van State spreekt met advocaten over ongemotiveerde uitspraken ([Advocatenblad](#))
- De kritiek van een groep advocaten op de gebrekkige motivering van Europees gerelateerde uitspraken heeft bij de Raad van State gehoor gekregen. Woensdag 15 mei heeft bij de Raad een bijeenkomst plaatsgevonden waarin advocaten, rechters en de IND de discussie zijn aangegaan over het nut van gemotiveerde uitspraken in het vreemdelingenrecht.
- All in vain? The fate of EP positions on asylum reform after the European elections ([EU migration law blog](#))
- Amending the Visa Code: Collective Punishment of Visa Nationals? ([EU migration law blog](#))
- Intrekking Nederlanderschap jihadisten niet met terugwerkende kracht ([Verfassungsblog](#))

Associatieovereenkomst EEG/Turkije

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELL – 2 mei 2019 – zaak C-70/18 – A. e.a. - Nederland – Raad van State - [ECLI:NL:RVS:2018:347](#) - [ECLI:EU:C:2019:361](#) – [conclusie](#)

Associatieovereenkomst EEG/Turkije – Biometrische gegevens Turkse staatsburgers

Besluit nr. 1/80. De vraag is aan de orde of het verplicht verstrekken van persoonsgegevens in de vorm van een digitale gezichtsopname en tien vingerafdrukken voor zover dat Turkse onderdanen betreft, en het verwerken van deze gegevens in een vreemdelingenadministratie in strijd is met besluiten in het kader van de associatie tussen Turkije en de EU. Volgens de A-G is de Nederlandse regeling verenigbaar met de afspraken die zijn gemaakt in de associatieovereenkomst. De A-G wijst er op dat de regeling tot doel heeft identiteits- en documentfraude te voorkomen en te bestrijden. De termijn voor het bewaren van de gegevens is bovendien beperkt tot vijf jaar (na afwijzing van de aanvraag of verstrijken van de vergunning). De regeling is geen nieuwe beperking en is dus niet in strijd met de standstill-verplichting (op grond waarvan de EU-lidstaten geen nieuwe beperkingen voor Turkse onderdanen mogen invoeren dan die welke reeds bestaan).

A-G: Artikel 13 van besluit nr. 1/80 verzet zich niet tegen de regeling op grond waarvan Turkse werknemers die het Nederlandse grondgebied willen binnenkomen om er arbeid in loondienst te verrichten, alsmede gezinsleden van reeds op dat grondgebied verblijvende Turkse werknemers, die zich daar bij hen willen voegen, ter verkrijging van de machtiging tot voorlopig verblijf waarover zij bij binnenkomst op het Nederlandse grondgebied moeten beschikken indien zij langer dan 90 dagen in Nederland wensen te verblijven, verplicht zijn om mee te werken aan het afnemen van tien vingerafdrukken en een gezichtsopname, welke gegevens vervolgens worden opgeslagen en verwerkt in een vreemdelingenadministratie die door de medewerkers van de diplomatieke, consulaire en ontvangende autoriteiten kan worden geraadpleegd teneinde identiteits- en documentfraude te voorkomen en te bestrijden, terwijl de termijn voor het bewaren van die gegevens is gesteld op vijf jaar na de afwijzing van de aanvraag voor een machtiging tot voorlopig verblijf, na het vertrek uit Nederland nadat een rechtmatig verblijf is geëindigd, of na het aflopen van de geldigheidsduur van een inreisverbod of een ongewenstverklaring.

Voor zover de in het hoofdgeding aan de orde zijnde regeling het mogelijk maakt de in een bestand opgeslagen biometrische gegevens van Turkse werknemers en hun gezinsleden aan derden beschikbaar te stellen met het oog op het voorkomen, opsporen en onderzoeken van misdrijven, vormt zij geen nieuwe beperking in de zin van artikel 13 van besluit nr. 1/80, aangezien het effect van die regeling op de toegang van de betrokken werknemers tot arbeid te onzeker en indirect is.

 Europees Hof van Justitie: Geen toeslag bij terugkeer naar Turkije ([Europa-nu](#))

Belastingen

PREJUDICIELE VERWIJZING – Luxemburg – 14 mei 2019 – [zaken C-245/19 & C-246/19](#) [État du Grand-duché de Luxembourg e.a.](#) *

Administratieve samenwerking op het gebied van belastingen

Richtlijn 2011/16. Artikelen 7, 8, 47 en artikel 52, lid 1 EU Handvest. De Luxemburgse belastingdienst heeft vennootschap B gelast hem bepaalde inlichtingen betreffende mevrouw F.C. te verstrekken op grond van het belastingverdrag tussen Luxemburg en Spanje en van richtlijn 2011/16. Tegen dit bevel staat op grond van de Luxemburgse wet geen beroep open. Vennootschap B gaat desalniettemin in beroep bij de rechter. In eerste aanleg heeft de Luxemburgse rechter de wettelijke bepaling die beroep tegen het bevel uitsluit buiten toepassing gelaten en het besluit van 16 juni gedeeltelijk nietig verklaard. Tegen deze uitspraak gaat Luxemburg in beroep. De vraag is o.a.: Staat het EU Handvest in de weg aan een nationale wettelijke regeling van een lidstaat volgens welke, elk beroep, met name in rechte, van de derde-bezitter van de inlichtingen tegen een besluit waarbij de bevoegde autoriteit van die lidstaat hem gelast haar informatie te verstrekken om gevolg te geven aan een van een andere lidstaat uitgaand verzoek om inlichtingen, is uitgesloten?

OVERIG

De EU-lijst van jurisdicties die niet-coöperatief zijn op belastinggebied, [*PB C 176 van 22.5.2019*](#)

Belastingen, accijns

PREJUDICIELE VERWIJZING - 24 mei 2019 – VK – [zaak C-279/19 - Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs*](#)

Accijns – Poging tot smokkel – Onschuldige actor – Medeplichtig?

Richtlijn 2008/118/EG. Verweerder bestuurde een vrachtwagen die tegengehouden is door de VK grensautoriteit. De pallets bier waren d.m.v. een CMR gedekt door een elektronisch administratief document met administratieve referentiecode (ARC). Echter, deze ARC was al eerder gebruikt voor een zending bier naar het VK. Omdat de rechten voor de lading derhalve niet geschorst waren is aan verweerder een accijns opgelegd en een boete. In beroep heeft de rechter geoordeeld dat verweerder geen medeplichtige bij de poging tot smokkel was en dus een onschuldige actor is. Het beroep wordt gegrond verklaard en de accijns en boete nietig. De Commissioners stellen hoger beroep in bij de Upper Tribunal die het beroep verwerpt op dezelfde gronden als het FTT. Vraag is of VK de accijns kan laten voldoen door de chauffeur of dat dit in strijd is met de Accijnsrichtlijn omdat de chauffeur naar VK-terminologie een “onschuldige actor” is.

Belastingen, btw (Fi - S)

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-133/18 – Sea Chefs Cruise Services – Frankrijk - [ECLI:EU:C:2019:354 – conclusie - arrest](#)

Overschrijden van vervaltermijn voor verstrekken gegevens – Gevolgen voor recht op teruggaaf?

Richtlijn 2006/112/EG. Richtlijn 2008/9/EG. Wanneer een belastingplichtige verzuimt om binnen de periode van een maand die is neergelegd in richtlijn 2008/9/EG te voldoen aan het verzoek van de betrokken belastingautoriteiten om aanvullende gegevens, betekent dat dan dat zijn recht op teruggaaf van een btw-krediet automatisch tenietgaat? Volgens het Hof verliest de belastingplichtige niet de mogelijkheid zijn teruggaafverzoek te regulariseren door rechtstreeks aan de nationale rechter de aanvullende gegevens over te leggen waarmee zijn recht op teruggaaf van de belasting over de toegevoegde waarde kan worden aangetoond.

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-224/18 – Budimex – Polen - [ECLI:EU:C:2019:347 – geen conclusie - arrest](#)

Ruling – Datum verschuldigdheid btw – Te laat verstrekken factuur

Richtlijn 2006/112/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Budimex en de Poolse minister van Financiën over een ruling betreffende de datum van de verschuldigdheid van de btw over de uitvoering van bouw- en montagewerkzaamheden.

Hof: Artikel 66, eerste alinea, onder c), van richtlijn 2006/112/EG verzet zich niet ertegen dat, wanneer de factuur voor de verrichte dienst niet of te laat wordt uitgereikt, de formele oplevering en aanvaarding van deze dienst wordt beschouwd als het tijdstip waarop deze dienst is verricht, wanneer de lidstaat bepaalt dat de belasting verschuldigd wordt bij het verstrijken van een termijn die ingaat op de dag waarop de dienst is verricht, voor zover, enerzijds, de formaliteit van oplevering en aanvaarding door de partijen is bedongen in de overeenkomst die hen bindt overeenkomstig contractuele bepalingen die de economische en commerciële realiteit in de sector van de dienstverrichting weergeven en, anderzijds, deze formaliteit overeenstemt met de materiële

voltooiing van de dienst en definitief het bedrag van de verschuldigde tegenprestatie vastlegt, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-225/18 – Grupa Lotos – Polen - ECLI:EU:C:2019:349 – geen conclusie – arrest

Btw - Accommodatie- en cateringdiensten

Richtlijn 2006/112/EG. Zesde richtlijn 77/388/EEG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over de weigering van het recht op aftrek van de door Grupa Lotos betaalde btw die drukt op de accommodatie- en cateringdiensten die Grupa Lotos doorverkoopt en dus doorfactureert aan andere btw-plichtigen.

Hof: Artikel 168, aanhef en onder a), van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat:
– *het zich verzet tegen een nationale wettelijke regeling, waarbij de werkingssfeer van een uitsluiting van het recht op aftrek van de btw, na de toetreding van de betrokken lidstaat tot de EU, wordt uitgebreid en die impliceert dat een belastingplichtige verrichter van toeristische diensten met ingang van de inwerkingtreding van deze uitbreiding het recht wordt ontzegd op aftrek van de btw over accommodatie- en cateringdiensten die deze belastingplichtige in het kader van de verrichting van toeristische diensten aan andere belastingplichtigen doorfactureert. Dit artikel verzet zich niet tegen een nationale wettelijke regeling, die de uitsluiting inhoudt van het recht op aftrek van de btw over accommodatie- en cateringdiensten, die was ingevoerd vóór de toetreding van die lidstaat tot de Unie en nadien overeenkomstig artikel 176, tweede alinea, van richtlijn 2006/112 was gehandhaafd, en die impliceert dat een belastingplichtige die geen toeristische diensten verricht, het recht wordt ontzegd op aftrek van de btw over dergelijke accommodatie- en cateringdiensten die hij doorfactureert aan andere belastingplichtigen.*

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-265/18 – Jarmuškienė – Litouwen - ECLI:EU:C:2019:348 – geen conclusie – arrest

Btw-vrijstelling voor kleine ondernemingen - Gelijktijdige levering van twee onroerende goederen in een enkele handeling

Richtlijn 2006/112/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over de weigering om een vrijstelling van de btw te verlenen in het kader van een economische handeling waarbij een huis en de grond waarop dit was gebouwd werden geleverd.

Hof: De artikelen 282 tot en met 292 van richtlijn 2006/112/EG moeten aldus worden uitgelegd dat wanneer een levering aan een en dezelfde koper twee onroerende goederen omvat die door hun aard zijn verbonden en onder één koopovereenkomst vallen en de maximale jaaromzet die dient als referentie voor de toepasselijkheid van de in deze richtlijn bepaalde bijzondere regeling voor kleine ondernemingen wordt overschreden, de belastingplichtige de belasting moet betalen op basis van de waarde van de betrokken levering in haar geheel, dat wil zeggen rekening houdend met de waarde van de twee goederen waarop deze levering betrekking heeft, ook al zou bij inaanmerkingneming van de waarde van een van deze goederen dat jaarlijkse maximum niet worden overschreden.

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-568/17 - Geelen – Nederland – Hoge Raad - ECLI:EU:C:2019:388 - conclusie – arrest

Webcamsessies: het Hof van Justitie oordeelt dat btw is verschuldigd in Nederland

Richtlijn 2006/112/EG. Zesde richtlijn (77/388/EEG). Geelen is een dienstverrichter gevestigd in Nederland en organiseert tegen vergoeding live interactieve erotische webcamsessies. De modellen die tijdens de sessies in beeld verschijnen bevinden zich in de Filipijnen en zijn bij Geelen in dienst. Geelen stelt de computer en het programma ter beschikking van zijn werknemers. Geelen biedt de webcamsessies met een model naar keuze aan op de platforms van bepaalde internetproviders. De providers verzorgen het betalingsverkeer tussen de bezoekers en Geelen via hun creditcard. De diensten zijn bedoeld voor de Nederlandse markt.

Volgens de Nederlandse belastingdienst moet Geelen in Nederland omzetbelasting betalen (aanslagjaren 2006-2009), omdat de plaats waar de bezoeker zich bevindt, doorslaggevend is. De Hoge Raad legt hierover een vraag voor aan het Hof van Justitie.

Hof: Artikel 9, lid 2, onder c), eerste streepje, van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) en artikel 52, onder a), van richtlijn 2006/112/EG moeten aldus worden uitgelegd dat een complexe dienst, die bestaat in het aanbieden van live interactieve erotische webcamsessies, een „vermakelijkheidsactiviteit” onderscheidenlijk „amusementsactiviteit” in de zin van deze bepalingen vormt die moet worden geacht „materieel” onderscheidenlijk „daadwerkelijk” te „worden verricht” in de zin van die bepalingen op de plaats waar de dienstverlener de zetel van zijn bedrijfsuitoefening of een vaste inrichting heeft gevestigd van waaruit hij de dienst verricht of, bij gebreke daarvan, zijn woonplaats of zijn gebruikelijke verblijfplaats.

Een dienst die bestaat in het aanbieden van live interactieve erotische webcamsessies, valt niet binnen de werkingssfeer van artikel 9, lid 2, onder e), twaalfde streepje, van de Zesde richtlijn, gelezen in samenhang met artikel 11 van verordening (EG) nr. 1777/2005 wanneer deze dienst wordt verleend aan ontvangers die zich allen in de lidstaat van de dienstverrichter bevinden.

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-566/17 – Związek Gmin Zagłębia Miedziowego – Polen - ECLI:EU:C:2019:390 – [conclusie](#) - [arrest](#)

Recht op aftrek van de voorbelasting - Goederenleveringen en diensten die worden gebruikt voor economische en niet-economische activiteiten

Richtlijn 2006/112/EG. Het betreft een geschil over de omvang van het recht op aftrek van voorbelasting op goederen en diensten die door belastingplichtigen op onlosmakelijk verbonden wijze worden gebruikt voor zowel hun economische als hun niet-economische activiteiten. Hoewel uit de opzet van richtlijn 2006/112/EG blijkt dat op dit recht alleen aanspraak kan worden gemaakt voor zover de goederen en diensten worden gebruikt voor de eerste soort activiteit, voorziet die richtlijn niet in methoden of criteria voor de verdeling van de voorbelasting in dergelijke situaties. De verwijzende rechter wenst te vernemen of het feit dat in het nationale recht evenmin specifieke regels voor deze kwestie bestaan, van invloed is op de mate waarin een belastingplichtige het recht op aftrek van voorbelasting op dergelijke goederen en diensten kan uitoefenen. In het bijzonder rijst de vraag of er in het Unierecht een algemeen beginsel of een grondrecht bestaat dat eraan in de weg zou staan dat de nationale rechter in dergelijke omstandigheden deze beperkingen van het recht op aftrek toepast in de zaak in het hoofdgeding.

Hof: Artikel 168, onder a), van richtlijn 2006/112/EG verzet zich tegen een nationale praktijk waarbij de belastingplichtige een recht wordt toegekend op volledige aftrek van de btw over goederen en diensten die door hem zijn verworven ten behoeve van zowel economische activiteiten, die belastbaar zijn, als niet-economische activiteiten, die buiten de werkingssfeer van de btw vallen, op grond dat de toepasselijke belastingregeling geen specifieke regels bevat inzake de criteria en methoden voor de verdeling aan de hand waarvan de belastingplichtige kan bepalen welk gedeelte van die betaalde voorbelasting verband houdt met zijn economische activiteiten en welk gedeelte met zijn niet-economische activiteiten.

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-712/17 – EN.SA. – Italië - ECLI:EU:C:2019:374 – [conclusie](#) - [arrest](#)

Punitief karakter van het btw-recht – Fictieve verkoop elektriciteit

Richtlijn 2006/112/EG. Deze zaak betreft wederom de problematiek van het „punitief karakter” van het btw-recht. Bij de bestrijding van btw-fraude is het Hof in zoverre betrekkelijk streng: de aftrek van voorbelasting (en de belastingvrijstelling) kan niet alleen worden geweigerd wanneer de belastingplichtige zich zelf schuldig maakt aan belastingontduiking, maar ook wanneer een belastingplichtige wist of had moeten weten dat hij met zijn aankoop deelnam aan een handeling die deel uitmaakte van btw-ontduiking. Geldt deze strenge aanpak (weigering van de aftrek van voorbelasting in alle stadia van een leveringsketen) nu ook wanneer btw-fraude uitgesloten is, maar middels gefingeerde handelingen wordt getracht andere onrechtmatige voordelen te verkrijgen? Kunnen de betrokkenen hier – onverminderd strafrechtelijke sancties – worden „bestraft” door het btw-recht doordat in een langere leveringsketen aan iedere betrokkene de aftrek van voorbelasting

wordt geweigerd, terwijl tegelijkertijd een belastingplicht wordt vastgesteld en aanvullend nog een bestuursrechtelijke sanctie ten belope van 100 % van de geweigerde aftrek van voorbelasting wordt opgelegd?

Hof: In een situatie waarin de fictieve verkoop van elektriciteit die in cirkelbewegingen tussen dezelfde marktdeelnemers en voor dezelfde bedragen heeft plaatsgevonden en niet tot een verlies aan belastinginkomsten heeft geleid, verzet richtlijn 2006/112/EG, gelezen in het licht van de beginselen van neutraliteit en evenredigheid, zich niet tegen een nationale regeling die de aftrek van btw in verband met fictieve transacties uitsluit doch de personen die de btw op een factuur vermelden wel verplicht deze te betalen, daaronder begrepen voor een fictieve transactie, op voorwaarde dat het nationale recht de mogelijkheid biedt om de uit die verplichting volgende belastingschuld te herzien wanneer de opsteller van de factuur, die niet te goeder trouw was, tijdig het gevaar voor verlies aan belastinginkomsten geheel heeft uitgeschakeld, hetgeen de verwijzende rechter moet nagaan.

De beginselen van evenredigheid en neutraliteit van de btw moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich in een situatie zoals in het hoofdgeding aan de orde is, verzetten tegen een regel van nationaal recht op grond waarvan de onrechtmatige aftrek van btw wordt bestraft met een geldboete die gelijk is aan het bedrag van de toegepaste aftrek.

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-127/18 – A-PACK CZ – Tsjechië - ECLI:EU:C:2019:377 – [geen conclusie](#) - [arrest](#)

Gehele of gedeeltelijke niet-betaling – Herziening maatstaf van heffing?

Richtlijn 2006/112/EG. A-PACK CZ is een Tsjechische btw-plichtige vennootschap waarvan een van haar opdrachtgevers, de vennootschap Delpharmea Nutraceuticals, in een insolventieprocedure was verwickeld. A-PACK CZ heeft verzocht om teruggaaf van een bedrag van ongeveer 21 000 EUR, met name vanwege een herziening van het btw-bedrag als gevolg van niet-gehonoreerde schuldvorderingen met betrekking tot goederenleveringen en diensten die tussen 30 oktober 2008 en 2 februari 2009 waren verricht. Verzoeker gaat in beroep tegen de afwijzing van dat verzoek.

Hof: Artikel 90 van richtlijn 2006/112/EG staat in de weg aan een nationale wettelijke regeling volgens welke de belastingplichtige niet kan overgaan tot herziening van de maatstaf van heffing van de belasting over de toegevoegde waarde (btw) in geval van gehele of gedeeltelijke niet-betaling, door zijn schuldenaar, van een voor een aan deze belasting onderworpen handeling verschuldigd bedrag wanneer deze schuldenaar niet langer btw-plichtig is.

HvJ – ARREST – 15 mei 2019 – zaak C-235/18 – Vega International Car Transport and Logistic – ECLI:EU:C:2019:412 – [geen conclusie](#) - [arrest](#)

Terbeschikkingstelling van tankkaarten

Richtlijn 2006/112/EG. De zaak gaat over de weigering om Vega International de btw over de aankoop van brandstof door middel van tankkaarten terug te geven.

Hof: Artikel 135, lid 1, onder b), van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat de terbeschikkingstelling van tankkaarten door een moedermaatschappij aan haar dochterondernemingen, waarmee de dochterondernemingen de voertuigen waarvan zij het transport verzorgen van brandstof kunnen voorzien, in omstandigheden als in het hoofdgeding kan worden gekwalificeerd als een van de belasting over de toegevoegde waarde vrijgestelde verlening van krediet in de zin van deze bepaling.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOT – 2 mei 2019 – zaak C-42/18 – Cardpoint – Duitsland - ECLI:EU:C:2019:360 – [conclusie](#)

Btw-vrijstelling voor diensten t.a.v. onderhoud van geldautomaten?

Zesde richtlijn (77/388/EEG). Naar aanleiding van de weigering van de Duitse belastingdienst om Cardpoint GmbH een belastingvrijstelling toe te kennen voor diensten die zij aan een bank had verleend in het kader van de exploitatie van geldautomaten, verzoekt het Bundesfinanzhof (hoogste

federale rechter in belastingzaken) het Hof zich uit te spreken over de uitlegging van artikel 13, B, onder d), punt 3, van de Zesde richtlijn (77/388/EEG).

A-G: De in artikel 13, B, onder d), punt 3, van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) opgenomen vrijstelling van de btw voor handelingen betreffende betalingen en overmakingen is niet van toepassing op diensten, die door een dienstverrichter worden verleend aan een bank die geldautomaten exploiteert en bestaan in het gebruiksklaar maken en houden van de geldautomaten, het bevoorraden ervan, het erin installeren van hard- en software, het verzenden van een verzoek om goedkeuring van de geldopname aan de bank die de gebruikte bankkaart heeft uitgegeven, het verstrekken van het geld en het registreren van de opnamehandelingen.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Hongarije – 14 mei 2019 – [zaak C-258/19 – EUROVIA](#)*

Verjaringstermijn - Facturering na levering van de goederen

Richtlijn 2006/112/EG. Richtlijn 77/388/EEG. Met de eerste vraag wil de verwijzende rechter weten wanneer het begin van de verjaringstermijn valt als, na een procedure waarin betaling gevorderd wordt door de rechter, de factuur na de betaling pas wordt opgesteld. Dit is relevant aangezien de ontvanger van het gefactureerde ook pas de verschuldigde btw heeft ontvangen na betaling en hem na dit feit ook pas aan de fiscus heeft kunnen overmaken. De tweede vraag stelt de verwijzende rechter omdat hij verdere uitleg wil van de relevante jurisprudentie van het Hof over verjaringstermijnen van btw-teruggave inzake facturering na levering van de goederen of prestatie, waarbij de verjaringstermijn al is verstreken op moment van de facturering wanneer deze termijn ingaat op moment van levering. Hoe verhoudt het recht op btw-aftrek zich tot handelingen van verzoeksters die gedaan zijn "te kwader trouw", waardoor de uiteindelijke betaling gevorderd is d.m.v. een gerechtelijke procedure.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Roemenië – 20 mei 2019 – [zaak C-242/19 - CHEP Equipment Pooling](#)*

Begrip niet-overbrenging

Richtlijn 2006/112/EG. Vraag is o.a. of het vervoer van pallets van een andere lidstaat naar Roemenië om deze vervolgens daar te verhuren aan een belastingplichtige die in Roemenië is gevestigd en voor btw-doeleinden geregistreerd, een niet-overbrenging is in de zin van de richtlijn.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 23 mei 2019 – [zaak C-288/19 - Finanzamt Saarbrücken](#)*

Terbeschikkingstelling van bedrijfswagen

Richtlijn 2006/112/EG. Twee medewerkers die in het Luxemburgse bedrijf van verzoekster werken en in Duitsland wonen, hebben een bedrijfswagen ter beschikking, ook voor privédoeleinden. Op het loon van één van de medewerkers is een bijdrage in de kosten van de bedrijfswagen ingehouden. Verzoekster wordt in Luxemburg belast volgens de zogeheten "vereenvoudigde heffingsregeling" waarbij geen voorbelasting in aftrek kan worden gebracht. Daarom heeft zij voor de kosten van beide bedrijfswagens geen voorbelasting in mindering gebracht. Omgekeerd wordt in Luxemburg, op grond van de vereenvoudigde heffingsregeling, geen belasting geheven over de terbeschikkingstelling van voertuigen aan werknemers. Verzoekster heeft zich wegens de terbeschikkingstelling van voertuigen in Duitsland voor btw-doeleinden laten registreren bij de verwerende belastingdienst. In haar btw-aangiften voor de litigieuze jaren heeft verzoekster voor deze terbeschikkingstelling van voertuigen vanaf 2013 diverse diensten, belastbaar tegen een tarief van 19%, aangegeven alsook de daarover verschuldigde omzetbelasting. Tegen de btw-aanslagen over beide jaren heeft verzoekster bezwaar aangetekend dat verweerder als ongegrond heeft afgewezen.

Moet artikel 56, lid 2, van de btw-richtlijn aldus worden uitgelegd dat „andere dan kortdurende verhuur van een vervoermiddel aan een niet-belastingplichtige” zich ook uitstrekt tot de terbeschikkingstelling van een tot het bedrijf van een belastingplichtige behorend voertuig (bedrijfswagen) aan zijn werknemers, wanneer dezen daarvoor geen vergoeding betalen die niet (ten dele) in hun arbeidsprestaties bestaat, kortom geen betaling verrichten, geen gedeelte van hun

bezoldiging in contanten eraan besteden en ook niet volgens een overeenkomst tussen de partijen, volgens welke het recht op gebruik van de bedrijfswagen gepaard gaat met het afzien van overige voordelen, uit verschillende voordelen kiezen die door de belastingplichtige worden aangeboden?

OVERIG

- VAT Fraud: New tool to help EU countries crack down on criminals and recoup billions ([EC](#))
- Kamerbrief schriftelijk overleg BNC-fiche over de voorstellen voor een verordening en richtlijn betreffende BTW relevante betaalgegevens. ([Privacyweb](#))

Belastingen, dividendbelasting

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-598/17 – A-Fonds – Nederland – Gerechtshof 's-Hertogenbosch [ECLI:NL:GHSHE:2017:4323](#) - [ECLI:EU:C:2019:352](#) – [conclusie](#) - [arrest](#)

Teruggave Nederlandse dividendbelasting – Woonplaatsvereiste - Vrij verkeer van kapitaal - Staatssteun

Artikelen 107 en 108 VWEU. Het betreft een geding tussen A-Fonds, een beleggingsfonds naar Duits recht, en de Nederlandse Inspecteur van de Belastingdienst. A-Fonds probeert teruggave te krijgen van de Nederlandse dividendbelasting met een beroep op het recht op vrij verkeer van kapitaal. De belastingdienst weigert omdat A-Fonds niet in Nederland gevestigd is. De verwijzende rechter is van mening dat deze weigering een schending van artikel 63 VWEU vormt en dat het verzoek van A-Fonds om teruggave van de dividendbelasting moet worden toegewezen om die schending op te heffen. Hij vraagt zich echter af of een dergelijke beslissing verenigbaar is met het staatssteunrecht. Omdat hij van mening is dat de Nederlandse belastingmaatregel op grond waarvan de dividendbelasting wordt teruggegeven, een bestaande steunregeling vormt, wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of het staatssteunrecht zich ertegen verzet dat hij het verzoek van A-Fonds om teruggave van de dividendbelasting op grond van artikel 63 VWEU toewijst, nu deze beslissing tot gevolg zou hebben dat de kring van begunstigen van de betrokken steunregeling wordt uitgebreid.

Hof: De artikelen 107 en 108 VWEU moeten aldus worden uitgelegd dat een nationale rechter niet kan beoordelen of een woonplaatsvereiste verenigbaar is met artikel 56, lid 1, EG, thans artikel 63, lid 1, VWEU, wanneer de betrokken regeling voor de teruggaaf van dividendbelasting een steunregeling is.

Belastingen, douane en tariefindeling

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-268/18 – Onlineshop – Roemenië – [ECLI:EU:C:2019:353](#) – [geen conclusie](#) - [arrest](#)

Tariefindeling van gps-navigatiesysteem PNI S 506

Verordening (EEG) nr. 2658/87. Het betreft een geschil tussen Onlineshop en de Roemeense belastingdienst met betrekking tot de tariefindeling van een multifunctioneel toestel van de soort die gebruikt wordt in motorvoertuigen en dat de functies vervult van toestel voor radionavigatie, weergave van geluid en video, ontvangst voor radio-omroep en beeldscherm. Volgens het Hof moet dit toestel worden ingedeeld in postonderverdeling 8526 91 20 van deze nomenclatuur.

HvJ – ARREST – 15 mei 2019 – zaak C-306/18 – KORADO – Tsjechië – [ECLI:EU:C:2019:414](#) – [geen conclusie](#) - [arrest](#)

Tariefindeling gelast stuk staal

Uitvoeringsverordening (EU) 2015/23. Een gelast stuk staal, onder voorbehoud van de beoordeling door de verwijzende rechter van alle feitelijke gegevens waarover hij beschikt, is in te delen onder

post 7307 van de gecombineerde nomenclatuur omdat er sprake is van „hulpstukken (fittings) voor buisleidingen”.

HvJ – ARREST – 16 mei 2019 – zaak C-138/18 – Estron – Denemarken – ECLI:EU:C:2019:419 – geen conclusie – [arrest](#)

Tariefindeling verbindingstukken voor hoorapparaten

Verordening (EEG) nr. 2658/87. Estron is een professionele leverancier in de hoorapparatensector en aanverwante bedrijfssectoren, die verbindingstukken levert aan fabrikanten van hoorapparaten. Estron heeft verbindingstukken als „delen en toebehoren van hoorapparaten voor hardhorenden” ingedeeld in GN-postonderverdeling 9021 90 10, die is vrijgesteld van douanerechten. De belastingdienst was het daarmee niet eens.

Hof: De uitdrukking „delen en toebehoren die als zodanig onder een der posten van dit hoofdstuk of van hoofdstuk 84, 85 of 91 [...] (in aantekening 2, onder a), op hoofdstuk 90 van de gecombineerde nomenclatuur die is opgenomen in bijlage I) kunnen worden ingedeeld”, ziet alleen op de viercijferige posten van deze hoofdstukken. Het staat aan de verwijzende rechter om over te gaan tot de tariefindeling van de in het hoofdgeding aan de orde zijnde verbindingstukken voor hoorapparaten aan de hand van de gegevens die het Hof hem in antwoord op zijn vragen heeft verstrekt.

Aantekening 1, onder m), op afdeling XVI van de gecombineerde nomenclatuur die is opgenomen in bijlage I bij verordening nr. 2658/87, zoals gewijzigd bij verordening nr. 1031/2008, moet aldus worden uitgelegd dat wanneer een goed onder hoofdstuk 90 van de gecombineerde nomenclatuur valt, het niet ook onder de hoofdstukken 84 en 85 ervan kan vallen.

Belastingen, vennootschappen

RECHTSPRAAK NL – Parket bij de Hoge Raad – 22 mei 2019 – ECLI:NL:PHR:2019:545

Dividendbelasting

Artikel 63 VWE. De rechtbank Zeeland-West-Brabant heeft de Hoge Raad ex art. 27ga AWR twee nieuwe aanvullende prejudiciële vragen gesteld in verband met de intrekking van de eerste prejudiciële vraag van de Hoge Raad in de bij het [HvJ aanhangige zaak C-156/17\(\[X\]\)](#). De rechtbank wil in het licht van het [HvJ-arrest C-480/16 \(Fidelity Funds\)](#) en van de tweede aanvullende conclusie van 27 november 2018 in belanghebbendes zaak verifiëren dat de Hoge Raad terug is gekomen van HR BNB 2015/203 op het punt van objectieve (on)vergelijkbaarheid van niet-onderworpen en wel-onderworpen beleggingsinstellingen. Bij bevestigende beantwoording verdwijnt volgens de rechtbank een belangrijke grond voor aanhouding van de circa 7.000 bij haar aanhangige zaken van niet-ingezeten beleggingsfondsen die te hunnen laste ingehouden Nederlandse dividendbelasting terug willen hebben. Met haar tweede vraag zoekt de rechtbank duidelijkheid over de betekenis die de Hoge Raad geeft aan r.o. 84 van Fidelity Funds voor de Nederlandse situatie, in het bijzonder, samengevat, of de interpretatie daarvan in de tweede aanvullende conclusie in belanghebbendes zaak op dat punt correct is en zo ja, wat daarvan dan de procedurele gevolgen zijn, en zo neen, wat dan als vrijwillige compenserende heffing moet gelden voor de niet-ingezeten fondsen in de Nederlandse procedures over dividendbelastingteruggaafverzoeken.

De AG stelt de volgende antwoorden voor:

Antwoord 1: (i) het antwoord op de oorspronkelijk eerste prejudiciële vraag van 12 augustus 2016 luidt bevestigend; (ii) weigering van teruggaaf aan niet-ingezeten fondsen kan volgens het HvJ niet gerechtvaardigd worden op de grond dat zij niet aan Nederlandse inhoudingsplicht bij dooruitdeling kunnen worden onderworpen indien ook een minder belemmerende maatregel de fiscale coherentie van het fbi-stelsel kan bewaren; die minder belemmerende maatregel is teruggaaf van de dividendbelasting die aan een fbi ter zake van door haar ontvangen Nederlandse dividenden zou worden teruggegeven, onder voorwaarde dat het niet-ingezeten fonds aan de Nederlandse fiscus een dividendbelastingvervangende betaling doet ter zake van door hem ontvangen Nederlandse dividenden, binnen acht maanden na afloop van het boekjaar, ter hoogte van de dividendbelasting die een fbi ter zake van die dividenden bij verplichte dooruitdeling binnen acht maanden zou moeten inhouden en afdragen.

Antwoord 2: Nederland kan (dus) aan niet-ingezeten fondsen die te hunnen laste ingehouden dividendbelasting terug wensen te ontvangen de voorwaarde stellen dat zij binnen acht maanden een Nederlandsebronheffingvervangende betaling aan de Nederlandse fiscus doen tot het bedrag dat fbi's binnen acht maanden na afloop van hun kalenderjaar moeten inhouden en afdragen aan de Nederlandse fiscus. (...)

Antwoord 2a: (i) de fiscus moet de tijdig in bezwaar c.q. beroep gekomen niet-ingezeten fondsen in de gelegenheid stellen alle gegevens aan hem over te leggen die vereist zijn om het bedrag aan dividendbelasting uit te rekenen dat een fbi ingehouden en afgedragen zou hebben bij haar verplichte dooruitdeling van de Nederlandse dividenden ter zake waarvan die fondsen teruggaaf vragen; (ii) de fiscus moet dat bedrag vaststellen en de niet-ingezeten fondsen in de gelegenheid stellen dat bedrag te betalen door verrekening voor zover mogelijk met de teruggaaf van de te hunnen laste ingehouden dividendbelasting waarop zij alsdan volgens Fidelity Funds recht hebben, mits zij voldoen aan de overige (aandeelhouders)eisen waaraan ook ingezeten fbi's moeten voldoen; (iii) de fiscus moet alsdan aan het niet-ingezeten fonds een bewijs afgeven dat het fonds Nederlandse dividendbelasting heeft ingehouden en afgedragen ten laste van zijn deelnemers ter zake van door hem ontvangen Nederlandse dividenden door verrekening met de teruggaaf waarop hij op grond van het arrest Fidelity Funds recht had op voorwaarde dat hij dat bedrag zou inhouden en afdragen; (iv) is het niet-ingezeten fonds het niet eens met het door de fiscus uitgerekende bedrag of anderszins niet eens met de beslissing van de fiscus op zijn verzoek, dan kan het fonds tegen het nieuwe besluit op zijn verzoek opnieuw in beroep bij de rechtbank.

Een en ander moet procedureel vormgegeven worden door de kansloze beroepen (die van de met fbi's hoe dan ook onvergelykbare fondsen, met name de niet-betalers en de éénpersoonsvehikels), ongegrond te verklaren en de beroepen van de overige fondsen gegrond te verklaren en op de voet van art. 8:72(4) Awb terug te wijzen naar de inspecteur voor het - na bewijslevering en onherroepelijk betalingsaanbod door die fondsen - nemen van een nieuw besluit op hun verzoek om teruggaaf.

Beroepskwalificaties

HvJ – ARREST – 7 mei 2019 – zaak C-431/17 – Monachos Eirinaios – Grote Kamer – Griekenland - ECLI:EU:C:2019:368 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Inschrijving van een monnik als advocaat in andere lidstaat dan die waar hij zijn beroepskwalificatie heeft verworven – Nationale voorschriften die aan inschrijving in de weg staan

Richtlijn 98/5/EG. De verwijzende rechter wil weten of het met richtlijn 98/5 verenigbaar is dat de bevoegde autoriteiten weigeren om een monnik in een klooster in Griekenland, in te schrijven als advocaat die werkzaam is onder zijn oorspronkelijke beroepstitel, op de grond dat monniken naar nationaal recht gewoonweg niet bij een orde van advocaten kunnen worden ingeschreven. Dit roept de vraag op hoe de bepalingen van richtlijn 98/5 met betrekking tot de *inschrijving* van advocaten die werkzaam zijn onder hun oorspronkelijke beroepstitel, waarin dwingende verplichtingen zijn opgenomen, kunnen worden verenigd met de bepalingen betreffende de op die advocaten van toepassing zijnde *beroeps- en gedragsregels*, die de lidstaten een ruime beoordelingsmarge laten. Het Hof dient er bij zijn uitlegging op toe te zien dat de richtlijn op een consistente en samenhangende manier wordt opgevat.

Hof: Artikel 3, lid 2, van richtlijn 98/5/EG staat in de weg aan een nationale wettelijke regeling die op grond van de in deze regeling vervatte onverenigbaarheid van de hoedanigheid van monnik met de uitoefening van het beroep van advocaat verbiedt dat een bij de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst ingeschreven advocaat die de hoedanigheid van monnik heeft, bij de bevoegde autoriteit van de lidstaat van ontvangst wordt ingeschreven om aldaar zijn beroep onder zijn oorspronkelijke beroepstitel uit te oefenen.

- EU-Hof: Griekse weigering om monnik met advocatentitel uit Cyprus in te schrijven is in strijd met het Unierecht ([ECER](#))
- 'Can a man serve two masters'? The Court of Justice decides whether monks can be banned from being lawyers ([EU law analysis](#))
- Can a monk be a lawyer? *Monachos Eirinaios* ([Law&religion](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 7 mei 2019 - zaak C-218/19 - Conseil de l'ordre des avocats au barreau de Paris et Bâtonnier de l'ordre des avocats au barreau de Paris*

Vrijstelling bekwaamheidsexamen voor beroep van advocaat in Frankrijk gelet op kennis van Unierecht?

Artikelen 18, 45, lid 2, en 49 VWEU. Verzoekster heeft een masterdiploma en een doctorstitel in de rechtsgeleerdheid, beide behaald aan een Franse universiteit. Zij heeft meer dan acht jaar bij de Europese Commissie gewerkt bij het directoraat-generaal Interne Markt en het directoraat-generaal Concurrentie. Verzoekster verzoekt nu om inschrijving op het tableau van de balie van Parijs met vrijstelling van het examen voor de verklaring van bekwaamheid voor het beroep van advocaat (hierna: CAPA) en de hierop voorbereidende opleiding. De werkzaamheden bij de Europese Commissie voldoen volgens verzoekster aan de voorwaarden voor de vrijstelling die de Franse wet biedt aan met name ambtenaren van de categorie A of aan personen die kunnen worden gelijkgesteld met ambtenaren in die categorie, die gedurende ten minste acht jaar juridische werkzaamheden hebben uitgeoefend bij een overheidsinstantie, een openbare dienst of een internationale organisatie. Dat verzoek wordt afgewezen.

Verzet het Unierecht zich tegen een nationale wettelijke regeling die vrijstelling van de opleidings- en diplomavereisten voor de toegang tot het beroep van advocaat, laat afhangen van het vereiste van voldoende kennis van het nationale Franse recht en daarmee uitsluit dat rekening wordt gehouden met vergelijkbare kennis van louter het Unierecht?

Bestuursrecht

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-230/18 – PI – ECLI:EU:C:2019:383 – geen conclusie - arrest

Sluiten massagesalon vanwege vermoeden van prostitutie – Geen schriftelijk en gemotiveerd besluit - Algemeen beginsel behoorlijk bestuur

Artikel 49 VWEU. Artikel 15, lid 2, artikel 16, 47, 48 en 52 EU Handvest. Twee politieagenten hebben in de massagesalon van verzoekster een controle uitgevoerd. Zij waren ervan overtuigd dat in de salon seksueel getinte diensten werden aangeboden aan klanten, en hebben dezelfde dag besloten de salon te sluiten op grond van verdenking van overtreding van § 19, lid 2, van de politiewet. Bijgevolg is de betreffende salon officieel verzegeld. Verzoekster is mondeling van dit besluit in kennis gesteld. Deze sluiting is niet schriftelijk bevestigd en verzoekster heeft geen enkel document ontvangen waarin de vaststelling van dit besluit is gemotiveerd. De advocaat heeft inzage in het politiedossier gevraagd. Dit is geweigerd. Verzoekster heeft beroep ingesteld tot vaststelling van de onrechtmatigheid van de sluiting van haar massagesalon

Hof: Artikel 49 VWEU, artikel 15, lid 2, en de artikelen 16, 47 en 52 EU Handvest, alsmede het algemene beginsel van het recht op behoorlijk bestuur moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich, verzetten tegen een nationale regeling die bepaalt dat een bestuursorgaan kan besluiten een handelsvestiging met onmiddellijke ingang te sluiten om de reden dat het vermoedt dat binnen die vestiging prostitutie wordt bedreven zonder de door die nationale regeling vereiste vergunning, voor zover deze regeling enerzijds niet vereist dat een dergelijk besluit, feitelijk en rechtens, schriftelijk met redenen wordt omkleed en wordt meegedeeld aan de adressaat ervan en anderzijds wel vereist dat het door de adressaat ingediende verzoek tot intrekking van dat besluit met redenen wordt omkleed.

Brexit

RECHTSPRAAK NL – Gerechtshof Amsterdam – 6 februari 2019 (publ. 1.5.19) - [ECLI:NL:GHAMS:2019:537](#)

Brexit, vluchtgevaar en traceerbaarheid verdachte

Het hof ziet aanleiding de grond vluchtgevaar mede aan het bevel voorlopige hechtenis ten grondslag te leggen. Niet alleen lijkt de verdachte rond te reizen, maar hij is voorts Brits burger en heeft een adres in het Verenigd Koninkrijk. Gelet op de naderende Brexit is onduidelijk of de verdachte voor de Nederlandse justitie nog traceerbaar of beschikbaar zal zijn bij een vertrek naar het Verenigd Koninkrijk.

Zie ook:

 RECHTSPRAAK NL – Gerechtshof Amsterdam – 21 februari 2019 (publ. 11.3.19) [ECLI:NL:GHAMS:2019:512](#)

LITERATUUR

Brexit en strafrechtelijke samenwerking: de gevolgen van het perspectief van vertrek uit de Unie voor de tenuitvoerlegging van een EAB door M.K. Bulterman [in Nederlands Tijdschrift voor Europees Recht](#)

Wiki

 [Wiki Brexit](#) (nieuw!)

Consumenten (C)

HvJ – ARREST – 23 mei 2019 – zaak C-52/18 – Füllä – Duitsland - [ECLI:EU:C:2019:447 – conclusie – arrest](#)

Consumentenkoop op afstand - Plaats van nakoming na contractbreuk - Kosten transport

Richtlijn 1999/44/EG. Consumenten koopt een tent en constateert een gebrek aan die tent. De consument vordert, na correspondentie met de verkoper, ontbinding van de overeenkomst en terugbetaling van de koopsom. De verwijzende rechter vraagt in verband met de beoordeling van de gang van zaken of er ten aanzien van een consumentenkoop, waarbij een goed op grond van een overeenkomst op afstand wordt verworven en nadien blijkt dat het niet aan die overeenkomst beantwoordt, een definitieve regel van het Unierecht bestaat die bepaalt waar de consument dat goed ter beschikking van de verkoper moet stellen zodat het in overeenstemming kan worden gebracht.

Hof: Artikel 3, lid 3, van richtlijn 1999/44/EG moet aldus worden uitgelegd dat de lidstaten bevoegd blijven om de plaats vast te stellen waar de consument gehouden is een op afstand gekocht goed ter beschikking van de verkoper te stellen om het overeenkomstig deze bepaling in overeenstemming te brengen. Die plaats moet geschikt zijn om het kosteloos in overeenstemming brengen te waarborgen binnen een redelijke termijn en zonder voor ernstige overlast voor de consument te zorgen, rekening houdend met de aard van het goed en het gebruik dat de consument ervan wenst. In dit verband moet de nationale rechter conform richtlijn 1999/44 uitleggen, en in voorkomend geval ook vaste rechtspraak wijzigen, indien deze berust op een met de doelstellingen van deze richtlijn onverenigbare uitlegging van het nationale recht.

Artikel 3, leden 2 tot en met 4, van richtlijn 1999/44 moet aldus worden uitgelegd dat het recht van de consument op het „kosteloos” in overeenstemming brengen van een op afstand gekocht goed niet ziet op de verplichting van de verkoper om, met het oog op het in overeenstemming brengen ervan, de kosten van het transport van dat goed naar de vestigingsplaats van die verkoper voor te schieten,

tenzij het voorschieten van die kosten voor die consument een last betekent die hem ervan weerhoudt om zijn rechten geldend te maken, hetgeen de nationale rechter dient na te gaan.

Artikel 3, lid 3, en artikel 3, lid 5, tweede streepje, van richtlijn 1999/44 moeten aldus worden uitgelegd dat, de consument die de verkoper in kennis heeft gesteld van de niet-conformiteit van het op afstand gekochte goed waarvan het transport naar de vestigingsplaats van de verkoper voor hem ernstige overlast dreigt te vormen en die dat goed ter beschikking van de verkoper heeft gesteld op zijn woonadres om het in overeenstemming te brengen, recht heeft op ontbinding van de overeenkomst wegens gebrek aan genoegdoening binnen een redelijke termijn, indien de verkoper geen enkele passende maatregel heeft genomen om dat goed in overeenstemming te brengen, met inbegrip van het in kennis stellen van de consument over de plaats waar dat goed te zijner beschikking moet worden gesteld om het in overeenstemming te brengen. Dienaangaande staat het aan de nationale rechter om door middel van een uitlegging in overeenstemming met richtlijn 1999/44, het recht van deze consument op de ontbinding van de overeenkomst te waarborgen.

 Return to sender - CJEU in Fülfa (C-52/18) on bulky non-conforming goods ([ECLB](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 14 mei 2019 – zaak C-260/18 – Dziubak – Polen - [ECLI:EU:C:2019:405](#) – [conclusie](#)

In vreemde valuta luidende hypothecaire lening – Indexeringsmechanisme

Richtlijn 93/13/EEG. De partijen in het hoofdgeding hebben als consumenten een overeenkomst inzake een hypothecair krediet met een duur van 480 maanden gesloten. Op grond van deze overeenkomst heeft de bank aan de kredietnemers een krediet in Poolse zloty (PLN) verleend, dat evenwel was geïndexeerd op een vreemde valuta, te weten de Zwitserse frank (CHF). De kredietnemers hebben bij de verwijzende rechter beroep ingesteld en daarbij ten gronde gevorderd dat de kredietovereenkomst nietig werd verklaard omdat de punten 11 en 12 betreffende het indexeringsmechanisme volgens hen oneerlijke bedingen waren. Meer in het bijzonder klaagden zij dat de bedingen onrechtmatig waren omdat zij de bank de mogelijkheid boden om de wisselkoersen eenzijdig en vrij te bepalen. Dit had tot gevolg dat de bank het resterende kredietbedrag in buitenlandse valuta en de uitkomst van de omrekening van de in de vreemde valuta luidende krediettermijnen eenzijdig in een bedrag in Poolse zloty kon vaststellen.

A-G: Artikel 1, lid 2, en artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG staan eraan in de weg dat de nationale rechter, na de in een overeenkomst opgenomen oneerlijke bedingen waarin de wijze van uitvoering en de omvang van de prestatie is vastgesteld en die ertoe leiden dat de gehele, voor de consument ongunstige overeenkomst nietig wordt verklaard, buiten toepassing te hebben gelaten – deze overeenkomst aanvult aan de hand van nationale bepalingen van algemene strekking die ertoe leiden dat de inhoud van de rechtshandeling wordt vervolledigd met gevolgen die overeenstemmen met de beginselen van billijkheid of met de gangbare praktijken en die dus geen nationale bepalingen van aanvullend recht zijn.

De nationale rechter dient op grond van het nationale recht te beoordelen op welk tijdstip de gevolgen van de kwalificatie van het beding als een oneerlijk beding moeten worden beoordeeld en daarbij in aanmerking te nemen dat bij gebreke van uitdrukkelijke aanwijzingen in de wet, rekening moet worden gehouden met de belangen van de consument op het tijdstip van de beslechting van het geschil. Daarnaast weegt de wil van de consument die meent dat de nietigverklaring van de gehele overeenkomst niet nadelig voor hem is, zwaarder dan de tenuitvoerlegging van een beschermingsstelsel als dat van de vervanging van het oneerlijke beding opdat de overeenkomst blijft voortbestaan.

Richtlijn 93/13 staat in de weg aan het voortbestaan van oneerlijke bedingen die op het tijdstip waarop op het geschil wordt beslist, objectief voordelig blijken voor de consument, indien laatstgenoemde niet te kennen heeft gegeven die bedingen te willen handhaven.

Het staat aan de nationale rechter om op grond van het nationale recht en in overeenstemming met het Unierecht te beoordelen of het beding een oneerlijk karakter heeft en om het voorwerp van de

overeenkomst vast te stellen teneinde te bepalen of de overeenkomst na het schrappen van de oneerlijke bedingen kan voortbestaan.

- A consumer's preference for invalidity? AG Pitruzzella on the consequences of unfairness under the UCTD ([ECLB](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 2 mei 2019 – zaak C-28/18 – Verein für Konsumenteninformation – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2019:358 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Grensoverschrijdende aankoop treintickets - Automatische overschrijving - Voorwaarde dat klant in lidstaat van begunstigde woont

Verordening (EU) nr. 260/2012. Mag betaling via het SEPA-betaalsysteem (Single Euro Payments Area), ervan afhankelijk worden gesteld dat de betaler zijn woonplaats heeft in de lidstaat waarin ook de begunstigde woonachtig dan wel gezeteld is? Is het daarbij van belang dat de betaling ook op andere wijze, bijvoorbeeld met creditcard, is toegestaan?

A-G: Een bedrijf is niet verplicht om klanten aan te bieden een aankoop te doen via een automatische overschrijving [zie artikel 2, onder 2 van vo. 260/2012 voor de definitie]. Echter, indien die mogelijkheid wordt geboden dan mag het niet discriminatoir te zijn, en mag de gebruikmaking ervan niet afhankelijk worden gesteld van de voorwaarde dat de betaler woont in de lidstaat van de begunstigde. [niet officiële en vrije vertaling].

- AG Szpunar: No residency-based discrimination for direct debit payments ([ECLB](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 7 mei 2019 – zaak C-347/18 – Salvoni – Italië – ECLI:EU:C:2019:370 – [conclusie](#)

Bevoegdheden van het gerecht van oorsprong – Consumentenbescherming

Samenvatting onder: [IPR](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 15 mei 2019 – zaak C-621/17 – Kiss en CIB Bank – Hongarije – ECLI:EU:C:2019:411 – [conclusie](#)

Consumentenbescherming – Kostentransparantie leningsovereenkomst - Prijsclausule

Richtlijn 93/13/EEG. Moet de bank bij het verstrekken van een lening ook specificeren welke concrete diensten worden verricht als tegenprestatie voor kosten of volstaat het dat een en ander kan worden afgeleid uit de benaming van de kosten?

A-G: Artikel 4, lid 2, noch artikel 5 van richtlijn 93/13/EEG moet aldus worden uitgelegd dat het vereiste van een duidelijke en begrijpelijke formulering van bedingen meebrengt dat elke prijsclausule in een met een consument gesloten leningsovereenkomst moet vermelden welke specifieke diensten als tegenprestatie worden verricht. Het is in dergelijke omstandigheden echter noodzakelijk dat uit de bewoordingen van de overeenkomst zelf valt op te maken wat de aard van die diensten is.

Artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13 houdt niet in dat een prijsclausule die niet vermeldt welke specifieke diensten als tegenprestatie worden verricht, in strijd met de goede trouw het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van de partijen ten nadele van de consument aanzienlijk verstoort. Indien echter niet kan worden vastgesteld welke diensten als tegenprestatie voor de betaalde prijs worden verricht, kan een dergelijke clausule als oneerlijk in de zin van artikel 3, lid 1, worden aangemerkt.

- AG Hogan in Kiss and CIB Bank (C-621/17)... not making transparency better ([ECLB](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G Hogan – 23 mei 2019 – Polen – [ECLI:EU:C:2019:451](#) – [conclusie](#) (Engels)

Early birds and credit costs' repayment - AG Hogan in Lexitor (C-383/18) ([ECLB](#))

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 14 mei 2019 – [zaak C-266/19 – EIS*](#)

Herroepingsinstructies - Onthoudingsverklaring

Richtlijn 2011/83/EU. Verzoekster heeft verweerder, waarmee zij concurreert bij de verkoop van erotische artikelen via het internet, aangemaand wegens het gebruiken van onjuiste herroepingsinstructies en wegens het adverteren met een testresultaat. Zij vorderde daarbij de afgifte van een onthoudingsverklaring met boetebeding en vergoeding van de kosten van de aanmaning van 612,80 EUR. Verweerder heeft een onthoudingsverklaring met boetebeding afgegeven. Vervolgens heeft hij verzoekster aangemaand, waarbij hij heeft gesteld dat zij in de herroepingsinstructies op haar website geen telefoonnummer heeft vermeld. De advocatenkosten van zijn aanmaning heeft hij eveneens becijferd op 612,80 EUR en hij heeft gesteld dat zijn vordering tot kostenvergoeding diende te worden verrekend met verzoeksters vordering tot kostenvergoeding. De verwijzende rechter stelt o.a. de volgende vragen: Wanneer een handelaar gebruikmaakt van het herroepingsformulier uit genoemde richtlijn, is zijn telefoonnummer dan "beschikbaar" als het in het impressum van zijn website staat en ook onderaan de homepage van de handelaar? Tevens wordt er gekeken naar het ter beschikking stellen van hetzelfde telefoonnummer voor ander zakelijk contact naast het ontvangen van herroepingsverklaringen.

PREJUDICIELE VERWIJZING - Roemenië - 22 mei 2019 – [zaak C-269/19 - Banca B*](#)

Variabele rente leningsovereenkomst – Oneerlijk beding

Richtlijn 93/13/EEG. De algemene voorwaarden van de leningsovereenkomst bepalen dat de rentevoet gedurende de kredietperiode kon variëren naargelang het verloop van de schuld van de klant jegens de bank, en dat de bank de rentevoet zonder instemming van de kredietnemer kon wijzigen naargelang van de kosten van de kredietmiddelen. Daarnaast kon deze variabele rentevoet variëren op basis van de schommelingen van de gekoppelde LIBOR/EUROBOR referentie-index. A. heeft beroep ingesteld bij de rechter en gevorderd dat de contractuele bedingen betreffende de variabele rentevoet als oneerlijk worden gekwalificeerd en daarom absoluut nietig worden verklaard, en dat aan deze nietigheid gevolgen worden verbonden. De vragen gaan over de gevolgen die de nationale rechter moet verbinden aan de vaststelling dat een beding waarin een mechanisme voor de vaststelling van de variabele rente een oneerlijk karakter heeft. In hoeverre kan de rechter de overeenkomst aanpassen?

PREJUDICIELE VERWIJZING - Polen - 27 mei 2019 – [zaken C-222/19 en C-252/19 – BW*](#)

Consumentenkrediet – Berekening niet-rentekosten van het krediet

Richtlijn 2008/48 (consumentenkrediet). Richtlijn 93/13 (oneerlijke bedingen). Beide zaken betreffen consumentenkrediet-overeenkomsten tussen de bank en een consument. Naast de contractuele kapitaalrente, is de consument ook geld verschuldigd voor de kosten van het krediet (vergoedingen voor de verstrekking en beheer van de lening, afsluitvergoeding, commissieloon, etc.). De overeenkomsten zijn in beide gevallen door verzoekers opgezegd omdat de overeengekomen termijnen niet zijn afgelost. Verzoekers hebben de verwijzende rechter verzocht om verweersters (de consumenten) te verplichten tot betaling. Staat het Unierecht in de weg aan de invoering in het nationale recht van de rechtsfiguur van de "*maximale niet-rentekosten van het krediet*" en van de wiskundige formule voor de berekening van die kosten, op grond waarvan de kosten van de economische activiteit van de ondernemer tot de door de consument te dragen kredietkosten (totale kosten van het krediet) mogen worden gerekend?

PREJUDICIELE VERWIJZING - Slowakije - 27 mei 2019 – [zaak C-290/19 - Home Credit Slovakia*](#)

Consumentenkrediet – Berekening jaarlijks kostenpercentage

Richtlijn 2008/48 (consumentenkrediet). De vraag is of de richtlijn vereist dat het jaarlijkse kostenpercentage van een kredietovereenkomst wordt aangeduid met een specifiek percentage, of dat een bereik tussen twee waarden (van-tot) voldoet?

Detentie (S)

EHRM – ARREST – 2 mei 2019 – Vetsev t. Bulgarije – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3) - [54558/15](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0502JUD005455815

Weigering verlof voor bijwonen uitvaart - Schending artikel 8 EVRM

Artikel 8 EVRM. Klacht over weigering verlof voor bijwonen begrafenis broer. Het Hof herhaalt dat een weigering een gedetineerde in staat te stellen de uitvaart van een familielid bij te wonen een inbreuk oplevert op diens recht op respect voor zijn privéleven en zijn familie- en gezinsleven. De Bulgaarse autoriteiten hebben hun weigering niet gebaseerd op een afweging van de relevante belangen. Het Hof is niet gebleken dat de inbreuk op klagers recht op respect voor zijn privéleven en zijn familie- en gezinsleven noodzakelijk was in een democratische samenleving. Schending van artikel 8 EVRM.

EHRM – ARREST – 7 mei 2019 – Mityanin en Loenov t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [11436/06](#) - [22912/06](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0507JUD001143606

Ontbreken van rechtelijke toetsing van de detentie – Aanwezigheidsrecht bij behandeling klachten grondslag detentie – Publicatie van een foto van de verdachte

Artikel 5 EVRM. Het betreft klachten van een tweetal Russische gedetineerden inhoudende: i) schending van artikel 5 EVRM wegens het ontbreken van een rechtelijke toetsing van onderdelen van de detentie (voorarrest); ii) schending van artikel 6 EVRM wegens het niet aanwezig kunnen zijn bij de nationale behandeling van de klachten omtrent de onrechtmatige detentie; en iii) schending van artikel 8 EVRM wegens het publiceren van een foto van één van de klagers bij een artikel in de krant waarin hij als verdachte werd genoemd.

Het EHRM overweegt dat sprake is van schending van artikel 5 EVRM wegens het ontbreken van een rechtelijke toetsing in ieder geval voor wat betreft de detentie in de vorm van het voorarrest. Tevens is sprake van schending van artikel 6, lid 1 EVRM nu klager niet aanwezig is geweest bij de (nationale) behandeling van zijn klacht omtrent de onrechtmatige detentie. De publicatie van de foto van klager in de krant levert geen schending van artikel 8 EVRM op. Het hof overweegt dat publicatie van de foto in dit geval was toegestaan wegens het maatschappelijke belang om meer informatie te kunnen verkrijgen omtrent de vermeende misdaden en om getuigen daarvan op te roepen zich te melden.

EHRM – ARREST – 28 mei 2019 – Chaldayev t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [33172/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0528JUD003317216

Weinig bezoek van ouders toegestaan - Korte duur bezoek – Geen fysiek contact mogelijk

Artikel 8 EVRM. Klager is veroordeeld tot 13 jaar gevangenisstraf. De klacht gaat over de lengte van het voorarrest en het feit dat hij slechts een aantal keer bezoek mocht ontvangen van zijn ouders. Bovendien klaagt hij over de korte duur van die bezoeken en de omstandigheden waaronder die bezoeken plaatsvonden. Er was geen fysiek contact mogelijk. Ze moesten communiceren via een telefoon. Veel verzoeken van zijn ouders om hun zoon te bezoeken zijn zonder motivatie afgewezen. Schending van artikel 8 en 14 EVRM.

EHRM - ARREST - 28 mei 2019 - Clasens t. België - [persbericht](#) - [arrest](#) (niveau 2) - [26564/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0528JUD002656416

Verslechtering van de detentieomstandigheden van een gedetineerde gedurende de staking van gevangenisbewaarders in 2016: vernederende behandeling.

Artikel 3 EVRM. In april en juni 2016 vond er een staking plaats van gevangenisbewaarders in de gevangenis waar klager op dat moment zijn straf uitzit. Door de staking werden de gegarandeerde minimale faciliteiten niet langer verschaft en het normale gevangenisregime werd opgeschort. Klager dient bij de nationale gerechten een klacht in met betrekking tot zijn detentieomstandigheden en hij verzoekt het normale gevangenisregime te herstellen. Hij wordt in het gelijk gesteld en de Belgische staat moet dagelijks een bedrag van € 10.000,-- betalen zolang de rechterlijke beslissing wordt overtreden. Wanneer klager om dit bedrag verzoekt, gaat de Belgische staat in beroep. Het inhoudelijke oordeel wordt grotendeels bevestigd, maar het bedrag van de boete wordt verlaagd tot € 250,-- per dag. In het bijzonder wordt geoordeeld dat de detentieomstandigheden van de gevangenen in de betreffende penitentiaire inrichting waar klager verbleef aanzienlijk zijn verslechterd en een inbreuk vormen op artikel 3 EVRM. Klager stapt naar het Hof met een beroep op artikelen 3 en 13 EVRM.

Het Hof oordeelt dat de detentieomstandigheden van klager gedurende de staking een vernederende behandeling hebben opgeleverd, gelet op het cumulatieve effect van het voortdurend gebrek aan mogelijkheden tot fysieke inspanning, herhaaldelijke inbreuken van hygiënevoorschriften, gebrek aan contact met de buitenwereld en de onzekerheid of hij in zijn basisbehoeften zal kunnen voorzien. Het Hof concludeert dat klager is blootgesteld aan een detentieomstandigheden dat het acceptabele niveau van detentie heeft overschreden.

Het Hof oordeelt ten slotte dat het Belgische systeem, zoals het ten tijde van de staking functioneerde, niet de mogelijkheid van een effectief rechtsmiddel bood, in andere woorden, een middel geschikt om een vergoeding te garanderen voor de situatie waarin klager het slachtoffer was en het voorkomen van verlenging van de vermeende inbreuken. Het hof komt tot schending van artikel 3 en artikel 13 van het EVRM.

EHRM - ARREST - 29 mei 2019 - Ilgar Mammadov t. Azerbeidzjan - [Grote Kamer](#) - [persbericht](#) - [arrest](#) (niveau 1) - [15172/13](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0529JUD001517213

Inbreukprocedure – Tenuitvoerlegging arrest EHRM – Onrechtmatige detentie Mammadov

Samenvatting onder: [Grondrechten \(Handvest\) en EHRM](#)

EHRM - ONTVANKELIJHEIDSBESLISSING - 7 mei 2019 - Fraile Iturralde t. Spanje - [persbericht](#) [28.5.19](#) - [arrest](#) (niveau 3) - [66498/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0507DEC006649817

Terrorisme - Weigering verzoek overplaatsing in te willigen niet in strijd met artikel 8 EVRM

Artikel 8 EVRM. Klager is veroordeeld voor deelname aan terrorisme. Hij klaagt over de afwijzing van zijn verzoek om overgeplaatst te worden naar een gevangenis dicht bij zijn familie. Het Hof oordeelt dat er geen sprake is van schending van artikel 8 EVRM. De autoriteiten hebben rekening gehouden met de specifieke omstandigheden van klager. Daaruit bleek dat hij regelmatig contact heeft met zijn familie. Verder is ook gekeken naar het algemene beleid van de gevangenis op grond waarvan gevangenen die veroordeeld zijn voor terroristische handelingen verdeeld worden over verschillende locaties om te voorkomen dat zij contact houden met de criminele organisatie en in het belang van de veiligheid.

Diensten, elektronische communicatiediensten

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-259/18 – Asendia Spain – Spanje – ECLI:EU:C:2019:346 – geen conclusie – [arrest](#)

Universele postdienst – Exclusief recht voor distributie van andere frankeermiddelen dan postzegels

Richtlijn 97/67/EG. Correos is bij wet aangewezen als de exploitant die belast is met de universele postdienst in Spanje. Asendia Spain is een exploitant die gemachtigd is om postdiensten op de Spaanse markt aan te bieden. Aangezien Asendia Spain andere frankeermiddelen dan postzegels verkoopt, heeft Correos een vordering wegens oneerlijke mededinging ingesteld. Volgens de verwijzende rechter hangt het oneerlijke karakter van de praktijken van Asendia Spain af van de omvang van de waarborgen die bij wet aan Correos zijn verleend. Dienaangaande haalt de verwijzende rechter rechtspraak van de Tribunal Supremo aan, in het licht waarvan niet kan worden uitgesloten dat de wet aldus moet worden gelezen dat aan Correos een exclusief recht voor de verkoop van andere frankeermiddelen dan postzegels dient te worden verleend.

Hof: Artikel 7, lid 1, en artikel 8 van richtlijn 97/67/EG staan in de weg aan een nationale wettelijke regeling, die de aangewezen aanbieder van de universele postdienst een exclusief recht voor de distributie van andere frankeermiddelen dan postzegels waarborgt.

Digitale markt

REGELGEVING EU

- Richtlijn (EU) 2019/770 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de levering van digitale inhoud en digitale diensten, [PB L 136 van 22.5.2019](#)
- Richtlijn (EU) 2019/790 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake auteursrechten en naburige rechten in de digitale eengemaakte markt en tot wijziging van Richtlijnen 96/9/EG en 2001/29/EG, [PB L 130 van 17.5.2019](#)
- Richtlijn (EU) 2019/771 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 betreffende bepaalde aspecten van overeenkomsten voor de verkoop van goederen, tot wijziging van Verordening (EU) 2017/2394 en Richtlijn 2009/22/EG, en tot intrekking van Richtlijn 1999/44/EG, [PB L 136 van 22.5.2019](#)

Economisch en monetair beleid

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-450/17 P – Landeskreditbank Baden-Württemberg – ECLI:EU:C:2019:372 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Prudentieel toezicht op kredietinstellingen - Gemeenschappelijk Toezichtsmechanisme (GTM) - Bevoegdheden van de Europese Centrale Bank (ECB)

Verordening (EU) nr. 1024/2013. Verordening (EU) nr. 468/2014. Deze hogere voorziening is ingesteld door Landeskreditbank Baden-Württemberg – Förderbank om het arrest van het Gerecht (T-122/15) te laten vernietigen. Bij dat arrest heeft het Gerecht haar beroep tot nietigverklaring van besluit ECB/SSM/15/1 van de Europese Centrale Bank afgewezen. Dat besluit houdt in dat de ECB niet is ingegaan op rekwirantes verzoek om te worden erkend als een minder belangrijke entiteit in de zin van artikel 6, lid 4, van verordening (EU) nr. 1024/2013. De aanmerking van rekwirante als belangrijke entiteit had tot gevolg dat zij onder rechtstreeks prudentieel toezicht van de ECB kwam en niet onder dat van de bevoegde Duitse autoriteiten. Rekwirante betoogt dat zij moet worden aangemerkt als een minder belangrijke entiteit aangezien volgens haar sprake is van „bijzondere

omstandigheden" als bedoeld in artikel 6, lid 4, van de basisverordening en artikel 70 van verordening (EU) nr. 468/2014. De hogere voorziening wordt afgewezen.

GERECHT EU – ARREST – 23 mei 2019 – zaak T-107/17 – Steinhoff e.a. / BCE – ECLI:EU:T:2019:353 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Herstructurering van de Griekse staatsschuld - Particuliere schuldeisers

Artikel 17, leden 1 en 2, EU Handvest. Artikel 63, lid 1, VWEU. Artikel 124 VWEU. Het betreft een verzoek tot vergoeding van de schade die verzoekende partijen stellen te hebben geleden doordat de ECB in haar advies Griekenland niet heeft gewezen op het feit dat de voorgenomen herstructurering van de Griekse staatsschuld via een verplichte ruil van schuldbewijzen onrechtmatig was. Verzoekers verzoeken het Gerecht om de ECB te veroordelen tot betaling van schadevergoeding voor geleden verliezen als gevolg van de herstructurering. Het Gerecht oordeelt dat de herstructurering niet disproportioneel is geweest en het eigendomsrecht van verzoekers niet is geschonden. Het Gerecht verworpt het beroep.

NOOT - bij HvJ 26 februari 2019, zaken [C-202/18](#) en [C-238/18](#) [Rimšēvičs](#)

Autonomy in Decline? A Commentary on Rimšēvičs and ECB v Latvia ([Verfassungsblog](#))

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST – 7 mei 2019 – Kaynar e.a. t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3) - [21104/06](#) - [51103/06](#) - [18809/07](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0507JUD002110406

Nieuwe wetgeving mag er niet toe leiden dat het recht op een procedure wordt ontzegd

Artikel 1 EP EVRM. De Turkse klagers hebben in 1993 en 1995 grond gekocht op het Griekse eiland Gökçeada. Omdat deze grond als natuurgebied werd beschouwd, werd het eigendom niet geregistreerd. In 1996 werd het kadaster aangepast en werd de grond in eigendom toegewezen aan de "Schatkist". Dat jaar hebben klagers bij het Gökçeada-tribunaal verzocht om registratie van het land op hun namen. Het tribunaal wees het verzoek toe maar deze beslissing werd vernietigd door het Hof van Cassatie en de zaak werd teruggewezen. In 2004 liep de zaak nog bij het tribunaal en kwam er nieuwe wetgeving over de bescherming van cultureel- en natuurlijk erfgoed. Het verzoek van klagers over het Gökçeada-land werd afgewezen. Het EHRM neemt een schending van artikel 1 EVRM aan omdat de gewijzigde wetgeving aan de klagers de toegang tot de procedure heeft ontzegd, ondanks de bestaande mogelijkheid tot toewijzing van hun verzoek. Verder stelt het EHRM vast dat het nationale recht de mogelijkheid biedt een dergelijke schending te herstellen door middel van schadevergoeding. Op grond hiervan besluit het EHRM over het deel in het verzoekschrift dat over de genoegdoening gaat, geen beslissing te nemen.

Energiemarkt

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-294/18 – Oulun Sähkönyynti – Finland – ECLI:EU:C:2019:351 – [arrest](#)

Korting op de tarieven voor toegang tot het elektriciteitsnet voor elektronische facturatie

Richtlijn 2012/27/EU. Deze procedure is ingesteld door een detailhandelaar in elektriciteit, met betrekking tot een besluit van het Finse energieagentschap betreffende een maandelijkse korting op de tarieven voor toegang tot het elektriciteitsnet die werd toegekend aan eindafnemers die kozen voor een elektronische factuur.

Hof: Artikel 11, lid 1, van richtlijn 2012/27/EU verzet zich niet tegen een korting op de tarieven voor toegang tot het elektriciteitsnet die door een detailhandelaar in elektriciteit enkel wordt toegekend aan eindafnemers die hebben gekozen voor een elektronische factuur.

HvJ – ARREST – 15 mei 2019 – zaak C-706/17 – Achema e.a. – ECLI:EU:C:2019:407 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Samenvatting onder: [Staatssteun](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 8 mei 2019 – gevoegde zaken C-80/18 t/m C-83/18 – UNESA, Endesa Generación en Iberdrola Generación Nuclear– ECLI:EU:C:2019:389 – [conclusie](#)

Beginsel ‚de vervuiler betaalt’ – Belastingen op de productie van stoffen die ontstaan bij de opwekking van kernenergie

Richtlijn 2009/72/EG. Richtlijn 2005/89/EG. Artikel 191 VWEU. Deze verzoeken zijn ingediend in het kader van gedingen over de geldigheid van belastingen op de productie van verbruikte splijtstoffen, radioactieve afvalstoffen die ontstaan bij de opwekking van kernenergie, en de opslag van dergelijke splijtstoffen en afvalstoffen. Deze verzoeken bieden het Hof de gelegenheid om duidelijkheid te verschaffen over de werkingssfeer van richtlijn 2009/72 en de verplichtingen die op een lidstaat rusten wanneer hij zijn heffingsbevoegdheid uitoefent in aangelegenheden die onder deze richtlijn vallen. Meer bepaald is een van de belangrijkste vragen of de non-discriminatiebepaling van artikel 3, lid 1, van richtlijn 2009/72 van toepassing is op een belastingmaatregel die Spanje in 2012 heeft vastgesteld.

A-G: Artikel 3, lid 1, van richtlijn 2009/72/EG is niet van toepassing op belastingen waarin het gaat om belastingen op de productie van verbruikte splijtstoffen en radioactieve afvalstoffen die ontstaan bij de opwekking van kernenergie en op de opslag van dergelijke verbruikte splijtstoffen en radioactieve afvalstoffen in centrale installaties.

Artikel 3, lid 1, van richtlijn 2009/72 verzet zich in beginsel niet tegen een nationale wettelijke regeling als die waarbij de in de hoofdingen omstreden belastingen zijn ingevoerd, daar de situatie van ondernemingen die elektriciteit uit kernenergie produceren, uit het oogpunt van de milieubescherming en de veiligheid niet vergelijkbaar is met die van andere elektriciteitsproducenten. Het is echter aan de verwijzende rechter om te bepalen of het doel van de in de hoofdingen omstreden wetgeving werkelijk verband houdt met milieubescherming en veiligheid en of, waar nodig, het verschil in fiscale behandeling van de verschillende soorten elektriciteitsproducenten objectief gerechtvaardigd is op grond van deze milieuoverwegingen.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 16 mei 2019 – zaak C-68/18 – Petrotel-Lukoil – Roemenië - ECLI:EU:C:2019:422 – [conclusie](#)

Belasting op energieproducten – Productie energieproducten voor eigen gebruik

Richtlijn 2003/96/EG. De lidstaten kunnen belastingplichtigen uiteenlopende verplichtingen opleggen om belastingfraude en belastingontwijking tegen te gaan. Deze maatregelen mogen er evenwel niet toe leiden dat producten waarvoor geharmoniseerde belastingregels gelden, worden belast op een wijze die in strijd is met het Unierecht. Het Hof heeft zich reeds aldus over de belasting van energieproducten uitgesproken en zal in deze zaak de gelegenheid hebben om deze rechtspraak te bevestigen. Daarnaast heeft deze zaak betrekking op de wisselwerking tussen de heffing van belasting op energieproducten en op elektriciteit in de specifieke context van de productie van energieproducten voor het interne gebruik van de producent ervan.

A-G: Artikel 21, lid 3, van richtlijn 2003/96/EG staat in de weg aan nationale bepalingen van een lidstaat, of de uitlegging daarvan, die de mogelijkheid bieden tot het belasten van energieproducten die worden geproduceerd binnen een bedrijf dat energieproducten produceert en die voor de

doeleinden van deze productie worden gebruikt, ongeacht of zij rechtstreeks of via een ander product, zoals stoom of elektriciteit, worden gebruikt.

Artikel 2, lid 3, eerste alinea, van richtlijn 2003/96, gelezen in samenhang met het evenredigheidsbeginsel, staat in de weg aan nationale bepalingen of aan een nationale praktijk van een lidstaat die de mogelijkheid bieden tot het belasten van een energieproduct waarvoor in de richtlijn geen belastingniveau is vastgesteld en dat wordt gebruikt als verwarmingsbrandstof tegen het tarief voor motorbrandstof, indien de belastingplichtige heeft nagelaten om daarvoor een indeling voor belastingdoeleinden aan te vragen, en om dit belastingtarief ook na de indeling van dat product als verwarmingsbrandstof te handhaven.

HvJ – CONCLUSIE A-G SHARPSTON – 23 mei 2019 – zaak C-270/18 – UPM France – Frankrijk - ECLI:EU:C:2019:446 – [conclusie](#)

Belasting op energieproducten - Vrijstelling voor kleine elektriciteitsproducenten mits zij worden belast op de opgewekte elektriciteit

Richtlijn 2003/96/EG. Bij richtlijn 2003/96/EG werd aan Frankrijk een bijzondere overgangsperiode toegekend om de nodige aanpassingen aan de bestaande regelingen door te voeren. De verwijzende rechter wil graag weten wat de respectieve rechten en plichten van de belastingplichtige entiteiten en de lidstaat waren tijdens die periode. UPM France voert met name aan dat zij op grond van artikel 14, lid 1, onder a), van richtlijn 2003/96 recht heeft op teruggave van de belasting die zij heeft betaald over haar verbruik van aardgas in een warmte-krachtkoppelingsinstallatie, waarbij de in dat proces opgewekte elektriciteit voor eigen gebruik werd ingezet in een ander productieproces. Tot dusver is UPM France voor de nationale rechters nog niet in het gelijk gesteld.

A-G: Artikel 21, lid 5, derde alinea, van richtlijn 2003/96/EG moet als een afwijking van de verplichte vrijstelling die wordt voorgeschreven bij artikel 14, lid 1, onder a), eerste zin, restrictief worden uitgelegd. Bijgevolg kan die bepaling enkel worden ingeroepen indien een algemene belasting op elektriciteit wordt geheven overeenkomstig richtlijn 92/12/EEG en indien in het nationale recht een vrijstelling voor de opwekking van elektriciteit voor eigen gebruik door kleine producenten is vastgesteld in overeenstemming met artikel 21, lid 5, derde alinea, van richtlijn 2003/96.

Artikel 21, lid 5, derde alinea, van richtlijn 2003/96 staat als een afwijking van de verplichte vrijstelling van belasting zoals bepaald in artikel 14, lid 1, onder a), eerste zin, los van de afwijking van die vrijstelling die uit milieuoverwegingen in artikel 14, lid 1, onder a), tweede en derde zin, is vastgesteld. Terwijl belastingen die aan kleine producenten worden opgelegd op grond van artikel 21, lid 5, derde alinea, worden meegerekend met het oog op de minimumbelastingniveaus van richtlijn 2003/96, is dat niet het geval voor belastingen die worden geheven uit hoofde van de afwijking uit milieuoverwegingen in de zin van artikel 14, lid 1, onder a).

REGELGEVING EU

Richtlijn (EU) 2019/692 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 tot wijziging van Richtlijn 2009/73/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas, [PB L 117 van 3.5.2019](#)

Erfrecht

HvJ – ARREST – 23 mei 2019 – zaak C-658/17 – WB – Polen - ECLI:EU:C:2019:444 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Europese erfrechtverklaring - Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken – Begrip „gerecht” in erfopvolgingszaken

Verordening (EU) nr. 650/2012. Een Poolse rechter legt het Hof vragen voor over de Europese erfrechtverklaring (een document waarmee erfgenamen en andere betrokkenen bij de afwikkeling van een nalatenschap hun hoedanigheid kunnen bewijzen in andere lidstaten). De rechter vraagt onder meer of een notaris die naar nationaal recht bevoegd is om erfrechtverklaringen af te geven, „rechterlijke functies” vervult.

Hof: Artikel 3, lid 2, tweede alinea, van verordening (EU) nr. 650/2012 moet aldus worden uitgelegd dat de omstandigheid dat een lidstaat geen kennisgeving als bedoeld in deze bepaling heeft gedaan van het feit dat notarissen rechterlijke functies vervullen, niet doorslaggevend is voor de vraag of deze notarissen kunnen worden aangemerkt als „gerecht”.

Artikel 3, lid 2, eerste alinea, van verordening nr. 650/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een notaris die op eensluidend verzoek van alle partijen bij de notariële procedure een akte opmaakt als die in het hoofdgeding, geen „gerecht” in de zin van deze bepaling is, en dat een dergelijke akte geen „beslissing” in de zin van deze bepaling is.

Artikel 3, lid 1, onder i), van verordening nr. 650/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een erfrechtverklaring, die de notaris opstelt op eensluidend verzoek van alle partijen bij de notariële procedure, een „authentieke akte” in de zin van deze bepaling is waarvan de afgifte vergezeld kan gaan van het in artikel 59, lid 1, tweede alinea, van deze verordening bedoelde formulier dat is opgenomen in bijlage 2 bij uitvoeringsverordening (EU) nr. 1329/2014.

Europese subsidies

EUROPESE REKENKAMER

Speciaal verslag nr. 6/2019, over de aanpak van fraude bij EU-cohesie-uitgaven: de beheersautoriteiten moeten de opsporing, reactie en coördinatie versterken ([ERK](#))

Euthanasie

EHRM – BESLISSINGEN – 30 april 2019 en 20 mei 2019 – Lambert t. Frankrijk - persbericht – bij EHRM 30 april 2019, [Lambert t. Frankrijk](#)

Vincent Lambert

Op 30 april 2019 heeft het hof besloten om het verzoek om uitstel van de tenuitvoerlegging van het besluit van de *Conseil d'État* van 24 april 2014 af te wijzen. Het Hof wijst erop dat in een uitspraak van de Grote Kamer van het EHRM van 5 juni 2015 is geoordeeld dat artikel 2 EVRM niet wordt geschonden indien de beslissing van *Conseil d'État* waarbij toestemming wordt verleend om de kunstmatige voeding stop te zetten, ten uitvoer wordt gelegd.

Op 20 mei 2019 hebben de familieleden van Vincent Lambert verzocht om toepassing van interim maatregelen op grond van artikel 39 van de regels voor de procesvoering waar de UNCRPD op 3 mei 2019 om hadden gevraagd. Het Hof wijst het verzoek af omdat er geen nieuw bewijs is ingediend dat een ander oordeel rechtvaardigt.

-  France: European court rejects Vincent Lambert family's bid to suspend treatment withdrawal ([humanrightseurope](#))
-  Court: Vincent Lambert – request for interim measures rejected ([humanrightseurope](#))
-  Franse comapatiënt Lambert moet toch in leven gehouden worden, 21 mei 2019 ([nos](#))
-  Franse comapatiënt mag sterven na jarenlange juridische strijd, 20 mei 2019 ([nos](#))
-  Vincent Lambert : la cour d'appel contre le droit ([libertés chéries](#))

Lamberts vrouw en broers en zussen willen dat de behandeling wordt gestaakt, maar Lamberts ouders verzetten zich daartegen. Onlangs bepaalde de hoogste Franse rechter dat de behandeling mag worden gestopt en eerder vandaag gebeurde dat ook.

Maar de familie van de man vindt nu gehoor bij het hof van beroep. "De ouders waren een tijd terug naar een VN-comité voor de rechten van gehandicapten gestapt", zegt correspondent Frank Renout. "Dat comité heeft begin deze maand tegen Frankrijk gezegd: laat ons onderzoek doen. Het Franse hof van beroep zegt nu dat het comité die kans moet krijgen. (..)

In Frankrijk geldt een verbod op actieve euthanasie, waarbij iemand wordt geholpen om te sterven. Passieve euthanasie, waarbij iemand sterft doordat hij niet meer wordt behandeld, mag wel (..) (bron: [nos.nl](#))

Familieleven en familierecht (Fa – SZ)

EHRM – ARREST – 2 mei 2019 – Vetsev t. Bulgarije – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3) – [54558/15](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0502JUD005455815

Samenvatting onder: [Detentie](#)

EHRM – ARREST – 21 mei 2019 – O.C.I. e.a. t. België – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3) – [49450/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0521JUD004945017

‘Ernstig risico’ in zin Haagse Conventie onvoldoende onderzocht in kinderontvoeringszaak - Schending artikel 8 EVRM

Artikel 8 EVRM. Klagers zijn een Roemeense moeder en haar twee kinderen. De kinderen hebben zowel de Roemeense als de Italiaanse nationaliteit. Hun Italiaanse vader heeft op de voet van de Haagse Conventie de terugkeer van de kinderen naar Italië verzocht. De moeder en de kinderen waren na een vakantie in Roemenië niet teruggekeerd naar Italië, tot dan toe de ‘gewone verblijfplaats’ van de kinderen in de zin van voormeld verdrag. Volgens de moeder werden de kinderen door de vader mishandeld. De Roemeense rechter heeft het verzoek van de vader toegewezen. Weliswaar zijn de kinderen in het verleden blootgesteld aan door hun vader jegens hen gepleegd fysiek geweld, maar dit kwam onvoldoende vaak voor om van een ‘ernstig risico’ te kunnen spreken. Bovendien zouden de Italiaanse autoriteiten de kinderen kunnen beschermen zodra melding van het risico van geweld zou worden gemaakt.

Het EHRM stelt voorop dat lichamelijke straf niet kan worden getolereerd en dat lidstaten ernaar moeten streven dit bij wet te verbieden. In de Roemeense wet is een absoluut verbod op lichamelijke straf opgenomen. Volgens het EHRM had de nationale rechter meer aandacht moeten geven aan het risico van de kinderen op mishandeling in geval van een terugkeer naar Italië. Het EHRM overweegt in dit verband dat wederzijds vertrouwen tussen kindbeschermingsautoriteiten van EU-lidstaten niet betekent dat het land waarnaar de kinderen ten onrechte zijn verhuisd, verplicht is de kinderen terug te sturen naar een omgeving waarin ze een ernstig risico op huiselijk geweld lopen, enkel en alleen omdat daar hun gewone verblijfplaats was en omdat de autoriteiten daar in staat zijn de kinderen te beschermen. De nationale rechter heeft nagelaten het beweerdelijke ‘ernstig risico’, zijnde één van de in voormeld verdrag opgenomen uitzonderingen op de verplichting tot onmiddellijke terugkeer van een kind naar zijn ‘gewone verblijfplaats’, te onderzoeken op een wijze die in overeenstemming is met de belangen van de kinderen. Het EHRM is van oordeel dat artikel 8 EVRM is geschonden.

 Romania: International child custody complaint leads to mum's €16,000 human rights court award ([humanrightseurope](#))

Financiële diensten en markten (B – S)

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-53/18 – Mastromartino – Italië - ECLI:EU:C:2019:380 – [geen conclusie](#) - [arrest](#)

Tijdelijk verbod om de werkzaamheid van financieel adviseur buiten de bedrijfsruimten uit te oefenen vanwege strafprocedure

Richtlijn 2004/39/EG. Mastromartino is werkzaam als financieel adviseur buiten de bedrijfsruimten. De nationale commissie voor vennootschappen en de beurs (Consob) heeft hem verboden om voor de duur van een jaar deze werkzaamheid uit te oefenen, [op grond van het feit dat](#) een strafprocedure tegen hem was ingeleid. Mastromartino heeft tegen dat besluit beroep ingesteld

Hof: Richtlijn 2004/39/EG, met name de artikelen 8, 23, 50 en 51 daarvan, de artikelen 49 en 56 VWEU alsmede de beginselen van non-discriminatie en evenredigheid moeten aldus worden uitgelegd dat, een tijdelijk verbod om de werkzaamheid van financieel adviseur buiten de bedrijfsruimten uit te oefenen, noch binnen de werkingssfeer van die richtlijn, noch binnen die van de artikelen 49 en 56 VWEU noch binnen die van de beginselen van non-discriminatie en evenredigheid valt. In een

dergelijke situatie verzetten de artikelen 8, 23, 50 en 51 van die richtlijn, de artikelen 49 en 56 VWEU en de beginselen van non-discriminatie en evenredigheid zich niet tegen een dergelijk verbod.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 2 mei 2019 – zaak C-28/18 – Verein für Konsumenteninformation – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2019:358 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Grensoverschrijdende aankoop treintickets - Automatische overschrijving - Voorwaarde dat woonplaats klant in lidstaat van begunstigde woont

Samenvatting onder: [Consumenten](#)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Oostenrijk – 21 mei 2019 – [zaak C-287/19 – DenizBank*](#)

Bankpas met contactloze betaalfunctie voor kleine bedragen - Gevolgen verlies bankpas

Richtlijn (EU) 2015/2366 (betalingsdiensten). Richtlijn 2002/22/EG. De consumentenbond heeft een geschil met verweerster, DenizBank over de bedingen in de algemene voorwaarden die worden gebruikt bij klanten die een bankpas krijgen met NFC-functie (contactloze, kleine betalingen onder €25,- zonder pincode). In deze bedingen staat, in essentie, dat consumenten hun geld niet terugkrijgen bij verlies van de bankpas wanneer er contactloos mee betaald wordt door een derde.

Allereerst wil de verwijzende rechter weten hoe om te gaan met een fictieve toestemming voor mogelijke toekomstige contractuele bepalingen binnen algemene voorwaarden voor betalingsdiensten. Met de tweede prejudiciële vraag wil de verwijzende rechter weten of een NFC-betalingsfunctie van een gepersonaliseerde bankpas een betaalinstrument is in de zin van de richtlijn. Verder wil de verwijzende rechter weten wanneer een betaalinstrument anoniem wordt gebruikt, en dan met name het NFC-betaalinstrument. Laatstelijk wil de verwijzende rechter weten hoe contractbedingen die uitzonderingen bevatten uit de richtlijn betreffende betalingsdiensten zich verhouden tot het recht van de betalingsdienstaanbieder om technische mogelijkheden niet volledig te benutten en zo het risico van aansprakelijkheid voor niet-toegestane betalingen met een NFC-betaalpas bij de consument neer te leggen.

RAAD

Bankenunie: Raad neemt maatregelen aan ter vermindering van de risico's in het bankwezen ([raad](#))

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-98/18 – T. Boer & Zonen – Nederland – ECLI:EU:C:2019:355 – [arrest](#)

Koeling van vlees

Samenvatting onder: [Landbouw](#)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Letland – 7 mei 2019 – [zaak C-243/19 – Veselības ministrija*](#)

Grensoverschrijdende gezondheidszorg – Ziektekostenverzekering – Godsdienstvrijheid

Samenvatting onder: [Arbeid en sociale zekerheid](#)

REGELGEVING EU

- Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/625 van de Commissie van 4 maart 2019 tot aanvulling van Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad wat

betreft voorwaarden voor de binnenkomst in de Unie van zendingen van bepaalde voor menselijke consumptie bestemde dieren en goederen, [PB L 131 van 17.5.2019](#)

- Uitvoeringsverordening (EU) 2019/626 van de Commissie van 5 maart 2019 betreffende lijsten van derde landen of regio's waarvan waaruit de binnenkomst in de Europese Unie van bepaalde voor menselijke consumptie bestemde dieren en goederen is toegestaan en tot wijziging van Uitvoeringsverordening (EU) 2016/759 wat deze lijsten betreft, [PB L 131 van 17.5.2019](#)
- Uitvoeringsverordening (EU) 2019/627 van de Commissie van 15 maart 2019 tot vaststelling van eenvormige praktische regelingen voor de uitvoering van officiële controles van voor menselijke consumptie bestemde producten van dierlijke oorsprong overeenkomstig Verordening (EU) 2017/625 van het Europees Parlement en de Raad en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2074/2005 van de Commissie wat officiële controles betreft, [PB L 131 van 17.5.2019](#)
- Uitvoeringsverordening (EU) 2019/628 van de Commissie van 8 april 2019 betreffende modellen van officiële certificaten voor bepaalde dieren en goederen en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2074/2005 en Uitvoeringsverordening (EU) 2016/759 wat deze modelcertificaten betreft, [PB L 131 van 17.5.2019](#)

OVERIG

- Bees and pesticides: stakeholders to participate in guidance review ([EFSA](#))
- EU adopts measures in support of generic pharmaceuticals producers ([EC](#))

Godsdienstvrijheid (B)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Letland – 7 mei 2019 – [zaak C-243/19 - Veselibas ministrija*](#)

Grensoverschrijdende gezondheidszorg – Ziektekostenverzekering – Godsdienstvrijheid

Samenvatting onder: [Arbeid en sociale zekerheid](#)

VOORSTEL REGELGEVING NL

Advies Raad van State over het voorstel van wet van het lid Thieme tot wijziging van de Wet dieren in verband met de invoering van een algehele plicht tot bedwelming van dieren voorafgaand aan de slacht. ([RvS](#))

-  Nederlandse Raad van State noemt verbod op ritueel slachten 'ingrijpende beperking van de vrijheid van godsdienst' ([knack](#))

Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen

EHRM – ARREST – 29 mei 2019 – [Ilgar Mammadov t. Azerbeidzjan - Grote Kamer - persbericht - arrest \(niveau 1\) - 15172/13 - ECLI:CE:ECHR:2019:0529JUD001517213](#)

Inbreukprocedure – Tenuitvoerlegging arrest EHRM – Onrechtmatige detentie Mammadov

Artikel 46 EVRM. Artikel 5 EVRM. Dit is het eerste arrest van het EHRM in het kader van de inbreukprocedure op grond van artikel 46, lid 4 EVRM. In 2014 heeft het Hof geoordeeld dat de rechten van de heer Mammadov geschonden waren door hem in voorarrest te plaatsen zonder een redelijke verdenking.

In de uitspraak van 29 mei 2019 constateert het Hof dat de heer Mammadov nog niet onvoorwaardelijk is vrijgelaten en dat Azerbeidzjan daarmee geen uitvoering heeft gegeven aan het

arrest van 2014. Volgens het Hof heeft Azerbeidzjan slechts een beperkt aantal acties ondernomen om uitvoering te geven aan het arrest. Azerbeidzjan heeft niet gehandeld in overeenstemming met de conclusies en de geest van het arrest van 2014.

Op grond van artikel 46, lid 5 wordt de zaak nu doorverwezen naar het Comité van Ministers die zich zal beraden over de te nemen maatregelen.

-  First Infringement Proceedings Judgment of the European Court : Ilgar Mammadov v Azerbaijan ([ECHRblog](#))
-  No Going Nuclear in Strasbourg ([Verfassungsblog](#))

EHRM - ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING - 7 mei 2019 - Forcadell I Lluís e.a. t. Spanje – persbericht 28.5.19 – beslissing (niveau 2) - ECLI:CE:ECHR:2019:0507DEC007514717

Schorsing van plenaire vergadering van het Parlement door Constitutioneel Hof

Artikel 10 EVRM. Artikel 11 EVRM. Het Hof wijst erop dat de beslissing van het constitutionele hof van 5 oktober 2018 om de plenaire vergadering van 9 oktober tijdelijk te schorsen een wettelijke basis heeft, namelijk sectie 56 van de *Organic Law on the Constitutional Court*. Het Hof oordeelt dat het besluit de plenaire zitting te schorsen een legitiem doel had, namelijk het waarborgen van de openbare veiligheid, het voorkomen van chaos en de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

-  Le Parlement de Catalogne ou l'ordre constitutionnel devant la CEDH ([libertés chéries](#))

PREJUDICIELE VERWIJZING – Oostenrijk – 7 mei 2019 – zaak C-256/19 - S.A.D. Maler und Anstreicher*

Interne zaakverdeling – Geschil tussen rechterlijke instanties – Rechtsmiddel?

Samenvatting onder: [Rechtstaat en rechterlijke macht](#)

NOOT - bij EHRM 12 maart 2019, Szalontay t. Hongarije

Extremist view on subsidiarity and on exhaustion of domestic remedies? Criticism of the decision Szalontay v. Hungary ([strasbourgobservers](#))

NOOT - bij EHRM Protocol 16 EVRM

Analysis: The Strasbourg Court's First Advisory Opinion under Protocol 16 ([ECHR blog](#))

OVERIG

- Human rights and democracy in the world: 2018 EU annual report adopted ([Raad](#))
- Protocol 16 EVRM: Nog meer prejudiciële vragen ([NJB](#))
- Finding and Understanding ECHR Case-Law ([ECHRblog](#))

Handel en antidumping

HvJ – ARREST – 22 mei 2019 – zaak C-226/18 – Krohn & Schröder – Duitsland - ECLI:EU:C:2019:440 – conclusie – arrest

Antidumpingrechten op fotonvoltaïsche modules van kristallijn silicium uit China

Verordening (EEG) nr. 2913/92 (CDW). Uitvoeringsverordeningen (EU) nr. 1238/2013 en (EU) nr. 1239/2013. Het verzoek is gedaan in de procedure tussen Krohn & Schröder en het

douanehoofdkantoor van de haven van Hamburg, Duitsland betreffende de heffing van antidumpingrechten en compenserende rechten omdat de goederen vóór het verlopen van de opslagtermijn geen nieuwe douanebestemming hadden gekregen. Deze zaak biedt het Hof een mogelijkheid om het verband tussen het douanewetboek en een uitvoeringsverordening waarin een definitief antidumpingrecht en een definitief compenserend recht worden ingesteld te verduidelijken, met name met betrekking tot de voorwaarden voor vrijstelling

Hof: Artikel 212 bis van verordening (EEG) nr. 2913/92 is van toepassing op de vrijstelling van antidumpingrechten en compenserende rechten waarin is voorzien bij respectievelijk artikel 3, lid 1, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1238/2013, en artikel 2, lid 1, van uitvoeringsverordening (EU) nr. 1239/2013.

Artikel 212 bis van verordening nr. 2913/92 moet aldus worden uitgelegd dat bij toepassing van dit artikel op het geval waarin een douaneschuld in de zin van artikel 204, lid 1, van verordening nr. 2913/92, ontstaat wegens overschrijding van de termijn van artikel 49, lid 1, van deze verordening, niet is voldaan aan de voorwaarden die zijn vastgesteld in artikel 3, lid 1, onder a), van uitvoeringsverordening nr. 1238/2013 en artikel 2, lid 1, onder a), van uitvoeringsverordening nr. 1239/2013, wanneer de onderneming die gelieerd is met de onderneming die is genoemd in de bijlage bij uitvoeringsbesluit 2013/707/EU, en die de desbetreffende goederen heeft vervaardigd, verzonden en gefactureerd, noch als importeur van de desbetreffende goederen is opgetreden, noch ervoor heeft gezorgd dat deze in het vrije verkeer werden gebracht, ook al was die onderneming voornemens dat te doen en zijn de betrokken goederen daadwerkelijk aan haar geleverd.

PREJUDICIELE VERWIJZING - Duitsland – 28 mei 2019 – [zaak C-324/19 - eurocylinder systems*](#)

Antidumpingrecht op naadloze buizen en pijpen, van ijzer of van staal, uit China

Verordening 926/2009. Is verordening 926/2009 inzake antidumpingrecht op bepaalde naadloze buizen en pijpen, van ijzer of van staal, van oorsprong uit de Volksrepubliek China geldig? Dit n.a.v. het arrest in T-528/09 waarbij de verordening (deels) nietig werd verklaard.

NOOT - bij HvJ 30 april 2019, [Advies 1/17](#) (voltallig zitting)

Autonomy and Opinion 1/17 – a matter of coherence? ([European law blog](#))

Advies van het Hof krachtens artikel 218, lid 11, VWEU op verzoek van België over CETA (handelsakkoord EU en Canada).

Insolventie

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 30 april 2019 - zaak C-198/18 - CeDe Group AB - Zweden - ECLI:EU:C:2019:335 – [conclusie](#) (niet in het NL)

Verordening (EG) nr. 1346/2000. Rome I. Toepasselijk recht. Artikel 4 van verordening 1346/2000 moet volgens de AG zo worden uitgelegd dat het artikel niet van toepassing is bij het bepalen van het toepasselijk recht op een vordering ingesteld in de ene lidstaat door een curator van een onderneming onderworpen aan een insolventieprocedure in een andere lidstaat, waar die vordering is gericht op betaling door een andere onderneming van een contractuele verbintenis aangegaan voorafgaand aan de insolventie. [onofficiële vertaling]

- 📌 CeDe Group v KAN. Bobek AG on the intricate applicable law provisions of the Insolvency Regulation (here: concerning set-off). ([GAVL](#))

PREJUDICIELE VERWIJZING – Portugal – 20 mei 2019 – [zaak C-253/19 - Novo Banco*](#)

Bevoegdheid – Insolventierichtlijn – Onroerend goed in andere lidstaat

Verordening 2015/848. Verzoekers wonen beiden in de VK en dienen in Portugal een verzoek tot (eigen) faillietverklaring in. De rechter in eerste instantie wijst het verzoek af omdat hij zich niet

bevoegd acht in lijn met artikel 3, lid 1, vierde alinea van de insolventieverordening. Verzoekers tekenen beroep aan tegen deze beslissing, omdat volgens hen artikel 84 van de insolventieverordening de bevoegdheid van de Portugese rechter niet uitsluit. Daarnaast stellen verzoekers dat zij hun enige onroerende goed in Portugal hebben, en alle transacties en overeenkomsten die tot insolventie hebben geleid, zijn in Portugal gesloten. Verzoekers stellen dat hierdoor hun centrum van hun belangen zich in Portugal bevindt, en dat de rechter hun verzoek tot faillietverklaring niet had mogen weigeren.

Zijn de rechters van een lidstaat op grond van de insolventieverordening bevoegd om een hoofdinsolventieprocedure te openen t.a.v. een burger die in die lidstaat zijn enige onroerende zaak bezit, hoewel zijn gebruikelijke verblijfplaats – en die van zijn gezin – in een andere lidstaat gelegen is, waar hij arbeid in loondienst verricht?

IE - Intellectuele eigendom

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-614/17 – Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego – ECLI:EU:C:2019:344 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Beschermde oorsprongsbenaming Spaanse Manchegokaas

Verordening (EG) nr. 510/2006. De Spaanse Manchegokaas is afkomstig uit La Mancha, een Spaanse regio waar traditioneel volgens bepaalde bewerkings- en rijpingsmethoden kaas van schapenmelk wordt geproduceerd. De benaming is beschermd. In dit geding rijst de vraag of het verboden is om, voor kaas die niet uit deze regio afkomstig is, op etiketten beelden te gebruiken die associaties oproepen met La Mancha. Het gaat dan met name om associaties met de beroemde roman van Miguel de Cervantes, „Don Quichot van La Mancha”, zoals een ridder te paard of windmolens.

Hof: Artikel 13, lid 1, onder b), van verordening nr. 510/2006 moet aldus worden uitgelegd dat het gebruik van beeldtekens die een voorstelling oproepen van het geografische gebied waarmee een in artikel 2, lid 1, onder a), van die verordening bedoelde oorsprongsbenaming verband houdt, een voorstelling van die BOB kan oproepen, ook wanneer die beeldtekens worden gebruikt door een producent die in die regio is gevestigd, maar wiens producten, die identiek zijn aan of vergelijkbaar zijn met de door deze oorsprongsbenaming beschermde producten, niet onder die BOB vallen.

Het begrip „normaal geïnformeerde en redelijk omzichtige en oplettende gemiddelde consument”, van wiens waarneming de nationale rechter moet uitgaan om te bepalen of er sprake is van een „voorstelling” als bedoeld in artikel 13, lid 1, onder b), van verordening nr. 510/2006, dient in die zin te worden opgevat dat het ziet op de Europese consument, met inbegrip van de consument van de lidstaat waar het product dat de voorstelling van de beschermde benaming oproept, wordt vervaardigd of waarmee die benaming geografisch verbonden is en waar het product hoofdzakelijk wordt geconsumeerd.

-  EU-hof: Don Quixote-beeldmerken kunnen inbreuk maken op oorsprongsbenaming Manchego-kaas ([ECER](#))
-  Europees Hof schuift 'manchegobesluit' door naar Spaans hooggerechtshof ([nu.nl](#))
-  Gebruik van beeldtekens kan een voorstelling van een beschermde oorsprongsbenaming oproepen ([Boek9.nl](#))
-  HvJ EU: Gebruik van tekens die een voorstelling van de aan de BOB verbonden regio kunnen oproepen, kan onrechtmatig zijn ([IEF18458](#))

HvJ – ARREST – 15 mei 2019 – zaak C-653/17 P – VM Vermögens-Management/EUIPO – ECLI:EU:C:2019:406 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Betwist merk

Verordening (EG) nr. 207/2009. Verordening (EU) 2015/2424. VM Vermogens-Management verzoekt om vernietiging van het arrest van het Gerecht EU van 7 september 2017, VM/EUIPO zaak T-374/15, houdende verwerping van haar beroep tot vernietiging van de beslissing het EUIPO van 29 april 2015 (zaak R 418/2014-5) inzake een nietigheidsprocedure tussen DAT Vermogensmanagement en VM Vermogens-Management. Het Hof wijst de hogere voorziening af.

-  Niet enkel lovende aard ten grondslag aan betwist merk ([IEF18472](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 2 mei 2019 – zaak C-683/17 – Cofemel – Portugal - ECLI:EU:C:2019:363 – [conclusie](#)

Cumulatie van de bescherming van modellen en auteursrecht - Regeling sui generis

Richtlijn 98/71/EG. Richtlijn 2001/29/EG. Berner Conventie voor de bescherming van werken van letterkunde en kunst. De onderhavige zaak heeft meer in het bijzonder betrekking op de cumulatie van de bescherming van modellen in het kader van de regeling sui generis met de bescherming ervan als auteursrechtelijke werken.

A-G: Artikel 2, onder a), van richtlijn 2001/29/EG verzet zich ertegen dat industriële tekeningen en modellen slechts auteursrechtelijk worden beschermd indien zij een sterker artistiek karakter vertonen dan normaliter wordt geëist van andere categorieën van werken. Bij een verzoek om auteursrechtelijke bescherming van een industriële tekening of een industrieel model moet de nationale rechter rekening houden met de specifieke doelstellingen en mechanismen van het auteursrecht, zoals de bescherming, niet van ideeën, maar van de uitdrukkingen ervan, en de criteria om van een inbreuk op de exclusieve rechten te kunnen spreken. De nationale rechter mag de specifieke criteria die voor de modellenbescherming gelden niet toepassen op de auteursrechtelijke bescherming.

-  Conclusie AG: criteria modellenbescherming niet toepassen op auteursrechtelijke bescherming ([IEForum](#))
-  Conclusie A-G HvJEU: geen sterker artistiek karakter vereist voor auteursrechtelijke bescherming van werk van toegepaste kunst ([Boek9.nl](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 16 mei 2019 – zaak C-281/18 P – Repower/EUIPO – ECLI:EU:C:2019:426 – [conclusie](#)

Uniewoordmerk REPOWER

Verordening (EG) nr. 207/2009. Het geschil ontstond doordat de vereniging repowermap.org een vordering indiende tot nietigverklaring van een Uniemerkt („REPOWER”) waarvan een andere onderneming, Repower AG, houdster was, en dit voor alle waren en diensten waarop de inschrijvingsaanvraag betrekking had.

A-G: Geeft het hof in overweging het tweede middel van de hogere voorziening die door Repower AG is ingesteld tegen het arrest van het Gerecht van 21 februari 2018 in zaak T-727/16, Repower/EUIPO – repowermap.org (REPOWER), niet-ontvankelijk te verklaren of, subsidiair, ongegrond te verklaren; het derde middel van die hogere voorziening af te wijzen als niet ter zake dienend of, subsidiair, dat middel te aanvaarden en de zaak naar het Gerecht terug te verwijzen.

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 16 mei 2019 – zaak C-484/18 – Spedidam – Frankrijk - ECLI:EU:C:2019:423 – [conclusie](#)

Uitvoerend kunstenaars – Stilzwijgende overdracht van naburige rechten

Richtlijn 2001/29/EG. Is het toelaatbaar dat een lidstaat in zijn wetgeving inzake het auteursrecht voorziet in een vermoeden dat de uitvoerend kunstenaar van een bepaald werk een openbare instelling die tot taak heeft audiovisuele opnamen te bewaren, toestemming heeft gegeven om het werk te publiceren en, indien nodig, te exploiteren door middel van een stilzwijgende overdracht van de rechten van de uitvoerend kunstenaar?

A-G: Artikel 2, onder b), artikel 3, lid 2, onder a), en artikel 5 van richtlijn 2001/29/EG verzetten zich tegen een nationale regeling voor zover deze voorziet in een overdracht van de rechten van uitvoerend kunstenaars aan het Institut national de l’audiovisuel.

-  Conclusie AG naburige rechten Spedidam ([IEF18469](#))

GERECHT EU – ARREST – 7 mei 2019 – zaak T-423/18 – Fissler/EUIPO (vita) – ECLI:EU:T:2019:291 – [arrest](#)

Aanvraag voor Uniewoordmerk vita

Verordening (EU) 2017/1001. Het EUIPO heeft geoordeeld dat de bedoelde waren vooral gericht waren op het grote publiek, maar deels ook op het gespecialiseerde publiek, bijvoorbeeld koks, en dat het aandachtsniveau varieerde van gemiddeld tot hoog. Zij heeft daaraan toegevoegd dat, aangezien het aangevraagde merk een Zweedse term is, het Zweedstalige publiek van de Europese Unie in aanmerking moest worden genomen. Ten tweede, wat het beschrijvend karakter van het aangevraagde merk betreft, heeft de kamer van beroep allereerst opgemerkt dat het teken vita de bepaalde vorm en de meervoudsvorm van het woord „vit” is, dat in het Zweeds „wit” betekent. Ten derde, wat het ontbreken van onderscheidend vermogen van het aangevraagde merk betreft, heeft de kamer van beroep geoordeeld dat het aangevraagde merk door het relevante publiek werd opgevat als een louter objectieve boodschap in die zin dat de betrokken waren in het wit beschikbaar waren. Zij heeft daaruit afgeleid dat dit merk zuiver beschrijvend was en bijgevolg geen onderscheidend vermogen had. Het Gerecht vernietigt de beslissing van het EUIPO van 28 maart 2018 (zaak R 1326/2017-5).

GERECHT EU – ARREST – 7 mei 2019 – zaak T-629/18 – mobile.de/EUIPO – ECLI:EU:T:2019:292 – [arrest](#)

Aanvraag voor een Uniebeeldmerk dat een auto in een tekstballon afbeeldt

Verordening (EU) 2017/1001. Gedelegeerde verordening (EU) 2018/625. Het Gerecht vernietigt de beslissing van het EUIPO van 7 augustus 2018 (zaak R 2653/2017-4).

GERECHT EU – ARREST – 14 mei 2019 – zaak T-795/17 – Moreira / EUIPO - Da Silva Santos Júnior (NEYMAR) – ECLI:EU:T:2019:329 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Woordmerk „NEYMAR”

Verordening (EG) nr. 207/2009 [thans Verordening (EU) 2017/1001]]. Mag het woordmerk „NEYMAR” worden ingeschreven als Uniemark? Het Gerecht bevestigt dat de inschrijving van het woordmerk Neymar ongeldig is.

- Registratie NEYMAR door derde partij die niet wist van de 'rising star in football', ongeldig ([IEF18456](#))

PREJUDICIELE VERWIJZING – Hongarije – 8 mei 2019 – [zaak C-237/19 – Gömböc*](#)

Merkenrecht – Weigeringsgronden driedimensionaal teken

Richtlijn 2008/95/EG. Gömböc heeft een aanvraag gedaan voor inschrijving van driedimensionaal teken als merk voor siervoorwerpen en speelgoederen in Hongarije bij het Bureau voor IE. Het Bureau heeft deze aanvraag op basis van een weigeringsgrond in de Hongaarse Merkenwet afgewezen.

De verwijzende rechter wil weten of, wanneer het teken uitsluitend bestaat uit de vorm van de waar, dit vastgesteld moet worden door te kijken naar de grafische voorstelling of dat ook meegewogen kan worden dat de vorm nodig is (samen met andere eigenschappen) en dit bekend is bij het doelpubliek. De tweede vraag duidt op de weigeringsgrond geldend voor siervoorwerpen, en of bij de toepassing hiervan van belang is dat het teken uitsluitend bestaat uit de vorm van het product. Met de derde vraag, sub a, verzoekt de rechter inzicht te krijgen in de relatie tussen al eerder verkregen modellenbescherming en het weigeren van de toekenning van een vormmerk, aangezien het verkrijgen van een modellenrecht leidt tot erkenning van het esthetische karakter van de waar dat de wezenlijke waarde eraan geeft en of dit op voorhand registratie als vormmerk uitsluit. Laatstelijk wil de verwijzende rechter duidelijkheid over de verhouding tussen het inschrijven van driedimensionale voorwerpen als vormmerk en de weigeringsgrond.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 14 mei 2019 – [zaak C-264/19 - Constantin Film Verleih](#)*

Handhaving IE-rechten – Verstrekken persoonsgegevens van inbreuk makende Youtube-gebruikers?

Richtlijn 2004/48/EG. Verzoekster is een Duitse onderneming die stelt houdster te zijn van de exclusieve gebruiksrechten van twee films. Gebruikers van Youtube hebben de films geüpload. Via Youtube zijn de twee films resp. 45.000 keer en 4.700 keer bekeken. Verzoekster eist dat verweersters ertoe worden veroordeeld haar informatie over de gebruikers te verstrekken in de vorm van de door verweersters opgeslagen gegevens. Het gaat o.a. om het emailadres, het telefoonnummer en het IP-adres van de gebruiker. De vraag is o.a. of deze gegevens van inbreuk makende Youtube-gebruikers vallen onder de informatie die verstrekt dient te worden onder de richtlijn.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Ierland – 14 mei 2019 – [zaak C-265/19 - Recorded Artists Actors Performers](#)*

Inning en verdeling van de licentievergoedingen voor muziek

Richtlijn 2006/115. WPPT-verdrag (Verdrag van de Wereldorganisatie voor de intellectuele eigendom inzake uitvoeringen en fonogrammen). Het geschil in het hoofdgeding betreft de inning en verdeling van de licentievergoedingen die moeten worden betaald voor het ten gehore brengen van opgenomen muziek in het openbaar of het uitzenden van opgenomen muziek. Volgens de nationale wetgeving moet de eigenaar van een bar, een nachtclub of een andere openbare gelegenheid die opgenomen muziek ten gehore wil brengen een licentievergoeding betalen met betrekking tot deze muziek. Deze wet bepaalt dat de gebruiker één licentievergoeding betaalt aan een licentieverlenende instantie die de producent van de geluidsopname vertegenwoordigt, maar dat het aldus geïnde bedrag dan wordt verdeeld tussen de producent en de uitvoerende kunstenaars. Verzoekster vertegenwoordigt bepaalde uitvoerende kunstenaars. De eerste vraag gaat over de verhouding tussen de richtlijn en het WPPT-verdrag. De overige vragen gaan over de voorwaarden voor een billijke vergoeding voor betrokken uitvoerende kunstenaars.

REGELGEVING EU

- Richtlijn (EU) 2019/789 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 tot vaststelling van voorschriften inzake de uitoefening van auteursrechten en naburige rechten die van toepassing zijn op bepaalde online-uitzendingen van omroeporganisaties en doorgifte van televisie- en radioprogramma's en tot wijziging van Richtlijn 93/83/EEG van de Raad, [PB L 130 van 17.5.2019](#)
- Richtlijn (EU) 2019/790 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake auteursrechten en naburige rechten in de digitale eengemaakte markt en tot wijziging van Richtlijnen 96/9/EG en 2001/29/EG, [PB L 130 van 17.5.2019](#)

Institutioneel recht

REGELGEVING EU

Verordening (EU) 2019/788 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende het Europees burgerinitiatief, [PB L 130 van 17.5.2019](#)

NOOT – bij HvJ 27 maart 2019, zaak C-620/16 Commissie/Duitsland

Case C-620/16 (OTIF) – Why EU-external relation debates should remain EU-internal ([European law blog](#))

OVERIG

The end of 'Fortress Europe'? The implications of asymmetrical UK-EU intellectual property rights after Brexit ([KSLR](#))

IPR

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-694/17 – Pillar Securitisation – ECLI:EU:C:2019:345 – [conclusie](#) - [arrest](#)

Kredietovereenkomst – Begrippen consument en niet bedrijfs- of beroepsmatig gebruik

Richtlijn 2008/48/EG. Richtlijn 87/102/EEG. Verdrag van Lugano II. In deze zaak wil de verwijzende rechter van het Hof vernemen of een persoon die een leningsovereenkomst heeft gesloten die overeenkomstig artikel 2, lid 2, onder c), van richtlijn 2008/48/EG niet onder deze richtlijn valt omdat het op grond van deze overeenkomst verstrekte kredietbedrag meer dan 75 000 EUR is, automatisch niet als consument in de zin van artikel 15 van het Verdrag van Lugano moet worden aangemerkt. Met deze vraag tracht de verwijzende rechter namelijk te weten te komen of een begrip dat is neergelegd in richtlijn 2008/48, waarin bepaalde materiële voorschriften betreffende kredietovereenkomsten voor consumenten worden geharmoniseerd, van doorslaggevende invloed is op de uitlegging van een bevoegdheidsvoorschrift dat door de wetgever is vastgesteld om consumenten te beschermen in hun grensoverschrijdende geschillen met ondernemers. Deze zaak zal het Hof dan ook in staat stellen zijn recente rechtspraak die in de arresten Vapenik en Kainz is geconcretiseerd en betrekking heeft op het streven naar samenhang tussen internationaal privaatrechtelijke begrippen binnen het rechtssysteem van de Unie, verder te ontwikkelen.

Hof: Artikel 15 van het Verdrag van Lugano dient aldus te worden uitgelegd dat, teneinde te bepalen of een kredietovereenkomst door een „consument” gesloten is in de zin van dat artikel, niet hoeft te worden nagegaan of de overeenkomst binnen de werkingssfeer van richtlijn 2008/48/EG valt in die zin dat het betrokken totale kredietbedrag het plafond van artikel 2, lid 2, onder c), van deze richtlijn niet mag overschrijden, en dat het in dat verband niet relevant is dat het nationale recht ter omzetting van de richtlijn geen hoger plafond bevat.

-  Pillar Securitisation v Hildur Arnadottir. Material EU consumer law does not dictate jurisdictional rules. ([GAVL](#))

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-25/18 – Kerr – ECLI:EU:C:2019:376 – [conclusie](#) - [arrest](#)

Geschil over betalingsverplichting aan een VVE van appartementencomplex - Begrip „**verbintenissen uit overeenkomst**”

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Verordening (EG) nr. 593/2008 (Rome I). Welke nationale rechter is volgens de Brussel I bis-verordening internationaal bevoegd wanneer een vereniging van eigenaren de betaling van bijdragen voor het onderhoud van een onroerend goed door het instellen van een vordering wil afdwingen, maar de in gebreke blijvende woningeigenaren hun woonplaats in een andere lidstaat hebben? De verwijzende rechter vraagt zich in dit verband af of in plaats van het algemene forum van de woonplaats van de verweerder de bijzondere bevoegdheid van de rechter van de plaats van uitvoering van de aan de orde zijnde verbintenis in aanmerking kan worden genomen, voor zover de in casu aan de orde zijnde betalingsverplichtingen kunnen worden gekwalificeerd als „verbintenissen uit overeenkomst” in de zin van artikel 7, punt 1, onder a), van de Brussel I bis-verordening. Voorts wenst de verwijzende rechter te vernemen of de Rome I-verordening toepassing vindt op besluiten van een vereniging van eigenaren zoals de litigieuze besluiten, en volgens welk recht de uit deze besluiten voortvloeiende verbintenissen materieelrechtelijk moeten worden beoordeeld.

Hof: Artikel 7, punt 1, onder a), van verordening (EU) nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een geschil over een betalingsverplichting die voortkomt uit een besluit van de algemene vergadering van de vereniging van eigenaars van een appartementencomplex – die geen rechtspersoonlijkheid heeft en krachtens de wet speciaal is opgericht om bepaalde rechten uit te oefenen –, welk besluit door de meerderheid van de leden is vastgesteld maar bindend is voor alle

leden ervan, moet worden geacht onder het begrip „verbintenissen uit overeenkomst” in de zin van die bepaling te vallen.

Artikel 4, lid 1, onder b), van verordening (EG) nr. 593/2008 (Rome I) moet aldus worden uitgelegd dat een geschil, over een betalingsverplichting die voortvloeit uit een besluit van de algemene vergadering van de vereniging van eigenaars van een appartementencomplex over de onderhoudskosten van de gemeenschappelijke gedeelten van dat onroerend goed, moet worden geacht betrekking te hebben op een „overeenkomst inzake dienstverlening” in de zin van die bepaling.

- Judgment in *Kerr v Postnov(a)*: a surprisingly swift conclusion on Article 24 and ‘services’ in Brussels Ia /Rome I. ([GAVL](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 7 mei 2019 – zaak C-347/18 – Salvoni – Italië
[ECLI:EU:C:2019:370 – conclusie](#)

Bevoegdheden van het gerecht van oorsprong – Consumentenbescherming

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Artikel 47 EU Handvest. In het stelsel dat is vastgesteld bij verordening (EU) nr. 1215/2012 moet een beslissing van de gerechten uit een lidstaat zonder een specifieke procedure worden erkend in de andere lidstaten. Indien de beslissing uitvoerbaar is in de lidstaat van oorsprong, is zij dat ook in de andere lidstaten zonder dat een exequatur vereist is.

Met het oog op de tenuitvoerlegging in een lidstaat van een in een andere lidstaat gegeven beslissing, moet de verzoeker niettemin aan de voor de tenuitvoerlegging bevoegde autoriteit een afschrift van de beslissing verstrekken alsook een certificaat – afgegeven in overeenstemming met artikel 53 van verordening nr. 1215/2012 – waaruit blijkt dat de betrokken beslissing uitvoerbaar is en dat een uittreksel van de beslissing bevat. Wat is de precieze aard van die procedure en wat zijn de bevoegdheden van het gerecht van oorsprong daarbij? En meer bepaald: kan het gerecht van oorsprong dat het certificaat van artikel 53 moet afgeven ambtshalve nagaan of bij het geven van de beslissing waarvan om tenuitvoerlegging is verzocht sprake is van schending van de bevoegdheidsregels voor door consumenten gesloten overeenkomsten, teneinde de consument in voorkomend geval te informeren over een eventueel vastgestelde schending en hem in staat te stellen de mogelijkheid te overwegen om de tenuitvoerlegging van de beslissing in de aangezochte lidstaat aan te vechten.

A-G: Artikel 53 van verordening (EU) nr. 1215/2012 verzet zich ertegen dat het gerecht van oorsprong dat is verzocht om het certificaat betreffende een definitief geworden beslissing af te geven, ambtshalve bevoegdheden kan uitoefenen die ertoe strekken na te gaan of sprake is van schending van de bevoegdheidsregels voor door consumenten gesloten overeenkomsten.

- Crossing Paths: AG Bobek on jurisdiction in consumer cases under Regulation 1215/2012 and Directive 93/13 ([ECLB](#))

PREJUDICIELE VERWIJZING – Roemenië – 7 mei 2019 – zaak C-249/19 – JE*

Echtscheiding – Scheiding van tafel en bed

Verordening 2201/2003 (Brussel II bis). Verordening 1259/2010 (Rome III). JE en KF zijn getrouwd in Roemenië en hebben een dochter gekregen in Italië. JE vraagt de echtscheiding aan en doet verzoeken inzake ouderlijk gezag en ouderlijke bijdrage. De rechter heeft vastgesteld dat het Italiaanse recht van toepassing is. De rechter is van oordeel dat, volgens de Italiaanse wet, de ontbinding van het huwelijk in situaties zoals *in casu* alleen kan worden gevraagd indien de scheiding van tafel en bed tussen de echtgenoten heeft plaatsgevonden, en indien sinds de scheiding van tafel en bed ten minste drie jaar zijn verstreken voor het verzoek tot echtscheiding. Aangezien de Roemeense wetgeving niet voorziet in een procedure van scheiding van tafel en bed, moet deze procedure voor de Italiaanse rechter worden gevoerd, waardoor een verzoek bij de Roemeense rechter niet ontvankelijk is. Verzoekster is hiertegen in hoger beroep gegaan.

De vraag is of, wanneer een buitenlands rechtssysteem geen procedure kent van scheiding van tafel en bed, er sprake is van een situatie waarin het toepasselijke recht niet voorziet in de mogelijkheid van echtscheiding in de zin van de verordeningen.

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

BNP Paribas: Apparently competing jurisdiction clauses under Article 25 Brussels I Recast /Brussels Ia Regulation. Take-away: keep your contractual house in order. ([GAVL](#))

RECHTSPRAAK NL – Hoge Raad – 10 mei 2019 – [ECLI:NL:HR:2019:668](#)

Brussel I bis - In Frankrijk gelegen onroerende zaak

IPR. Internationale bevoegdheid Nederlandse rechter. Vordering tot medewerking aan vestiging van recht van hypotheek op in Frankrijk gelegen onroerende zaak. Vraag of sprake is van vordering betreffende zakelijk recht in de zin van art. 24, onder 1, Verordening Brussel-I-bis.

Hoge Raad: Nu de vordering van ING strekt tot het verlenen van medewerking aan de vestiging van een hypotheekrecht en is gebaseerd op een obligatoire overeenkomst (de positieve/negatieve hypotheekverklaring), is deze niet gebaseerd op een zakelijk recht, zoals bedoeld in de rechtspraak van het HvJEU. Aldus is niet voldaan aan het voor toepassing van art. 24, aanhef en onder 1, Verordening Brussel I-bis geldende vereiste dat de ingestelde rechtsvordering berust op een zakelijk recht. Het onderdeel is dan ook gegrond.

 Vordering betreffende zakelijk recht in de zin van art. 24 lid 1 Brussel-I-bis (cassatieblog)

NOOT - bij HvJ conclusie 11 april 2019, [zaak C-208/18 Petruchová](#)

Tanchev AG in C-208/18 Petruchová. On FOREX traders as 'consumers' for jurisdictional purposes. ([GAVL](#))

Kansspelen

PREJUDICIELE VERWIJZING – Tsjechië – 28 mei 2019 - [zaak C-311/19 - BONVER WIN*](#)

Kansspelen – Grensoverschrijdend aspect – Toepasselijkheid van artikel 56 VWEU

Artikel 56 VWEU. Verzoekster is een Tsjechische handelsvennootschap die kansspelen exploiteerde op basis van een vergunning die is verleend door verweerder, het Ministerie van Financiën. Verweerder heeft de vergunning van verzoeker ingetrokken. Verzoekster heeft, nadat haar bezwaar was afgewezen, beroep ingesteld bij de rechter. De rechter heeft het beroep verworpen en geoordeeld dat het Unierecht niet van toepassing is op deze situatie, aangezien verzoekster geen persoon is die gebruik maakt van de vrijheid van dienstverrichting. Is artikel 56 VWEU van toepassing op grond van het enkele feit dat sommige klanten van een dienstverrichter (mogelijk) uit een andere lidstaat afkomstig zijn? Is het mogelijk om bij de beoordeling hiervan een de minimis-regel toe te passen, wanneer de restrictie van het vrij verkeer zeer beperkt is?

Landbouw en visserij (B)

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-614/17 – Fundación Consejo Regulador de la Denominación de Origen Protegida Queso Manchego – [ECLI:EU:C:2019:344](#) – [persbericht](#) – [arrest](#)

Beschermde oorsprongsbenaming Spaanse Manchegokaas

Samenvatting onder: [IE](#)

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-98/18 – T. Boer & Zonen – Nederland – CBb
ECLI:NL:CBB:2018:10 ECLI:EU:C:2019:355 – geen conclusie - arrest

Koeling van vlees

Verordening (EG) nr. 853/2004. Moet de koeling van vlees in het slachthuis zelf plaatsvinden, zodat het verladen van het vlees naar een koelwagen eerst mag aanvangen wanneer dat vlees een temperatuur van ten hoogste 7 graden Celsius heeft bereikt, of mag de koeling van het vlees ook in de koelwagen plaatsvinden, zolang deze het terrein van het slachthuis niet verlaat? Het Hof oordeelt dat het vlees in het slachthuis zelf moeten worden gekoeld tot overal in het vlees een temperatuur van ten hoogste 7 °C is bereikt en dat het vlees dan pas naar een koelwagen mag worden verladen.

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-580/17 – Järvelaev – Estland - ECLI:EU:C:2019:391
– geen conclusie - arrest

Elfpo – Beoordeling duurzaamheid - Begrip 'onregelmatigheid' – Inleiding van de terugvorderingsprocedure

Verordening (EG) nr. 1698/2005. Verordening (EG) nr. 1306/2013. De zaak gaat over de terugvordering van bedragen die als bijdrage uit het Elfpo aan een concrete actie aan Järvelaev zijn betaald in het kader van de in verordening nr. 1698/2005 bedoelde as Leader.

Hof: De duurzaamheid van een investering die is goedgekeurd en medegefinancierd door het Elfpo in de programmeringsperiode 2007-2013, moet worden beoordeeld in het licht van artikel 72 van verordening (EG) nr. 1698/2005. Wanneer deze bedragen na het einde van de programmeringsperiode, te weten 1 januari 2014, worden teruggevorderd, dient dat te gebeuren op grond van artikel 56 van verordening (EU) nr. 1306/2013.

Het feit dat een ontvanger van een subsidie die is uitbetaald in het kader van een door het Elfpo uit hoofde van de in verordening nr. 1698/2005 bedoelde as Leader medegefinancierde investeringsactie, het met behulp van die subsidie verworven object verhuurt aan een derde die dit object gebruikt voor dezelfde activiteit als die welke door de subsidieontvanger had moeten worden uitgeoefend, kan een belangrijke wijziging van de medegefinancierde investeringsactie in de zin van artikel 72, lid 1, van die verordening vormen, hetgeen aan de verwijzende rechter staat om, met inaanmerkingneming van alle feitelijke en juridische aspecten van de zaak, aan de hand van de onder a) en b) van deze bepaling bedoelde alternatieve voorwaarden, na te gaan. Bij de beoordeling of er sprake is van onrechtmatig voordeel voor een onderneming of overheidsinstantie in de zin van artikel 72, lid 1, onder a), van die verordening, staat het aan de bevoegde nationale autoriteit om, onder voorbehoud van toetsing door de bevoegde nationale gerechten, vast te stellen waarin het onrechtmatig voordeel concreet bestaat. De vraag of, gelet op de feitelijke en juridische omstandigheden, de feitelijke subsidiegebruiker die subsidie wel of niet zou hebben ontvangen indien hij zelf een subsidieaanvraag had ingediend is weliswaar relevant, maar niet beslissend voor de toepassing van artikel 72, lid 1, onder a), van die verordening.

Artikel 72, lid 1, van verordening nr. 1698/2005 verzet zich tegen een nationale regeling die de ontvanger van een in het kader van een door het Elfpo medegefinancierde investeringsactie betaalde subsidie verplicht om het verworven investeringsobject voor een periode van ten minste vijf jaar na de uitbetaling van het laatste deel van de subsidie te behouden en zelf te gebruiken.

Er is sprake van een onregelmatigheid in de zin artikel 56, eerste alinea, van verordening nr. 1306/2013, wanneer de ontvanger van een in het kader van een door het Elfpo medegefinancierde investeringsactie betaalde subsidie die onder de in verordening nr. 1698/2005 bedoelde as Leader valt, een van de in de subsidieaanvraag opgenomen onderdelen van de concrete actie, welk onderdeel een van de criteria was op grond waarvan de subsidieaanvragen werden beoordeeld met het oog op de plaatsing ervan op een ranglijst, niet uitvoert, ook al was dit criterium volgens de betrokken nationale regeling niet verplicht, voor zover de niet-uitvoering van dat onderdeel een belangrijke wijziging van de investeringsactie vormt in de zin van artikel 72, lid 1, van verordening nr. 1698/2005, hetgeen aan de verwijzende rechter staat om na te gaan.

Artikel 56 van verordening nr. 1306/2013 verzet zich niet tegen de inleiding van een procedure tot terugvordering van een onrechtmatig betaalde subsidie binnen vijf jaar na het financieringsbesluit van de beheersautoriteit. Evenmin verzet deze bepaling zich ertegen dat een

terugvorderingsprocedure wordt voortgezet wanneer de subsidieontvanger de inbreuk die aanleiding gaf tot de procedure in de loop van die procedure opheft.

HvJ – ARREST – 15 mei 2019 – zaak C-341/17 P – Griekenland/Commissie – ECLI:EU:C:2019:409 – [conclusie](#) – [arrest](#)

GLB – EOGFL – Elfpo

Verordening (EG) nr. 1782/2003. Verordening (EG) nr. 796/2004. Met de onderhavige hogere voorziening vordert Griekenland vernietiging van het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 30 maart 2017 in de zaak Griekenland/Commissie, voor zover het Gerecht in dat arrest haar beroep tegen uitvoeringsbesluit 2014/950/EU, waarbij forfaitaire verminderingen van de bijdrage van de Europese Unie aan verschillende types landbouwsteun die door Griekenland worden uitgekeerd worden vastgelegd, heeft verworpen.

Hof: De punten 2 en 3 van het dictum van het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 30 maart 2017, Griekenland/Commissie (T-112/15), worden vernietigd voor zover het Gerecht, ten eerste, het beroep van Griekenland heeft verworpen maar daarbij zijn beoordeling heeft beperkt tot de correctie voor het aanvraagjaar 2008 die in rekening is gebracht in het begrotingsjaar 2009 in het kader van de financiële correctie van 5 % die is toegepast op steun van de tweede pijler van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), die de plattelandontwikkeling betreft, en geen onderzoek heeft gedaan naar de correctie voor het aanvraagjaar 2008 die in rekening is gebracht in het begrotingsjaar 2010 voor een bedrag van 5 496 524,54 EUR in het kader van de financiële correctie van 5 % die is toegepast op steun van de tweede pijler van het GLB, die de plattelandontwikkeling betreft, en, ten tweede, heeft beslist ten aanzien van de kosten.

De hogere voorziening wordt afgewezen voor het overige. Uitvoeringsbesluit 2014/950/EU wordt nietig verklaard voor zover het betrekking heeft op het in aanmerking nemen van uitvoeringsbesluit 2013/214/EU bij de berekening van de correctie van 5 496 524,54 EUR, de verlaging van 270 175,45 EUR en de financiële impact van 5 226 349,09 EUR, welke bedragen zien op uitgaven die door de Griekenland zijn verricht in de sector plattelandontwikkeling Elfpo As 2 (2007-2013, areaalgerelateerde maatregelen) en zijn opgelegd voor het begrotingsjaar 2010 wegens tekortkomingen in het systeem voor de identificatie van percelen landbouwgrond (LPIS) en in de controles ter plaatse (tweede pijler, aanvraagjaar 2008).

HvJ – ARREST – 23 mei 2019 – zaak C-634/17 – ReFood – Duitsland - ECLI:EU:C:2019:443 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Overbrenging dierlijke bijproducten - Afvalstoffen?

Verordening (EG) nr. 1013/2006 (Afvalstoffenrichtlijn). Verordening (EG) nr. 1069/2009 (dierlijke bijproducten, voorheen: Verordening (EG) nr. 1774/2002). Hoewel de onderhavige prejudiciële verwijzing moeilijke vragen opwerpt ten aanzien van de samenhang van de handelingen van afgeleid recht, wordt het Hof tevens verzocht om enkele belangrijke, zij het tamelijk technische, zaken te verduidelijken met betrekking tot de overbrenging van afvalstoffen en meer in het bijzonder de overbrenging van dierlijke bijproducten. Het antwoord van het Hof zal derhalve zeer concrete gevolgen hebben voor de formaliteiten die in acht moeten worden genomen bij de overbrenging van dierlijke bijproducten van categorie 3 binnen de Europese Unie.

Hof: Artikel 1, lid 3, onder d), van verordening (EG) nr. 1013/2006 moet aldus worden uitgelegd dat de overbrengingen van dierlijke bijproducten die vallen onder verordening (EG) nr. 1069/2009 van het toepassingsgebied van verordening nr. 1013/2006 zijn uitgesloten, behalve in de gevallen waarin verordening nr. 1069/2009 uitdrukkelijk voorziet in de toepassing van verordening nr. 1013/2006.

HvJ – ARREST – 21 mei 2019 – zaak C-235/17 – Commissie / Hongarije – **Grote Kamer** – ECLI:EU:C:2019:432 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Rechten van vruchtgebruik op landbouwgrond – Vrijheid kapitaalverkeer – Vrijheid van vestiging - Eigendomsrecht

Artikel 63 VWEU. Artikel 17 EU Handvest. De Europese Commissie verzoekt het Hof vast te stellen dat Hongarije de verplichtingen niet is nagekomen die op hem rusten krachtens de vrijheid van

vestiging (artikel 49 VWEU), de vrijheid van kapitaalverkeer (artikel 63 VWEU) en het grondrecht op eigendom (artikel 17 EU Handvest), doordat het de rechten van vruchtgebruik en de rechten van gebruik op landbouw- en bosbouwgrond op kennelijk onevenredige wijze heeft beperkt. De A-G concludeerde primair dat het Hof niet bevoegd is uitspraak te doen over artikel 17 EU Handvest, zoals de Commissie verzoekt. Het Hof volgt de A-G daarin niet, maar volgt hem wel in zijn subsidiaire standpunt dat de Hongaarse regeling onverenigbaar is met het door dit artikel gewaarborgde grondrecht op eigendom.

Hof: Hongarije is zijn verplichtingen niet nagekomen door de Hongaarse regeling vast te stellen en aldus de rechten van vruchtgebruik op landbouw- en bosbouwgrond in Hongarije die direct of indirect in handen zijn van onderdanen van andere lidstaten, van rechtswege af te schaffen.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 15 mei 2019 – zaak C-378/18 – Westphal – Duitsland - ECLI:EU:C:2019:415 – [conclusie](#)

Steunaanvraag – Verplichting tot terugbetaling – Verjaring

Verordening (EG) nr. 1251/1999. Verordening (EEG) nr. 3887/92. Verordening (EG) nr. 2419/2001. Verordening (EEG) nr. 3508/92. Verordening (EG, EURATOM) nr. 2988/85. Een Duitse landbouwer heeft in de jaren 2001 en 2002 steun voor landbouwarealen aangevraagd op grond van verordening (EG) nr. 1251/1999. Enkele maanden na zijn respectieve aanvragen ontving hij de desbetreffende betalingen. In 2006 oordeelde de landbouwkamer van de deelstaat Niedersachsen, Duitsland echter dat hij onjuiste gegevens over de oppervlakte van zijn percelen had ingediend en besloot zij, als passende sanctie voor die gedraging, tot intrekking van de steunbedragen. Het geding voor de Duitse rechtbanken concentreerde zich op de verjaringstermijn die op deze feiten van toepassing is, een kwestie die verband houdt met de vraag of bepaalde Unierechtelijke bepalingen waarbij een mildere sanctieregeling is ingevoerd, terugwerkende kracht hebben ten gunste van de betrokkene.

A-G: In een situatie, waarin een sanctie is opgelegd aan een landbouwer die steunaanvragen heeft ingediend voor een gedeclareerde oppervlakte die groter was dan de later door de bevoegde autoriteit vastgestelde oppervlakte, moet artikel 49 van verordening (EG) nr. 2419/2001 aldus worden uitgelegd dat:

– krachtens lid 5 van dat artikel 49 de verplichting tot terugbetaling van de ten onrechte ontvangen bedragen geacht kan worden verjaard te zijn indien de bevoegde autoriteit geen enkele op de terugvordering van die bedragen gerichte handeling heeft verricht, louter door het verstrijken van tien jaar vanaf de datum waarop de betaling is verricht, of van vier jaar vanaf diezelfde datum indien de aanvrager te goeder trouw heeft gehandeld. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of de betrokkene bij het indienen van de aanvragen die het voorwerp van het geding zijn te goeder trouw heeft gehandeld;

– lid 6 van dat artikel 49 niet van toepassing is op de situatie in casu;

– de verjaringsbepalingen betreffende steunaanvragen voor de verkoopseizoenen en premieperioden die vóór 1 januari 2002 begonnen, zoals die gestalte hebben gekregen in artikel 52 bis van verordening nr. 2419/2001, geen „bepalingen [vormen] waarin administratieve sancties zijn vastgesteld”, in de zin van artikel 2, lid 2, van verordening (EG, EURATOM) nr. 2988/85;

– de voorwaarden voor de verjaring die zijn neergelegd in artikel 49, lid 5, verschillen van die welke zijn neergelegd in artikel 49, lid 6, zodat de terugwerkende kracht van artikel 49, lid 5, gelezen in samenhang met artikel 52 bis van verordening nr. 2419/2001, niet naar analogie kan worden uitgebreid tot artikel 49, lid 6.

REGELGEVING EU

EU neemt nieuwe regels aan voor meststoffen ([Raad](#))

VOORSTEL REGELGEVING NL

Advies Raad van State over het voorstel van wet van het lid Thieme tot wijziging van de Wet dieren in verband met de invoering van een algehele plicht tot bedwelming van dieren voorafgaand aan de slacht. ([RvS](#))

OVERIG

- Fosfaatrechten tijdelijk sneller omlaag ([sconline](#))
- Zet Europees landbouwgeld in voor kringlooplandbouw ([Omgevingweb](#))

LHBT

PUBLICATIE

- New publication on lesbians and the ECHR ([ECHR SO](#))
- LGBT relationships and the school curriculum: a human rights analysis ([UK human rights blog](#))

Luchtvaart (c)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 16 mei 2019 – [zaak C-191/19 - Air Nostrum*](#)

Begrip instapweigering – Omboeking tegen wil passagier – Geen vertraging op plaats van bestemming

Verordening (EG) nr. 261/2004. Met de eerste vraag wil de verwijzende rechter uitsluitel over de vraag of een omboeking tegen de wil van een passagier een 'instapweigering' in de zin van artikel 4, lid 3 van de luchtreizigersverordening betreft. Mocht dit niet zo zijn dan zou de luchtreizigersbescherming tekort schieten omdat een luchtvaartmaatschappij dan onder de toepassing van de luchtreizigersverordening uit zou kunnen komen. Daarnaast wil de rechter weten of de compensatieverplichting uit de luchtreizigersverordening ook geldt voor een 'instapweigering' zoals in de onderhavige zaak, waarbij hij stelt dat, ondanks dat de passagier op tijd op zijn plek van bestemming is zoals in het onderhavige geval, hij toch (enig) ongemak ervaart. Dit ongemak wordt op dit moment niet gecompenseerd. Volgens de verwijzende rechter is van belang dat de passagier niet volgens de boeking wordt vervoerd.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Frankrijk – 27 mei 2019 – [zaak C-286/19 - XL Airways*](#)

Vertraging of annulering – Bewijs van melding aan de incheckbalie?

Verordening (EG) nr. 261/2004. Verzoekers hebben twee vliegtuigtickets gekocht voor een vlucht van de Dominicaanse Republiek naar Parijs, waarbij zij met een vervangende vlucht hun eindbestemming ruim 14 uur later dan gepland hebben bereikt. Bij vertraging van een vlucht moet de passagier kunnen aantonen uiterlijk 45 minuten voor de geplande vertrektijd te zijn ingecheckt. Deze voorwaarde geldt niet voor passagiers bij de annulering van een vlucht. Volgens verweerster was er sprake van een vertraging van de vlucht (en niet annulering) en hebben verzoekers geen bewijsstukken overgelegd dat zij zich bij de incheckbalie hebben gemeld.

Door de technologische ontwikkelingen melden minder passagiers zich bij de incheckbalie en zijn papieren instapkaarten geleidelijk aan het verdwijnen. Nationale gerechten hebben in diverse uitspraken geoordeeld dat het bezit van een bevestigde boeking voor een vlucht een eenvoudig vermoeden van melding aan de incheckbalie vormt, waarbij de luchtvaartmaatschappij het tegenbewijs dient te leveren. De vraag betreft deze materie.

REGELGEVING EU

Verordening (EU) 2019/712 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 inzake de bescherming van de mededinging in de luchtvaart, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 868/2004, *PB L 123 van 10.5.2019*

OVERIG

- Deel Kamer kritisch over verzamelen passagiersgegevens ([Bijzonder strafrecht](#))
- Europese Commissie: 'Kerosine belasten schaadt economie niet' ([Europa-nu](#))

WIKI

- [Wiki luchtvaartclaims](#)

Mededinging

HvJ – CONCLUSIE A-G TANCHEV – 2 mei 2019 – zaak C-39/18 P – Commissie/Icap e.a. – ECLI:EU:C:2019:359 – [conclusie](#)

Kartels LIBOR – TIBOR

Artikel 101 VWEU. Artikel 53 van de EER-Overeenkomst. Met de onderhavige hogere voorziening verzoekt de Europese Commissie om vernietiging van het arrest van het Gerecht in de zaak Icap e.a./Commissie, voor zover hierin de geldboeten nietig worden verklaard die zijn opgelegd in artikel 2 van het besluit in de kartelzaak betreffende rentederivaten in yen (waarbij de Commissie aan Icap plc, Icap Management Services Ltd en Icap New Zealand Ltd ongeëvenaarde geldboeten van bijna 15 miljoen EUR heeft opgelegd voor de facilitering van kartels LIBOR – TIBOR. De A-G stelt voor de de hogere voorziening af te wijzen.

HvJ – ARREST – 23 mei 2019 – zaak T-370/17 – KPN/Commissie – Nederland – ECLI:EU:T:2019:354 – [arrest](#)

Nederlandse markt voor televisie- en telecommunicatiediensten - Concentratie

Verordening (EG) nr. 139/2004. Besluit C(2016) 5165 final. Het betreft een verzoek tot nietigverklaring van besluit C(2016) 5165 final waarbij de concentratie waarmee Vodafone Group en Liberty Global Europe Holding gezamenlijke zeggenschap over een volwaardige gemeenschappelijke onderneming verwerven, verenigbaar wordt verklaard met de interne markt en de EER-Overeenkomst. Het beroep wordt verworpen.

PREJUDICIELE VERWIJZING – VOORNEMEN – Nederland – 1 mei 2019 – ECLI:NL:RBAMS:2019:3394

Kartel luchtvracht vervoer luchtvaartmaatschappijen (KLM e.a.)

Artikel 101 VWEU. Zaak van diverse claimorganisaties tegen een aantal luchtvaartmaatschappijen. In documenten van diverse mededingingsautoriteiten is opgenomen dat door betrokken kartellleden hun deelname aan het kartel is erkend en dat tussen de kartellleden, concurrentiebeperkende afspraken zijn gemaakt met betrekking tot vrachtvervoer dat door de kartellleden wereldwijd werd verzorgd in de kartelperiode, in ieder geval in de periode 2000 - 2006.

De rechtbank is voornemens de volgende vragen voor te leggen aan het HvJ:

1. Was artikel 101 VWEU, althans artikel 53 EER-overeenkomst, van toepassing op vluchten die zijn uitgevoerd vóór 1 mei 2004 op routes tussen luchthavens binnen de EU en luchthavens buiten de EER, op vluchten die zijn uitgevoerd vóór 19 mei 2005 op routes tussen luchthavens in IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en derde landen en op vluchten die zijn uitgevoerd vóór 1 juni 2002 tussen luchthavens binnen de EU en Zwitserland?

2. Is de nationale rechter in een geschil tussen benadeelde partijen en luchtvaartmaatschappijen bevoegd artikel 101 VWEU, althans artikel 53 EER-overeenkomst in volle omvang toe te passen met betrekking tot afspraken/onderling afgestemde feitelijke gedragingen van de luchtvaartmaatschappijen ten aanzien van luchtvrachtdiensten op vluchten die zijn uitgevoerd vóór 1 mei 2004 op routes tussen luchthavens binnen de EU en luchthavens buiten de EER, respectievelijk vóór 19 mei 2005 op routes tussen IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en luchthavens buiten de EER, respectievelijk op vluchten die zijn uitgevoerd vóór 1 juni 2002 tussen luchthavens binnen de EU en Zwitserland, ook over de periode dat het overgangsregime van de artikelen 104 en 105 VWEU gold of staat het overgangsregime daaraan in de weg?

De rechtbank verwijst de zaak naar de rol van 29 mei 2019 voor uitlating partijen.

EUROPESE COMMISSIE

EU-boete van 200 miljoen voor Belgische biergigant ([Europa-nu](#))

Milieu, natuur, duurzame energie

HvJ – ARREST – 8 mei 2019 – zaak C-305/18 – Associazione "Verdi Ambiente e Società - Aps Onlus" e.a. – Italië - ECLI:EU:C:2019:384 – geen conclusie - [arrest](#)

Beginsel van de „afvalhiërarchie” - Milieueffectbeoordeling

Richtlijn 2008/98/EG. Richtlijn 2001/42/EG. Milieuverenigingen hebben een beroep tot nietigverklaring ingesteld tegen een nationale regeling. Zij hebben vijf middelen aangevoerd.

De eerste categorie omvat middelen waarin wordt gesteld dat het in de artikelen 4 en 13 van de afvalstoffenrichtlijn neergelegde beginsel van de „afvalhiërarchie” geschonden moet worden geacht omdat verbrandingsinstallaties in het besluit van 10 augustus 2016 worden aangemerkt als „infrastructuur en strategische inrichtingen van prominent nationaal belang”. Volgens verzoeksters in het hoofdgeding behoort op de verbranding van afval slechts te worden teruggegrepen als laatste redmiddel, wanneer het niet meer mogelijk is technieken voor nuttige toepassing of voor recycling aan te wenden. De tweede categorie omvat middelen waarin wordt gesteld dat de milieubeoordelingsrichtlijn geschonden moet worden geacht omdat aan de vaststelling van dat besluit geen milieueffectbeoordeling is voorafgegaan.

Hof: Het beginsel van de „afvalhiërarchie”, zoals verwoord in artikel 4 van richtlijn 2008/98/EG staat niet in de weg aan een nationale regeling, waarin afvalverbrandingsinstallaties worden aangemerkt als „infrastructuur en strategische inrichtingen van prominent nationaal belang”, mits die regeling verenigbaar is met andere bepalingen van die richtlijn, waarbij specifiekere verplichtingen worden opgelegd.

Artikel 2, onder a), artikel 3, lid 1, en artikel 3, lid 2, onder a), van richtlijn 2001/42/EG moeten aldus worden uitgelegd dat een uit een basisregeling en een uitvoeringsregeling bestaande nationale regeling, waarbij wordt besloten tot een verhoging van de capaciteit van de bestaande afvalverbrandingsinstallaties en waarbij wordt voorzien in de bouw van nieuwe installaties van die aard, onder het begrip „plannen en programma’s” in de zin van die richtlijn valt indien zij aanzienlijke milieueffecten kan hebben en bijgevolg aan een voorafgaande milieubeoordeling moet worden onderworpen.

HvJ – ARREST – 16 mei 2019 – zaak C-689/17 – Conti 11. Container Schifffahrt – Duitsland - ECLI:EU:C:2019:420 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Ten gevolge van averij op volle zee ontstane residuen

Verordening (EG) nr. 1013/2006. Verdrag van Bazel. In de onderhavige zaak verzoekt het Landgericht München I (rechter in eerste aanleg) het Hof na een geval van averij op volle zee na te gaan of de ten gevolge van die averij ontstane residuen in de vorm van schroot en met slib en ladingresiduen vervuild bluswater aan boord van een schip binnen de werkingssfeer vallen van artikel 1, lid 3, onder b), van verordening nr. 1013/2006, volgens hetwelk „afvalstoffen die aan boord van voertuigen, treinen, vliegtuigen en schepen zijn ontstaan, totdat zij met het oog op nuttige toepassing of verwijdering gelost zijn” niet onder deze verordening vallen. De moeilijkheden die in

het kader van dit verzoek om een prejudiciële beslissing rijzen, worden des te duidelijker doordat de averij heeft plaatsgevonden in volle zee, waarvan het behoud van cruciaal belang is voor de bescherming van het milieu en in het bijzonder voor de bescherming en de instandhouding van de mariene fauna en flora.

Hof: Artikel 1, lid 3, onder b), van verordening (EG) nr. 1013/2006 moet aldus worden uitgelegd dat residuen in de vorm van schroot en met slib en ladingresiduen vervuild bluswater, die zijn ontstaan ten gevolge van averij aan boord van een schip, moeten worden beschouwd als afvalstoffen die aan boord van schepen zijn ontstaan in de zin van die bepaling, die derhalve zijn uitgesloten van de werkingssfeer van die verordening totdat zij met het oog op nuttige toepassing of verwijdering zijn gelost.

HvJ – ARREST – 23 mei 2019 – zaak C-634/17 – ReFood – Duitsland - ECLI:EU:C:2019:443 – [conclusie – arrest](#)

Overbrenging dierlijke bijproducten - Afvalstoffen?

Samenvatting onder: [Landbouw](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 8 mei 2019 – gevoegde zaken C-80/18 t/m C-83/18 – UNESA, Endesa Generación en Iberdrola Generación Nuclear– ECLI:EU:C:2019:389 – [conclusie](#)

Beginsel ‚de vervuiler betaalt’ – Belastingen alleen geheven van ondernemingen die elektriciteit produceren uit kernenergie

Samenvatting onder: [Energiemarkt](#)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Ierland – 1 mei 2019 – [zaak C-254/19 - Friends of the Irish Environment](#)

Habitatrichtlijn – Bouwvergunning – Onjuiste omzetting – Verlenging looptijd vergunning

Richtlijn 92/43/EEG (Habitatrichtlijn). Richtlijn 2011/92/EU. Het Iers planbureau heeft een bouwvergunning voor een gasterminal voor vloeibaar aardgas verleend uit hoofde van een regeling van nationaal recht die de habitatrichtlijn niet naar behoren had omgezet. De uitvoering van een passende beoordeling in het kader van de doelstellingen van de habitatrichtlijn is in de omzettingswetgeving ten onrechte gelijkgesteld aan de uitvoering van een MEB in het kader van de MER-richtlijn. Deze wijze van omzetting is afgekeurd door het Hof in het arrest C-418/04 Commissie/Ierland. De bouwvergunning legde een termijn van tien jaar op voor de bouwfase. De vergunning legt geen termijn op voor de daaropvolgende exploitatie van de gasterminal (operationele fase). Uiteindelijk is in deze periode van tien jaar nooit begonnen met de werkzaamheden. De ontwikkelaar heeft een verlenging aangevraagd van vijf jaar.

Het hoofdgeding betreft de vraag of een beslissing ter verlenging van de looptijd van een vergunning valt onder de habitatrichtlijn. Meer specifiek betreft het hoofdgeding de vraag of de procedurele vereisten van artikel 6, lid 3 van de habitatrichtlijn uitsluitend van toepassing zijn bij de oorspronkelijke verlening van de vergunning dan wel ook gelden voor een daaropvolgende beslissing die de looptijd van de vergunning verlengt, maar geen fysieke wijziging toestaat van het project zoals dat oorspronkelijk is goedgekeurd. Een vergelijkbare vraag is aan het Hof gesteld in zaak C-411/17, Inter-Environnement Wallonie ASBL.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 27 mei 2019 – [zaak C-297/19 - Naturschutzbund Deutschland – Landesverband Schleswig-Holstein*](#)

Milieuaansprakelijkheidsrichtlijn – Herstelmaatregelen – Habitat zwarte stern

Richtlijn 2004/35/EG. DHE heeft een gemaalinstallatie gebruikt waardoor de habitat van de zwarte stern en de zwarte stern zelf schade hebben geleden. Verzoeker, een erkende milieuvereniging,

vordert dat verweerder de in het geding geroepen partij verplicht tot het nemen van herstelmaatregelen. De verwijzende rechter vraagt uitleg van verschillende concepten (normaal beheer", "zoals voordien uitgeoefend door eigenaars of exploitanten", een "economische activiteit"/"onderneming") alsmede de temporele toepassing van de milieuaansprakelijkheidsrichtlijn (ELD).

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 28 mei 2019 – [zaak C-320/19 - Ingridion Germany*](#)

Broeikasgasemissierechten - Capaciteitsbenuttingsfactor

Richtlijn 2003/87/EG. Besluit 2011/278 (emissierechten). Verzoekster exploiteert een productie-installatie voor zetmeelproducten. De installatie maakt gebruik van stoom en aardgas om warmte te produceren. Verzoekster heeft bij de Duitse autoriteit voor de handel in emissierechten (DEHSt) een aanvraag ingediend voor de kosteloze toewijzing van emissierechten. Wat de brandstofemissiewaarde betreft, is de DEHSt op grond van de door verzoekster verstrekte gegevens aanvankelijk uitgegaan van een relevante capaciteitsbenuttingsfactor van 109%. De daadwerkelijke capaciteitsbenutting bedroeg tijdens de meetperiode meer dan 100% van de aanvankelijk geïnstalleerde capaciteiten. Aan verzoekster zijn door de DEHSt bij besluit kosteloze emissierechten toegewezen voor de periode 2013-2020. De vraag is of de capaciteitsbenuttingsfactor, die bepalend is voor het brandstofgerelateerde activiteitsniveau, voor nieuwkomers beperkt is tot een waarde onder de 100%?

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK – Raad van State – 29 mei 2019 - [HvJ gevoegde zaken C-293/17 en C-294/17 - Coöperatie Mobilisation for the Environment UA - Vereniging Leefmilieu - ECLI:NL:RVS:2019:1604](#)

Passende beoordeling van de gevolgen van een plan of project voor een gebied – Nationaal programma voor de aanpak van stikstof

Richtlijn 92/43/EEG (Habitatrichtlijn). In mei 2017 stelde de Afdeling bestuursrechtspraak vragen aan het Europese Hof van Justitie over het PAS, omdat zij twijfelde of het programma voldoet aan de voorwaarden van de Europese Habitatrichtlijn. Het Europese Hof oordeelde in november 2018 dat ook bij het PAS de positieve gevolgen van de maatregelen die in dat programma zijn opgenomen, vooraf vast moeten staan. Pas dan kan de overheid een nieuwe activiteit toestaan. Omdat het PAS niet aan die voorwaarde voldoet, mag het niet als toestemmingsbasis voor nieuwe activiteiten worden gebruikt. Bovendien wordt in het PAS ook toestemming voor activiteiten gegeven op basis van maatregelen in natuurgebieden die nodig zijn voor het voorkomen van achteruitgang van die gebieden. Ook dat mag niet. De conclusie is dat de onderbouwing van het PAS niet deugt. De Afdeling bestuursrechtspraak zet daarom een streep door de vergunningen voor veehouderijen die in de uitspraak van 29 mei 2019 aan de orde zijn en waarbij gebruik is gemaakt van het PAS.(bron: persbericht RvS).

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State verklaart de beroepen gegrond

-  PAS mag niet als toestemmingsbasis voor activiteiten worden gebruikt ([Persbericht RvS](#))
-  Einduitspraak: PAS niet verenigbaar met de Habitatrichtlijn ([Europa decentraal](#))
-  PAS mag niet als toestemmingsbasis voor activiteiten worden gebruikt ([NJB](#))
-  Eerste reactie op uitspraak Raad van State inzake het Programma Aanpak Stikstof ([Omgevingsrecht](#))

RECHTSPRAAK NL – Gerechtshof Den Haag – 7 mei 2019 - [ECLI:NL:GHDHA:2019:915](#)

Luchtverontreiniging met stikstofdioxide en fijnstof – Vorderingen jegens Staat

Richtlijn 2008/50/EG. Artikelen 2 en 8 EVRM. WHO-richtsnoeren. Milieudefensie en anderen vorderen te verklaren voor recht dat de Staat onrechtmatig handelt door geen maatregelen te treffen die ertoe leiden dat de normen van de WHO-richtsnoeren en van de richtlijn niet worden gehaald, en de Staat te veroordelen binnen een half jaar alsnog aan die normen te voldoen. Het hof overweegt dat de WHO-richtsnoeren niet bindend zijn. De Staat heeft de beoordelingsruimte inzake de artikelen 2 en

8 EVRM niet geschonden. Uit de richtlijn volgt niet dat een lidstaat verplicht is zijn beleid te richten op het behalen van verontreinigingsniveaus die liggen onder de grenswaarden. Milieudefensie heeft bovendien geen kritiek geuit op het plan Aanpassing NSL, waarin uitgebreid de maatregelen zijn beschreven die zullen worden genomen om de nog aanwezige knelpunten op te lossen. Het hof oordeelt alsnog dat Milieudefensie e.a. ontvankelijk zijn in hun vorderingen maar wijst deze wel af.

REGELGEVING EU

- EU neemt nieuwe regels aan voor meststoffen ([Raad](#))
- Raad neemt nieuwe regels aan voor eenvoudigere rapportage over milieuwetgeving ([Raad](#))
- Raad keurt verbod op plastic voor eenmalig gebruik goed ([Raad](#))

EUROPESE COMMISSIE

Preventing food waste, promoting Circular Economy: Commission adopts common methodology to measure food waste across the EU ([EC](#))

BURGERINITIATIEF

European Citizens' Initiative: Commission registers 'Save the bees!' initiative' ([EC](#))

OVERIG

- Nederland meest achter met duurzame energie ([Europa-nu](#))
- CO2-uitstoot in Europese Unie omlaag ([Europa-nu](#))
- Verbod op wegwerpplastic bekrachtigd door EU-lidstaten ([Europa decentraal](#))
- Beantwoording vragen over het artikel 'EU eist van Den Haag nieuw plan voor duurzame energie' ([Omgevingsweb](#))

Omgevingsrecht

EHRM - ARREST - 16 mei 2019 - Halabi t. Frankrijk - [persbericht](#) - [arrest](#) (niveau 2) - [66554/14](#) - [ECLI:CE:ECHR:2019:0516JUD006655414](#)

Samenvatting onder: [Privacy en persoonsgegevens](#)

Overlevering en uitlevering (s)

HvJ - ARREST - 27 mei 2019 - Minister for Justice and Equality - tegen P.F. - Ierland - [ECLI:EU:C:2019:457](#) - [Grote Kamer](#) - zaak C-509/18 - [persbericht](#) - [conclusie](#) - [arrest](#)

Begrip „uitvaardigende rechterlijke autoriteit - Officier van justitie

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Dit verzoek is ingediend in het kader van de tenuitvoerlegging in Ierland van een EAB dat is uitgevaardigd door de procureur-generaal van Litouwen met het oog op de in Litouwen tegen PF ingestelde strafvervolgung. De vraag in deze zaak is of een officier van justitie kan worden aangemerkt als een "rechterlijke autoriteit" in de zin van artikel 6 (1) van het Kaderbesluit inzake het Europees aanhoudingsbevel (EAB). In de praktijk van overlevering tussen de lidstaten op grond van het Kaderbesluit is in sommige EU-lidstaten, waaronder Nederland, de officier van justitie exclusief bevoegd tot het uitvaardigen van een EAB. De uitspraak is daarom van direct belang voor Nederland.

Het HvJEU oordeelt dat een openbaar aanklager zoals in Duitsland niet valt onder het begrip "uitvaardigende rechterlijke autoriteit" zoals bedoeld in het kaderbesluit. Deze zou dus niet bevoegd zijn om een EAB uit te vaardigen. Dit omdat de openbaar aanklager in Duitsland het risico

loopt, direct of indirect, aangestuurd te worden door een uitvoerende macht, zoals de minister van justitie, bij het uitvaardigen van een EAB.

Dit kan anders liggen wanneer een openbaar aanklager onafhankelijk is van de rechterlijke macht en ook gegarandeerd onafhankelijk is van de uitvoerende macht bij het uitvaardigen van een EAB, zoals in Litouwen het geval is. De Minister van Justitie en Veiligheid heeft bij de vooraankondiging van deze beslissingen vrijdag jl. aangekondigd met spoedwetgeving te komen indien het HvJ EU de advocaat-generaal in zijn conclusie zou volgen. (bron: nieuwsbericht)

In deze zaak hebben Nederland, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Italië, Litouwen, Hongarije, Oostenrijk, Polen en de Europese Commissie schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Het begrip „uitvaardigende rechterlijke autoriteit” in de zin van artikel 6, lid 1, van kaderbesluit 2002/584/JBZ dient aldus te worden uitgelegd dat het betrekking heeft op de procureur-generaal van een lidstaat die, terwijl hij structureel onafhankelijk is van de rechterlijke macht, bevoegd is voor de strafrechtelijke vervolging en wiens status in deze lidstaat zijn onafhankelijkheid waarborgt ten opzichte van de uitvoerende macht in het kader van de uitvaardiging van een Europees aanhoudingsbevel.

- HvJEU: officier van justitie rechterlijke autoriteit in de zin van Kaderbesluit EAB? (Update 29 mei) ([Intro nieuwsbericht](#))
- Who has the power to issue a European Arrest Warrant? ([fair trials](#))

HvJ – ARREST - Gevoegde zaken C-508/18 en C-82/19 PPU - Minister for Justice and Equality tegen OG en PI – Ierland - ECLI:EU:C:2019:456 - **Grote Kamer** – [persbericht](#) - [conclusie](#) - [arrest](#)

Prejudiciële spoedprocedure – Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd door het Openbaar Ministerie van een lidstaat

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Het betreft twee verzoeken om een prejudiciële beslissing door twee verschillende Ierse rechterlijke instanties, die wensen te vernemen of het Duitse Openbaar Ministerie kan worden aangemerkt als „rechterlijke autoriteit” in de zin van artikel 6, lid 1, van het kaderbesluit en als zodanig bevoegd is om een Europees aanhoudingsbevel (hierna: „EAB”) uit te vaardigen.

In deze zaak hebben Nederland, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Italië, Litouwen, Hongarije, Oostenrijk, Polen en de Europese Commissie schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: De zaken C-508/18 en C-82/19 PPU worden voor het arrest gevoegd. Het begrip „uitvaardigende rechterlijke autoriteit” in de zin van artikel 6, lid 1, van kaderbesluit 2002/584/JBZ moet aldus worden uitgelegd dat het geen betrekking heeft op de openbare ministeries van een lidstaat die het risico lopen dat zij in een individueel geval rechtstreeks of indirect worden aangestuurd door of instructies ontvangen van de uitvoerende macht, zoals een minister van Justitie, in het kader van de vaststelling van een besluit over de uitvaardiging van een Europees aanhoudingsbevel.

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 16 mei 2019 – zaak C-314/18 - SF – **Nederland** – [rechtbank Amsterdam](#) - ECLI:EU:C:2019:427 - [conclusie](#)

EAB VK - Terugkeergarantie

Kaderbesluit 2002/584. Dit verzoek is ingediend in het kader van de tenuitvoerlegging in Nederland van een EAB dat de Canterbury Crown Court (rechter in strafzaken Canterbury, VK) is uitgevaardigd tegen SF. Artikel 5, punt 3, van kaderbesluit 2002/584 voorziet in de mogelijkheid dat de lidstaat die een EAB ten uitvoer legt de tenuitvoerlegging ervan afhankelijk stelt van de garantie van de uitvaardigende lidstaat dat de persoon die in de uitvaardigende lidstaat wordt veroordeeld tot een vrijheidsstraf of een tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel wordt teruggezonden naar de uitvoerende lidstaat om die straf daar te ondergaan. De onderhavige zaak biedt het Hof de gelegenheid de strekking van deze garantie van terugzending te verduidelijken en de vereisten te bevestigen die voortvloeien uit het beginsel van wederzijdse erkenning dat ten grondslag ligt aan de justitiële samenwerking in strafzaken binnen de Unie.

A-G: Artikel 5, punt 3, van kaderbesluit 2002/584/JBZ, moet aldus worden uitgelegd dat de garantie dat de persoon tegen wie een EAB ter fine van een strafvervolging is uitgevaardigd, na te zijn berecht, wordt teruggezonden naar de uitvoerende lidstaat om daar de vrijheidsstraf of de tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel te ondergaan die hem in de uitvaardigende lidstaat eventueel wordt opgelegd, inhoudt dat een dergelijke terugzending kan worden uitgesteld totdat onherroepelijk uitspraak is gedaan over een bijkomende straf of maatregel, zoals een beslissing tot confiscatie, onder de voorwaarde dat deze wordt uitgesproken in het kader van een strafprocedure en dat deze procedurefase betrekking heeft op hetzelfde strafbare feit als het feit dat ten grondslag ligt aan het betrokken Europees aanhoudingsbevel. Gelet op de doelstelling van deze bepaling, te weten de reclassering van geïmmobiliseerde personen bevorderen, dienen de bevoegde autoriteiten van de uitvaardigende lidstaat evenwel binnen hun bevoegdheden al het mogelijke te doen om ervoor te zorgen dat deze terugzending plaatsvindt binnen een zo kort mogelijke termijn.

Artikel 25 van kaderbesluit 2008/909/JBZ moet aldus worden uitgelegd dat de uitvoerende lidstaat, nadat deze de betrokkene heeft overgeleverd onder de voorwaarde van de garantie dat deze wordt teruggezonden en zodra hij de veroordeling van deze persoon tot een vrijheidsstraf of een tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel ten uitvoer moet leggen, deze straf niet zodanig mag aanpassen dat deze overeenstemt met de straf die in deze lidstaat voor het betrokken strafbare feit zou zijn opgelegd. Enkel onder de strikte voorwaarden van artikel 8 van kaderbesluit 2008/909 en, met name in het licht van de omstandigheden van het hoofdgeding, van die van lid 2 van dit artikel, kan de in een uitvaardigende lidstaat uitgesproken veroordeling in voorkomend geval in de uitvoerende lidstaat worden aangepast.”

BREXIT

M.K. Bulterman, Brexit en strafrechtelijke samenwerking: de gevolgen van het perspectief van vertrek uit de Unie voor de tenuitvoerlegging van een EAB, in: Nederlands Tijdschrift voor Europees Recht 2019, nr. 1-2

Politieonderzoek en behandeling

EHRM – ARREST – 23 mei 2019 – Kancial t. Polen – persbericht – arrest (niveau 3) – 37023/13 – ECLI:CE:ECHR:2019:0523JUD003702313

Politiegeweld en het gebrek aan een deugdelijk onderzoek

Art. 3 EVRM. Klager werd in juni 2011 gearresteerd tijdens een politieonderzoek naar een ontvoering. Een gewapende en gemaskerde anti-terroristeneenheid stormde de flat in, sloegen klager daarbij op zijn hoofd, tegen zijn rug en nek en gaven hem stroomstoten op zijn rug, billen en genitaliën. Twee dagen later werd klager vrijgelaten en uiteindelijk volgde vrijspraak. Klager deed aangifte en in juli 2011 werd een procedure tegen de politie-eenheid gestart op basis van verklaringen van klager en andere aanwezigen in de flat, medische gegevens en de deskundigenverklaring van een forensische expert. Na het onderzoek achtte de OvJ te weinig bewijs aanwezig voor een overtreding door de politiebeambten, vooral omdat het stroomstootwapen was gebruikt toen klager zich niet aan de instructies van de politie hield, hetgeen in overeenstemming is met de geldende procedures. Het EHRM oordeelt dat artikel 3 EVRM is geschonden omdat de politie buitensporig geweld heeft gebruikt tegen een verdachte die al was geïmmobiliseerd en een nader onderzoek naar dit geweld niet heeft plaatsgevonden.

EHRM – ARREST – 23 mei 2019 – Chebab t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3) – [542/13](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0523JUD000054213

Samenvatting onder: [Recht op leven](#)

Privacy en persoonsgegevens

EHRM – ARREST – 16 mei 2019 – Tasev t. Noord-Macedonië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [9825/13](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0516JUD000982513

Afwijzing verzoek van rechter om wijziging van persoonsgegevens (nationaliteit) op de kieslijst - Schending artikel 8 EVRM.

Samenvatting onder: [Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

EHRM – ARREST – 16 mei 2019 – Halabi t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [66554/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0516JUD006655414

Bouwvergunninginspectie van woning zonder toestemming bewoner of rechterlijke machtiging vormt schending

Artikel 8 EVRM. In maart 2009 voerden controleurs van de afdeling omgevingsplanning een inspectie uit in een gebouw. Zij constateerden dat er een aantal constructies niet in overeenstemming waren met de bouwvergunning. De bezoeken vonden plaats zonder voorafgaande toestemming en in afwezigheid van de eigenaar en de klager, die bewoner was van het huis. Naar klager werd in januari 2013 een officieel onderzoek gestart door een onderzoeksrechter vanwege bouwen zonder omgevingsvergunning. Klagers verzoek om de rapportage uit maart 2009 nietig te verklaren werd door de rechter afgewezen. In januari 2017 kreeg klager van de strafrechter hiervoor een boete van € 5000 opgelegd.

EHRM: Vanwege de afwezigheid van instemming van de bewoner of een rechterlijke machtiging en gelet op het feit dat er geen effectief rechtsmiddel was, was het huisbezoek niet proportioneel. Schending van artikel 8 EVRM.

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELL – 2 mei 2019 – zaak C-70/18 – A. e.a. - [Nederland](#) – Raad van State - [ECLI:NL:RVS:2018:347](#) - [ECLI:EU:C:2019:361](#) – [conclusie](#)

Associatieovereenkomst EEG/Turkije – Biometrische gegevens Turkse staatsburgers

Samenvatting onder: [Associatieovereenkomst EEG/Turkije](#)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 14 mei 2019 – [zaak C-264/19 Constantin Film Verleih*](#)

Handhaving IE-rechten – Verstrekken persoonsgegevens van inbreuk makende Youtube-gebruikers?

Samenvatting onder: [IE](#)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland - 15 mei 2019 – [zaak C-272/19 - Land Hessen*](#)

AVG - Uitleg begrip overheidsinstantie

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Artikel 47 EU Handvest. Verzoeker vordert inzage in het dossier met betrekking tot zijn persoonsgegevens die bij de commissie verzoekschriften van de Hessische Landtag zijn opgeslagen in verband met een door verzoeker ingediend verzoekschrift, dat reeds is afgehandeld. Verweerder, de voorzitter van de Hessische Landtag, wijst de vordering tot inzage af,

omdat de behandeling van verzoekschriften volgens hem een parlementaire taak van de Hessische Landtag is, en daarom niet binnen het toepassingsgebied van de AVG valt. Dit blijkt volgens hem uit de nationale regelingen die in casu van toepassing zijn. Deze regelingen vereisen volgens verweerder dat dossiers betreffende verzoekschriften en de gegevens daarvan ook voor de rekwesstranten geheim worden gehouden. De AVG bepaalt volgens hem niets over de behandeling van parlementaire aangelegenheden. Tegen de weigering om inzage heeft verzoeker beroep ingesteld bij de bestuursrechter. De eerste vraag is of een commissie verzoekschriften (van het Bundesland parlement) onder het begrip "overheidsinstantie" in de zin van de AVG valt. De tweede vraag gaat over de vereiste onafhankelijkheid van een "rechterlijke instantie" in de zin van artikel 267 VWEU.

PUBLICATIEBLAD EU

Besluit (EU) 2019/682 van de Raad van 9 april 2019 waarbij de lidstaten worden gemachtigd om, in het belang van de Europese Unie, het Protocol tot wijziging van het Verdrag van de Raad van Europa tot bescherming van personen met betrekking tot de geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens te ondertekenen, [PB L 115 van 2.5.2019](#)

PUBLICATIE

Data protection certification mechanisms : Study on Articles 42 and 43 of the Regulation (EU) 2016/679 : final report – Study, 6 mei 2019

Op dit moment zijn er in Nederland nog geen geaccrediteerde certificatie-instellingen voor het afgeven van AVG-certificaten in het kader van de verwerking van persoonsgegevens. Zodra de RvA certificatie-instellingen heeft geaccrediteerd om AVG-certificaten te verlenen, vindt u die informatie op onze website en die van de RvA.

PREJUDICIELE VERWIJZING - België – 8 mei 2019

The Court of Appeal of Brussels refers the Facebook case to the Court of Justice of the European Union ([DPA](#))

Raad van State

Reactie van de RvS n.a.v een klacht over gegevensverwerking (AVG) en gerechtelijke taken ([persbericht RvS](#))

De AVG-commissie die deze gerechten hebben ingesteld adviseert over de afdoening van AVG-klachten. De AVG-commissie is samengesteld uit rechters van de drie bestuursrechtelijke colleges.

 [Advies van de AVG-commissie](#)

 Gegevensverwerking (AVG) en gerechtelijke taken ([Privacyweb](#))

Wie is toezichthouder op de verwerking van persoonsgegevens door de gerechten? Die vraag stond centraal in een klacht die een rechtsbijstandverlener bij de voorzitter van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State had ingediend.

WIKI

 [Wiki AVG](#)

OVERIG

- Deel Kamer kritisch over verzamelen passagiersgegevens ([Bijzonder strafrecht](#))
- GDPR: The digital age of consent, one year on – Alex Cooney ([Informs](#))
- Happy birthday GDPR – but where's the e-Privacy Regulation? ([Panopticon](#))
- Toestemmingsmoeheid na een jaar AVG: een blik op andere mogelijkheden ([Privacyweb](#))

- Beantwoording nadere vragen over het richtlijnvoorstel betreffende de levering van digitale inhoud ([Privacyweb](#))
- Kamerbrief over stand van zaken implementatie AVG ([Privacyweb](#))
- The GDPR v Machine Learning Algorithms ([UK human rights blog](#))

Procesrecht en recht op eerlijk proces – bestuursrecht

[EHRM – ARREST – 23 mei 2019 – Sine Tsaggarakis A.E.E. t. Griekenland – persbericht – arrest \(niveau 2\) – 17257/13 – ECLI:CE:ECHR:2019:0523JUD001725713](#)

Rechtsonzekerheid ten gevolge van conflicterende jurisprudentie.

Artikel 6 EVRM. De onderhavige zaak betreft de verschillen in jurisprudentie tussen twee Kamers van het gerecht en het hoogste administratieve gerecht van Griekenland (Raad van State) over hetzelfde onderwerp.

Door onderneming A was verzocht om een rechterlijke toetsing (herbeoordeling) van verleende bouwvergunningen en exploitatievergunningen aan concurrerende bedrijven voor een multiplex in een aangewezen district voor particuliere woongebouwen. De juridische kwestie betrof de mogelijkheid om de wettigheid van de bouwvergunning opnieuw te onderzoeken in de fase van het onderzoek naar de rechtmatigheid en geschiktheid van de afgifte van de exploitatievergunning. Het hoogste administratieve gerecht, evenals de Vijfde Kamer van het Gerecht vindt dat deze herbeoordeling mogelijk moet zijn bij het verlenen van de bouwvergunning en bij het afgeven van de exploitatievergunning, om zo de naleving van het grondwettelijke beginsel van milieubescherming te verbeteren. Na de herziening van de zaak werd de zaak ter beoordeling voorgelegd aan de Vierde Kamer. Deze kwam tot een ander oordeel. Het oordeelde namelijk, op grond van het vertrouwensbeginsel, dat de wettigheid van de bouwvergunningen niet opnieuw kan worden onderzocht door de autoriteiten bij de afgifte van de exploitatievergunning. Het verzoek tot herbeoordeling van de verzoekende onderneming werd afgewezen.

Het Hof constateert dat het conflict in de rechtspraak tussen de Vierde en de Vijfde Kamer al jarenlang bestaat ondanks de interventie van het hoogste administratieve gerecht in Griekenland, de Raad van State. Dit heeft een situatie van rechtsonzekerheid gecreëerd. Verder constateert het hof dat het mechanisme voor harmonisatie van de rechtspraak ondoeltreffend is. In dit geval had dat moeten leiden tot verwijzing van de zaak naar het hoogste administratieve gerecht. De voorwaarden die het Hof op het gebied van de rechtszekerheid heeft gesteld, zijn dus in het onderhavige geval niet vervuld. Het Hof oordeelt daarom tot een schending van artikel 6 § 1 EVRM.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel

[EHRM – ARREST – 2 mei 2019 – Pasquinit t. San Marino – persbericht – arrest \(niveau 2\) – 50956/16 – ECLI:CE:ECHR:2019:0502JUD005095616](#)

Artikel 6 lid 1 EVRM. De Italiaanse, in San Marino woonachtige klager is eigenaar en directeur van een financieel bedrijf dat in 1990 namens B. aandelen heeft gekocht. B. claimde dat hij niet alle opbrengsten uit de verkoop van deze aandelen heeft ontvangen en dat klagers bedrijf hem ruim 4,5 miljoen euro schuldig is. In een civielrechtelijke procedure tussen B. en klagers bedrijf heeft B. hiertoe een getuigenverklaring afgelegd. De civiele rechter heeft B. in het gelijk gesteld. In een afzonderlijke klachtprocedure bij de strafrechter is het beroep van klager (in persoon) op door B. gepleegde meenede verworpen. In 2014 heeft klager bij de rechtbank ('Court for Trusts') tevergeefs verzocht om heropening van de civielrechtelijke zaak op de grond dat B. een valse verklaring heeft afgelegd. Tevens heeft de President van de rechtbank het door klager gevraagde verzoek om tegen de beslissing van de rechtbank in beroep te kunnen gaan, geweigerd.

Volgens klager is zijn recht op een eerlijk proces geschonden. Hij klaagt over de onwettigheid van de rechtbank ('Court for Trusts'), het gebrek aan onpartijdigheid en het gebrek aan toegang tot de rechter. Volgens het EHRM is artikel 6 lid 1 EVRM niet geschonden. Het EHRM acht willekeur in de samenstelling van de rechtbank niet gebleken. Ten aanzien van de klacht dat de President niet onpartijdig zou zijn geweest, omdat hij zowel deel uitmaakte van de samenstelling die over de getuigenverklaring heeft geoordeeld als het verzoek heeft geweigerd, oordeelt het EHRM dat klager

niet alle nationale rechtsmiddelen heeft uitgeput. Het EHRM acht niet aannemelijk dat de rechter die de beslissing van de President heeft bevestigd, niet onpartijdig zou zijn geweest. Het EHRM is verder van oordeel dat de nationale wettelijke beperkingen om slechts beroep te kunnen instellen tegen (civielrechtelijke) beslissingen waarin kwesties van recht aan de orde zijn, gerechtvaardigd zijn met het oog op effectieve en tijdige rechtspraak. Evenmin ziet het EHRM in de hoogte van de door de rechtbank vastgestelde proceskosten een beperking van het recht van klager op toegang tot de rechter.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – ARREST – 23 mei 2019 – Doyle t. Ierland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [51979/17](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0523JUD005197917

Inbreuk recht op verhoorbijstand leidt niet tot schending artikel 6 EVRM

Artikel 6 EVRM. Klager is tot een levenslange gevangenisstraf veroordeeld wegens moord. Hij klaagt bij het EHRM onder meer dat hij geen eerlijk proces heeft gehad omdat zijn recht op bijstand van een raadsman tijdens zijn verhoren door de politie is geschonden. Het EHRM past het toetsingskader toe zoals uiteengezet in eerdere jurisprudentie (vgl. Beuze tegen België). Eerst moet beoordeeld worden of er dwingende redenen waren het recht op toegang tot een raadsman te beperken. Vervolgens is aan de orde of de procedure als geheel eerlijk is geweest. Hoewel klager ten alle tijde met zijn raadsman kon overleggen, bestond er in 2009 in Ierland geen recht op verhoorbijstand. Een dergelijk algemene beperking op het recht op toegang tot een raadsman kan volgens vaste jurisprudentie geen dwingende reden opleveren om dat recht te beperken. Onder die omstandigheden is 'very strict scrutiny' vereist bij de beoordeling of de procedure als geheel wel eerlijk is geweest. In de onderhavige zaak beantwoordt het EHRM deze vraag bevestigend en oordeelt dat er geen sprake is van schending van art. 6 §§ 1 en 3 (c) EVRM. Hierbij neemt het Hof (onder andere) in overweging dat klager niet kan worden beschouwd als een kwetsbare verdachte, dat de politieverhoren zijn opgenomen en ter beschikking stonden aan de rechters en de jury en dat na onderzoek daarvan niet gebleken was van enige bedreiging of onderdruk zetten van klager door de politie, dat het om een zeer ernstig feit ging en dat klager in de gelegenheid is geweest (de toelaatbaarheid van) het bewijsmateriaal aan te vechten en ook de jury van de rechter in dit verband zorgvuldige instructies had ontvangen.

EHRM – ARREST – 28 mei 2019 – Van de Kolk t. Nederland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3) – [23192/15](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0528JUD002319215

Inbreuk recht op verhoorbijstand leidt tot schending artikel 6 EVRM

Artikel 6 EVRM. Van de Kolk wordt op 19 augustus 2009 aangehouden voor de verspreiding van kinderporno en gewezen op zijn recht op consultatiebijstand. Na consultatie van zijn raadsman, mr. Korver, wordt hij op 20 augustus 2009 tweemaal verhoord. In overeenstemming met het toepasselijke recht in Nederland in die tijd had hij geen recht op verhoorbijstand. Zijn verzoek om tijdens het verhoor te worden bijgestaan door zijn raadsman wordt om die reden dan ook afgewezen. De aldus afgelegde verklaringen zijn voor het bewijs gebruikt. Bij het EHRM klaagt Van de Kolk dat hij geen eerlijk proces heeft gehad omdat zijn recht op bijstand van een raadsman tijdens zijn verhoren door de politie is geschonden.

Het EHRM verwijst naar de algemene uitgangspunten zoals neergelegd in de zaken Ibrahim e.a., Simeonovj en Beuze. Hieruit volgt in deze zaak een recht voor klager om te worden bijstaan door een raadsman tijdens de politieverhoren, tenzij er dwingende redenen waren dit recht te beperken (vgl. Beuze). Hiervan is volgens het Hof geen sprake, waarbij het Hof herhaalt dat een wettelijke beperking niet een dergelijke dwingende reden kan opleveren. Het ontbreken van een dwingende reden voor beperking van de toegang tot een raadsman brengt niet automatisch mee dat de procedure als geheel "unfair" is. De bewijslast dat sprake is geweest van een eerlijk proces ligt in dat geval evenwel bij de overheid. In deze zaak is in dat verband niets aangevoerd. (bron: Intro)

-  EHRM: schending art. 6 EVRM door Nederland ivm ontbreken verhoorbijstand ([nieuwsbericht Intro](#))

EHRM - ARREST - 28 mei 2019 - Liblik e.a. t. Estland - [persbericht](#) - [arrest](#) (niveau 3) - [173/15](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0528JUD000017315

Heimelijke opsporingsmethoden

Artikel 6 EVRM. Artikel 8 EVRM. Het Hof oordeelt dat de procedure weliswaar lang heeft geduurd, maar niet onredelijk lang is geweest. Het bevel tot goedkeuring van heimelijke opsporingsmethoden is onvoldoende gemotiveerd en daardoor niet in overeenstemming met de wet. Schending van artikel 8 EVRM.

EHRM - ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING - 2 mei 2019 - Famulyak t. Oekraïne - [persbericht](#) - [beslissing](#) (niveau 3) - [30180/11](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0326DEC003018011

Procedure is eerlijk, ondanks het feit dat verdachte een getuige niet opnieuw kon ondervragen in een nieuw proces tegen hem

Artikel 6 EVRM. Klager is gearresteerd op verdenking van het aanvallen en beroven van een man en is hiervoor veroordeeld. De rechtbank ging onder meer uit van getuigenverklaringen die zijn afgelegd door het slachtoffer en de politieagenten die verantwoordelijk waren voor het onderzoek. In hoger beroep is het vonnis vernietigd en is de zaak afgewezen zodat er een nieuw proces kon plaatsvinden. Klager is in de tweede procedure wederom veroordeeld. De rechter heeft het slachtoffer ondervraagd en de schriftelijke getuigenverklaringen uit eerste aanleg bestudeerd. De verdediging heeft de getuigen niet ter zitting kunnen ondervragen.

Het Hof herhaalt dat het toestaan aan een verdachte om een getuige te ondervragen in aanwezigheid van de rechter die uiteindelijk over de zaak beslist een belangrijke procedurele garantie is in strafprocedures. Daarom zou een wijziging in de samenstelling van de rechters na het ondervragen van een belangrijke getuige, zoals in onderhavige zaak, normaal gesproken moeten leiden tot het opnieuw ondervragen van de getuige. In het onderhavige geval heeft het Hof echter vastgesteld dat er voldoende procedurele waarborgen zijn geboden om klager te compenseren voor het feit dat hij de getuigen niet opnieuw heeft kunnen ondervragen. Ten eerste heeft klager de getuigen, te weten het slachtoffer en de politie, ondervraagd tijdens de eerste rechtszaak. Bovendien heeft de rechter in het tweede proces de afschriften van alle getuigenverklaringen afgelegd in eerste aanleg bestudeerd zodat zij voldoende kennis had van het bewijsmateriaal. Ze heeft het slachtoffer bovendien tijdens het nieuwe proces ondervraagd en heeft de getuige kunnen observeren en derhalve een oordeel kunnen vormen over zijn verklaring. Het Hof constateert dat de eerlijkheid van het proces, alle aspecten in aanmerking genomen niet is geschaad en verklaart de klacht niet-ontvankelijk

EHRM - ARREST - 7 mei 2019 - Mityanin en Loenov t. Rusland - [persbericht](#) - [arrest](#) (niveau 2) - [11436/06](#) - [22912/06](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0507JUD001143606

Ontbreken van rechtelijke toetsing van de detentie – Aanwezigheidsrecht bij behandeling klachten grondslag detentie – Publicatie van een foto van de verdachte

Samenvatting onder: Detentie

EHRM - ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING - 23 april 2019 - Kwiatkowski t. Polen - [persbericht](#) [16.5.19](#) - [beslissing](#) (niveau 3) - [58996/11](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0423DEC005899611

Klacht over parlementair onderzoek naar corruptie

Artikel 6 EVRM. Artikel 8 EVRM. De klacht heeft betrekking op het aannemen van het rapport van een parlementaire onderzoekscommissie door het Poolse parlement. De onderzoekscommissie is ingesteld om onderzoek te doen naar corruptie. Het Hof overweegt dat het parlement geen oordeel heeft gegeven over klagers strafrechtelijke aansprakelijkheid, dat de klager niet is vervolgd of bestraft en dat geen sprake is geweest van enige "criminal charge". De beweerde inbreuk op klagers recht op respect voor zijn privéleven is niet disproportioneel, gelet op de legitieme doelen die werden nagestreefd. De klager wordt niet-ontvankelijk verklaard.

-  Poland: Court declares inadmissible complaint about parliamentary corruption allegations ([humanrightseurope](#))

Rechtsstaat en rechterlijke macht

EHRM – ARREST – 16 mei 2019 – Tasev t. Noord-Macedonië – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [9825/13](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0516JUD000982513

Afwijzing verzoek van rechter om wijziging van persoonsgegevens (nationaliteit) op de kieslijst - Schending artikel 8 EVRM.

Artikel 8 EVRM. Klager is rechter bij het Hof van Beroep. Er verschijnt een aankondiging voor vijf vacatures bij de Raad van State die gevuld moeten worden door zittende rechters. Etniciteit was voor de vacature niet relevant. Klager heeft een verzoek ingediend om de vermelding van zijn nationaliteit op de kieslijst te veranderen van Bulgaars naar Macedonisch. Dat verzoek wordt afgewezen omdat het niet eerlijk zou zijn ten opzichte van andere rechters.

Het Hof oordeelt dat niet uit de procedureregels volgt dat een rechter geen verzoek tot wijziging zou mogen indienen. De uitleg van de nationale rechters is daardoor niet voorzienbaar. Schending artikel 8 EVRM.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Oostenrijk – 7 mei 2019 – [zaak C-256/19 - S.A.D. Maler und Anstreicher*](#)

Interne zaakverdeling – Geschil tussen rechterlijke instanties – Rechtsmiddel?

Artikel 19 (1) VEU. Artikelen 31 en 47 EU Handvest. Richtlijn 2003/88/EG. Bij de verwijzende rechter zijn door de griffie – per abuis – twee beroepen als één enkel rechtsmiddel met één zaaknummer toegewezen, hoewel aan de beroepen op zichzelf staande besluiten inzake twee op zichzelf staande bezwaren ten grondslag liggen. De toewijzing is hierdoor in strijd met de regels inzake de zaakverdeling. De verwijzende rechter heeft – vanwege de onjuiste toewijzing – een “exceptie van onbevoegdheid opgeworpen”. Hierna heeft de president van het gerecht, zonder de bevoegde commissie hierbij te betrekken, mondeling gelast dat het rechtsmiddel ondergebracht diende te worden in een andere procedure (bij dezelfde verwijzende rechter). Deze toewijzing is in strijd met regels inzake de zaakverdeling, aangezien de proceshandeling opnieuw had moeten worden toegewezen. De toewijzing werd nergens schriftelijk vastgelegd, de verwijzende rechter heeft hier per toeval kennis van genomen. De verwijzende rechter heeft verzocht om vaststelling dat hij niet bevoegd is en heeft daarbij aangevoerd dat een desondanks door hem genomen beslissing in strijd zou zijn met de grondwet en artikel 6, lid 1 EVRM, met als gevolg mogelijke sancties. De president van het Verwaltungsgericht Wien heeft de verwijzende rechter bij brief medegedeeld dat hij bevoegd en verplicht is om over het rechtsmiddel te beslissen. De verwijzende rechter is tegen deze beslissing opgekomen bij het Verwaltungsgerichtshof. Het Verwaltungsgerichtshof heeft dit rechtsmiddel afgewezen aangezien alleen een partij bij een procedure het recht heeft om de dreigende schending van de grondwet en verdragen aan de orde te stellen, en niet de rechter.

Vraag is o.a. wat de Unierechtelijke gevolgen zijn van de onbevoegdheid van een rechter, n.a.v. schending van de interne regels binnen een rechterlijke instantie? Zijn er door de wetgever te waarborgen regels die veiligstellen dat een rechter over de mogelijkheid beschikt om af te dwingen dat op rechtmatige wijze wordt voldaan aan de voorschriften betreffende de toewijzing van zaken?

NOOT - bij EHRM 16 april 2019, [Alparslan Altan t. Turkije](#)

The discovery in flagrante delicto, the Kafkaesque fate of a Supreme judge and the Turkish Constitutional Court: The Alparslan Altan case in Strasbourg ([strasbourgobservers](#))

Deze zaak gaat over de onrechtmatige detentie van een Turkse rechter na coup poging.

NOOT - bij EHRM 12 maart 2019, [Szalontay t. Hongarije](#)

Extremist view on subsidiarity and on exhaustion of domestic remedies? Criticism of the decision Szalontay v. Hungary ([strasbourgoobservers](#))

To my biggest regret, the Court followed the course it started in Mendrei and in the recently adopted Szalontay v. Hungary admissibility decision finished the job: it fully declared the Hungarian constitutional complaints an effective remedy to be exhausted before turning to the ECHR. In the present post, I will argue that the Court's view on domestic remedies is not just simply erroneous and disconnected from the Hungarian realities but seriously endangers the effective protection of human rights by establishing rather unforeseeable standards for the applicants that will be almost impossible to meet.

NOOT - bij HvJ lopende zaak C-619/18 Commissie/Polen

Judges saving Judges (verfassungsblog)

After many years of political debates on the rule of law in the European Union, mark 24 June 2019 as a key date. On that day the European Court of Justice will judge on the retirement of Poland's Supreme Court judges.

Over deze zaak zijn meerdere artikelen te vinden op Verfassungsblog:

- [Age is the limit? Background of the CJEU case C-619/18 Commission v Poland](#)
- [The first judgment of the ECJ regarding a breach of the rule of law in Poland?](#)
- [The legal vs. political route to rule of law enforcement](#)
- [Commission v. Poland – A Stepping Stone Towards a Strong “Union of Values”?](#)
- [Living on the edge – how the Poles hang in there whilst the Court deliberates](#)
- [The puissance of infringement procedures in tackling rule of law backsliding](#)

OVERIG

- Judicial Independence and Maltese courts: Is a microstate about to provide EU rule of law with its Van Gend moment? ([EU law analysis](#))
- Hongarije schrapt omstreden rechtssysteem ([Europa-nu](#))
- Timmermans dreigt Roemenië om rechtsstaat ([Europa-nu](#))
- This is how Bulgarian Judicial Independence Ends...Not with a Bang but a Whimper ([Verfassungsblog](#))
- Crisis Hongaarse rechtsstaat verdiept zich. Hongaarse Raad voor de rechtspraak draagt president van het bestuursorgaan van de rechtspraak voor ontslag voor ([NJB](#))
- How to Address Rule of Law Backsliding in Romania ([Verfassungsblog](#))

Recht op leven

EHRM – ARREST – 23 mei 2019 – Chebab t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 3) – [542/13](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0523JUD000054213

Onderzoek naar omstandigheden van een arrestatie waarbij de politie iemand heeft verwond - Schending artikel 2 EVRM

Artikel 2 EVRM. Klager wordt neergeschoten tijdens zijn arrestatie. Het hof oordeelt dat het onderzoek naar de omstandigheden van de arrestatie meerdere procedurele tekortkomingen vertoont. Daarnaast is essentieel bewijs verloren gegaan. Bovendien heeft de procedure, die bijna

acht jaar heeft geduurd, onredelijk lang geduurd. Het hof concludeert dat het onderzoek naar de omstandigheden van de arrestatie niet snel, noch effectief is geweest. Frankrijk is daarmee de procedurele verplichtingen van artikel 2 EVRM niet nagekomen.

OVERIG

Kabinet helpt MH17-families bij Europees hof ([Europa-nu](#))

Staatssteun

HvJ – ARREST – 2 mei 2019 – zaak C-598/17 – A-Fonds – Nederland – Gerechtshof 's-Hertogenbosch [ECLI:NL:GHSHE:2017:4323](#) - [ECLI:EU:C:2019:352](#) – [conclusie](#) - [arrest](#)

Teruggave Nederlandse dividendbelasting – Woonplaatsvereiste - Vrij verkeer van kapitaal - Staatssteun

Samenvatting onder: [Belastingen, dividendbelasting](#)

HvJ – ARREST – 15 mei 2019 – zaak C-706/17 – Achema e.a. – Litouwen - [ECLI:EU:C:2019:407](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Altmark-voorwaarden - DAB in de elektriciteitssector

Richtlijn 2003/54/EG. De verwijzende rechter wil vernemen of bepaalde aspecten van de Litouwse regeling voor het leveren van diensten van algemeen belang (hierna: „DAB's”) in de elektriciteitssector en het financieringsmechanisme ervan als staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU moeten worden beschouwd. Deze zaak biedt het Hof de gelegenheid zijn rechtspraak te verfijnen, met name betreffende het begrip „staatsmiddelen” en de voorwaarden die zijn vastgesteld in de rechtspraak die is voortgevloeid uit het arrest van het Hof van 24 juli 2003 in de zaak Altmark.

Hof: De middelen die bestemd zijn ter financiering van een regeling voor diensten van algemeen belang, zoals diensten van algemeen belang in de elektriciteitssector, vormen staatsmiddelen in de zin van deze bepaling vormen.

Wanneer exploitanten van distributie- en transmissienetwerken voor de financiering van diensten van algemeen belang in de elektriciteitssector bestemde middelen ontvangen teneinde de verliezen te compenseren die zij hebben geleden wegens de verplichting om bij bepaalde elektriciteitsproducenten tegen een vast tarief elektriciteit af te nemen en deze te balanceren, dan vormt deze compensatie een aan de elektriciteitsproducenten toegekend voordeel in de zin van deze bepaling.

De voor bepaalde aanbieders van diensten van algemeen belang in de elektriciteitssector bestemde middelen, moeten worden geacht hun een selectief voordeel in de zin van die bepaling te verschaffen en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig te kunnen beïnvloeden.

Een overheidsmaatregel als de regeling voor diensten van algemeen belang in de elektriciteitssector moet niet worden beschouwd als een compensatie die de tegenprestatie vormt voor prestaties die de begunstigde ondernemingen hebben verricht om openbardienstverplichtingen uit te voeren in de zin van het arrest van 24 juli 2003, Altmark Trans en Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, EU:C:2003:415), tenzij de verwijzende rechter constateert dat een van de diensten van algemeen belang in de elektriciteitssector daadwerkelijk de vier in de punten 88 tot en met 93 van dat arrest genoemde voorwaarden vervult.

Een overheidsmaatregel als de regeling inzake het aanbieden van diensten van algemeen belang in de elektriciteitssector moet worden geacht de mededinging te vervalsen of te dreigen te vervalsen.

GERECHT EU – ARREST – 16 mei 2019 – gevoegde zaken T-836/16 en T-624/17 – Polen/Commissie – ECLI:EU:T:2019:338 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Poolse belastingmaatregel in de retailsector

Besluit C(2016) 5596. Besluit (EU) 2018/160. Het Gerecht vernietigt de besluiten van de EC inzake de Poolse belastingmaatregel in de retail sector. De Commissie heeft deze Poolse maatregel ten onrechte aangemerkt als staatssteun.

GERECHT EU – ARREST – 22 mei 2019 – zaak T-791/16 – Real Madrid Club de Fútbol/Commissie – ECLI:EU:T:2019:346 – [arrest](#)

Staatssteun Real Madrid

Besluit (EU) 2016/2393. In 2016 heeft de Europese Commissie bij besluit vastgesteld dat Real Madrid ongeoorloofde staatssteun had ontvangen van de stad Madrid. Het ging daarbij om een transactie waarbij de waarde van een terrein volgens de Commissie voor 18,4 miljoen euro overschat werd. Deze zaak houdt verband met andere staatssteunzaken tegen Spaanse voetbalclubs: zie persbericht Europese Commissie [hier](#). Het Gerecht vernietigt besluit (EU) 2016/2393.

EUROPESE COMMISSIE

State aid: Commission approves provisional measure ensuring security of local electricity supply in Slovakia ([EC](#))

Strafrecht

RECHTSPRAAK NL – Gerechtshof Amsterdam – 6 februari 2019 (publ. 1.5.19) – [ECLI:NL:GHAMS:2019:537](#)

Brexit, vluchtgevaar en traceerbaarheid verdachte

Samenvatting onder: [Brexit](#)

Terrorisme

EHRM – ONTVANKELIJHEIDSBESLISSING – 7 mei 2019 – Fraile Iturralde t. Spanje – [persbericht](#) 28.5.19 – [arrest](#) (niveau 3) – [66498/17](#) – [ECLI:CE:ECHR:2019:0507DEC006649817](#)

Terrorisme - Weigering verzoek overplaatsing in te willigen niet in strijd met artikel 8 EVRM

Samenvatting onder: [Detentie](#)

OVERIG

Deel Kamer kritisch over verzamelen passagiersgegevens ([Bijzonder strafrecht](#))

Verkiezingen

EHRM – ARREST 21 mei 2019 – G.K. t. België – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [58302/10](#) – [ECLI:CE:ECHR:2019:0521JUD005830210](#)

Het belang van de naleving van procedurele waarborgen bij ontslag senator

Artikel 3 EP EVRM. Een voormalig Belgisch senator G.K. klaagt dat zij op onrechtmatige wijze – onder druk van partijleden – afstand heeft moeten doen van haar zetel in de senaat. Zij heeft haar ontslag

ingediend en daarbij vermeld dat haar instemming ongeldig was. Toch nam de senaat haar ontslag aan en ratificeerden zij een opvolger voor G.K. Het EHRM constateert dat G. K.'s ontslag was aanvaard zonder dat haar procedurele waarborgen tegen willekeur waren geboden, zo waren G.K. en/of haar advocaat niet gehoord door het Bureau (orgaan dat de geldigheid van ontslagen toetst). Het EHRM neemt een schending van artikel 3 Protocol nr. 1 aan.

Vervoer

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 29 mei 2019 – [zaak C-321/19 - Bundesrepublik Deutschland*](#)

Tolheffing – Berekening toltarief – Kosten verkeerspolitie

Richtlijn 1999/62/EG. Richtlijn 2006/38/EG. Richtlijn 93/89/EEG. Verzoekers vorderen in eerste aanleg teruggave van tolgelden die zij hebben betaald voor gebruik van Duitse autosnelwegen. Verzoekers voeren aan dat bij de berekening van het toltarief te hoge kosten in aanmerking zijn genomen, welke in strijd is met het Unierecht. Met betrekking tot de eerste vraag wil de verwijzende rechter uitsluitel over de mogelijkheid tot rechtstreekse werking van de bepalingen van richtlijn 1999/62, iets dat door de staande jurisprudentie van het Hof niet mogelijk is (C-157/02). Daarnaast wil de verwijzende rechter weten of het verwerken van de kosten voor de verkeerspolitie in de tolheffing en de berekenings- en schattingsfouten een schending zijn van richtlijn 1999/62. De rechter wil dan met name weten wat de kostenoverschrijding dient te zijn die een schending vormen (in de jurisprudentie was dit een overschrijding van 150%, maar in casu is het een kostenoverschrijding van maximaal 6%). Laatstelijk verzoekt de verwijzende rechter uitleg over of een door verweerder a posteriori opgestelde berekening relevant is in licht van het unierecht en hoe deze berekening moet worden opgesteld.

Verzekeringen

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

EU Motor Insurance Law in the UK: Accidents on the road and responsibilities off it ([EU law analysis](#))

Vrijheid van meningsuiting

NOOT – bij EHRM 30 april 2019, [Kablis t. Rusland](#)

Kablis v. Russia: prior restraint of online campaigning for a peaceful, but unauthorised demonstration violated Article 10 ECHR ([strasbourgobservers](#))

OVERIG

Facebook, defamation and free speech: a pending CJEU case ([EU law analysis](#))

Vrijheid van vereniging

EHRM – ARREST – 7 mei 2019 – MIHR Foundation t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) - [10814/07](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0507JUD001081407

Ontbinding van een stichting wegens onvoldoende financiële middelen vormt geen schending

Artikel 11 EVRM. Klager is een stichting (voor 'beschaving, kennis, welvaart en voorspoed') met als belangrijkste doelen hulpbehoevenden bijstaan op het gebied van Islam, technologie en natuurkunde en het opzetten van klassen en universiteiten. In 2005 werd de stichting door de rechtbank ontbonden omdat diens financiële middelen onvoldoende waren om de kosten te dekken en de

stichting niet langer in staat was om zijn doelen te vervullen. De bestaande financiële middelen werden overgedragen aan een andere stichting met vergelijkbare doelen.

EHRM: De eis dat stichtingen voldoen aan bepaalde financiële criteria vloeide voort uit de bescherming van de efficiëntie en geloofwaardigheid van het systeem van stichtingen met een publiek belang in Turkije. De redenen die de nationale rechter gaf voor het ontbinden van de stichting waren relevant en afdoende, kwamen voort uit een dringende maatschappelijke behoefte, was proportioneel en daarom noodzakelijk in een democratische samenleving. Geen schending van artikel 11 EVRM. Klacht kennelijk ongegrond ten aanzien van artikel 6 EVRM.

[EHRM - ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING - 7 mei 2019 - Forcadell I Lluís e.a. t. Spanje – persbericht 28.5.19 – beslissing \(niveau 2\) - ECLI:CE:ECHR:2019:0507DEC007514717](#)

Schorsing van plenaire vergadering van het Parlement door Constitutioneel Hof

Samenvatting onder: Grondrechten (Handvest) en EVRM

Wapens

[NOOT – bij HvJ Conclusie 11 april 2019, C-482/17 Tsjechië/Europees Parlement en Raad](#)

Friendly Fire in the European Union? AG Sharpston's opinion on the validity of the revised firearms Directive ([EU law analysis](#))

Deel II - Algemeen

Algemeen

- Het Europees Parlement: De stem van de burger in de Europese Unie ([EU Publications](#))
- Past, present and future of democracy, Policy review ([EU publications](#))
- D66: 'Veranker EU-lidmaatschap in de grondwet' ([Europa-nu](#))

Cursus en opleiding

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e-learning course, ERA
e-learning	ie	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA
podcast	aanbesteding	EJTN podcast: EU Public Procurement Law training for judges podcast series, March 5-6, 2015 - filmed at The Academy of European Law (ERA), Trier
podcast	milieu & natuur	EJTN podcast: Seminar on Access to Courts in Environmental Law Matters (seminar van 7 oktober 2013)
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege 'Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM
12 juni 2019	ALGEMEEN	SSR cursus 'EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem', Jaarbeurs Utrecht Link naar www.ssr.nl : https://ssr.nl/cursus/irzminer/

Datum	Onderwerp	Titel
<u>12 juni 2019</u>	ASIEL EN MIGRATIE	Actuele ontwikkelingen rond Dublin, Stichting migratierecht, Amersfoort, 12.30 tot 17.15 uur
<u>23-28 juni 2019</u>	GRONDRECHTEN	Summerschool "The Protection of Fundamental Rights in Europe", C.I.R.D.E., in samenwerking met the <u>Law School</u> of the Strasbourg University, the <u>Centre for European Law</u> of King's College London and the <u>Centro Residenziale Universitario di Bertinoro</u> (Ce.U.B.)
<u>4-5 juli 2019</u>	CONSUMENTEN	Conference announcement: "The Transparent Trap: Disclosing Information to Consumers", Amsterdam
<u>26 en 27 april 2020</u>	FISCAAL	SAVE THE DATE: European Tax Judges Conference in Cologne, Further informations will follow via <u>www.eutjc.eu</u>

HvJ

Gerechtelijke vakanties HvJ:

Kerstmis 2019: van maandag 23 december 2019 tot en met zondag 12 januari 2020

Pasen 2020: van maandag 6 april 2020 tot en met zondag 19 april 2020

zomer 2020: van donderdag 16 juli 2020 tot en met maandag 31 augustus 2020

Nieuwsbrieven

Algemeen

- Nieuwsbrief van de persafdeling van het EU-Hof (ECER website)
- EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk (INTRO) –
- Brussels law societies (nieuw: nu externe link):
- Information note ECHR:

Bestuursrecht

- Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak
- Nieuwsbrief Awb en Europees bestuursrecht Gelderland nieuw!

Dataproductie

- European data protection supervisor (EDPS) nieuwsbrief:

Strafrecht

- KESM (voorheen EKS) nieuwsbrief Rechtbank Amsterdam (alleen intern):

Vreemdelingenrecht

- [EASO \(European asylum support office\)](#): september 2017
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen \(CMR\)](#):

[CJEU Overview of judgments and pending cases](#):

[NEMIS: newsletter on European migration issues](#):

[NEAIS: newsletter on European asylum issues](#):

Vrij verkeer van personen en Unieburgerschap

[NEFIS Newsletter on European Free Movement Issues](#) (nieuw!)

NL zaken bij het HvJ

Arresten en conclusies

Datum	Naam	Zaaknr.	Arrest / Conclusie / einduitspraak	NL verwijzing	Onderwerp
2.5.19	A. e.a.	C-70/18	conclusie	ECLI:NL:RVS:2018:347	Associatie Turkije-EU
2.5.19	A-Fonds	C-598/17	arrest	ECLI:NL:GHSHE:2017:4323	Dividendbelasting; staatssteun
2.5.19	T. Boer & Zonen	C-98/18	arrest	ECLI:NL:CBB:2018:10	Landbouw, koeling vlees slachthuis
7.5.19	X	C-47/17	einduitspraak	ECLI:NL:RBDHA:2017:873	Asiel, Dublin III
8.5.19	Geelen	C-568/17	arrest	ECLI:NL:HR:2017:2431	Btw, webcam
8.5.19	SF/Inspecteur belastingen	C-631/17	arrest	ECLI:NL:HR:2017:2681	SZ, zeevarende
15.5.19	Coban	C-677/17	arrest	ECLI:NL:CRVB:2017:4338	SZ, Associatieverdrag Turkije
16.5.19	SF	C-314/18	conclusie	ECLI:NL:RBAMS:2018:2835	Overlevering, EAB

NL prejudiciële verwijzingen

Dit overzicht staat ook op de Wiki [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

datum	Instantie	ECLI-nummer	onderwerp	zaak nr.	naam	Conclusie / arrest	Einduitspraak
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:168	Electriciteitsrichtlijn				
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:152	Landbouw, randvoorwaarden				

Nieuwsbrief Rechtspraak Europa, 2019, nummer 6 (juni)

19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:631	Douane, actieve veredeling				
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:643	Btw tarief sekslustopwekkende middelen				
2.4.19	Hof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2019:630	Oneerlijk beding				
5.3.19	Hof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2019:657	Oneerlijk beding				
5.3.19	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:2097 - ECLI:NL:RBDHA:2019:2095	Visumcode	C-225/19 C-226/19	Minister van buitenlandse zaken e.a.		
22.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:292	IPR	C-186/19	Supreme Site Services e.a.		
12.2.19	Hof	ECLI:NL:GHAMS:2019:1170 (publ. 6.5.19)	Tariefindeling	C-192/19	Rensen shipbuilding		
8.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:152	Anti-dumping	C-104/19	Donex Shipping and Forwarding		
30.1.19	RvS	ECLI:NL:RVS:2019:260	Omgevingsvergunning; LPG tankstation	C-120/19	X		
21.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2361	IPR				
21.12.18	Rb.Limburg	ECLI:NL:RBLIM:2018:12159	milieu	C-826/18	Stichting varkens in Nood		
19.12.18	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2018:11244	EVOA, dierlijke bijproducten	C-21/19, C-22/19 en C-23/19	XN		
18.12.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:662	Visserijfonds	C-814/18	Ursa Major services		
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2309	btw	C-791/18	Stichting Schoon-zicht		
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2322 ECLI:NL:HR:2018:2174 (voornemen)	arbeid; detachering; diensten	C-815/18	Federatie NL vakvereniging		
29.11.18	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:8550	consumenten	C-750/18	A B	beschikking 8.2.19 doorgehaald	
27.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Terugkeer-richtlijn	C-806/18	JZ		
6.11.18	Gerechtshof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2018:4063 (voornemen)	consumenten				
2.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Gemeenschapsmodelverordening	C-678/18	PG van de HR		
20.9.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:2878	SZ- vrachtwagenchauffeurs	C-610/18	AFMB		
18.9.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:500	biociden	C-592/18	Darie BV		

Nieuwsbrief Rechtspraak Europa, 2019, nummer 6 (juni)

27.7.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:5389	overlevering	C-492/18 PPU	TC	arrest 12.2.19	
17.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:341	landbouw; tarieven NVWA	C-477/18	Gosschalk		
3.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:308	Gewas- beschermings- middelen	C-445/18	Vaselifé		
21.6.18	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2018:2685	btw	C-420/18	IO		
12.6.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:283	gasverordening	C-399/18	Vereniging Gasopslag Nederland	beschikking 18.1.19 doorgehaald	
6.6.18	RvS	ECLI:NL:RVS:2018:1737 ECLI:NL:RVS:2018:1738 ECLI:NL:RVS:2018:1739 persbericht	Schengengrensco de	C-381/18	G.S.		
5.6.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:260	subsidie visserij	C-386/18	Coöperatieve Producenten organisatie en Beheers- groep Texel		
9.5.18	RvS	ECLI:NL:RVS:2018:1503	Schengencode	C-341/18	J. e.a.		
1.5.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:2835	Overlevering en uitlevering	C-314/18	SF	conclusie 16.5.19	
20.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:630	Douane, tariefindeling	C-288/18	X	arrest 11.4.19	
19.4.18	RvS	ECLI:NL:RVS:2018:1307	asiel & migratie	C-269/18 PPU	C, e.a.	beschikking 5.7.18	
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1120	SZ	C-257/18	Güler		
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1121	SZ	C-258/18	Solak		
6.4.18	Rb. Noord- Holland	ECLI:NL:RBNHO:2018:4729	douane, antidumping	C-251/18	Trace	conclusie 9.4.19	
6.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:522	douane, invoerrechten	C-249/18	CEVA Freight	conclusie 26.3.19	
28.3.18	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2018:3455	IE; e-books	C-263/18	Nederlands Uitgeversver- bond et Groep Algemene Uitgevers		
23.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:265	Cif-invoerprijs	C-160/18	X		
2.12.18	Rb. Noord-NL	ECLI:NL:RBNNE:2018:598	Luchtvaartclaim	C-163/18	Aegean airlines	conclusie 28.3.19	

Nieuwsbrief Rechtspraak Europa, 2019, nummer 6 (juni)

6.2.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:10	landbouw, slacht	C-98/18	Boer en zonen	arrest 2.5.19	
2.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:126 ECLI:NL:HR:2018:127	SZ, vo.148/71	C-95/18 en C-96/18	van den Berg & Giesen e.a.	conclusie 26.3.19	
1.2.18	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2018:1193	strafrecht	C-97/18	ET	arrest 10.1.19 geen conclusie	
31.1.18	RvS	ECLI:NL:RVS:2018:347	Migratie; privacy en persoonsgegevens	C-70/18	A.		
1.12.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:4338	SZ	C-677/17	Çoban	arrest 15.5.19 conclusie 28.2.19	
30.11.17	Rb Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2017:14187 ECLI:NL:RBMNL:20175960 (e-archief)	Visumcode	C-680/17	Vethanayagam e.a.	conclusie 28.3.19	
14.11.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:13124	asiel;	C-635/17	E.	arrest 13.3.19 conclusie 29.11.18	
10.11.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2820	antidumping	C-644/17	Eurobolt	conclusie 28.2.19	
27.10.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2681	SZ; zeevarende	C-631/17	Inspecteur van de belastingdienst	arrest 8.5.19 conclusie 10.1.19	
12.10.17	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2017:4323	fiscaal; dividend	C-598/17	A-Fonds	conclusie 19.12.18	arrest 2.5.19
4.10.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:2669	asiel; nieuw motief	C-586/17	D. en I		ingetrokken
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7037	overlevering/uitlevering	C-571/17 PPU	Ardic	arrest 22.12.17 conclusie 19.12.17	
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7038	overlevering/uitlevering	C-573/17 PPU	Poplawski	conclusie 27.11.18	
27.9.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:2571 ECLI:NL:RVS:2017:2572	asiel; internat. bescherming	Gevoegde zaken C-582/17	H. ea.	arrest 2.4.2019	

				C-583/17		conclusie 28.11.18	
22.9.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:2815	milieu; strafrecht; eveo	C-624/17	Tronex	conclusie 28.2.19	
22.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2431	btw; webcam	C-568/17	Geelen	arrest 8.5.19 conclusie 12.2.19	
20.9.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:2492	Asiel en migratie; verblijfsrecht door fraude	C-557/17	Y.Z.	arrest 14.3.19 conclusie 4.10.18	
8.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2269	Insolventie; EEX	C-535/17	NK	arrest 6.2.2019 conclusie 18.10.2018	
4.8.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:2914	SZ; vo 883/2004; schaatsters	C-477/17	Balandin	arrest 24.1.2019	
4.8.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:2119	Gezinsherenigings richtlijn; inburgerings-examen	C-484/17	K.	arrest 7.11.18 geen conclusie	Einduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:13 26.4.19
4.7.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:1935	Geneesmid- delenrichtlijn	C-423/17	Warner-Lambert Company	arrest 14.2.19 conclusie 4.10.18	
21.6.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:1609	Gezins- hereniging; termijn	C-380/17	K en B	arrest 7.11.18 conclusie 27.6.18	Einduitspraak 27.12.18
15.6.17	Rb Noord-Holland, zittingsplaats Haarlem	HAA 15/2526 (e-archief)	tariefindeling	C-372/17	Vision research Europe	arrest 13.9.2018	

						geen conclusie	
8.6.17	Rb Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2017:4362	Karkassen	C-347/17	A ea.	conclusie 29.11.18	
24.5.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:1370	kenteken- bewijzen	C-326/17	RDW	arrest 24.1.19 conclusie 20.9.18	
23.5.17	Gerechtshof Arnhem- Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2017:6697	IE	C-310/17	Levola	arrest 13.11.18 conclusie 25.7.18	
18.5.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:3348	EAB; overlevering	C-270/17 PPU	Tupikas	arrest 10.8.17 conclusie 26.7.17	
18.5.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:3355	EAB; overlevering	C-271/17 PPU	Zdziaszek	arrest 10.8.17 conclusie 26.7.17	
17.5.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:1259 ECLI:NL:RVS:2017:1260	Milieu; habitatrichtlijn	C-293/17 C-294/17	Coöperatie ME en Vereniging Leefmilieu; Werkgroep behoud de Peelen	arrest 7.11.18 conclusie 25.7.18	Einduitspraak
12.5.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:849	SZ	C-272/17	Zyla	arrest 23.1.2019 conclusie 11.7.18	Einduitspraak 12.4.2019
11.5.17	Rb Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2017:3625	diensten; Postrichtlijn	C-256/17	Sandd	beschikking 2.7.18 conclusie 20.6.18	
10.5.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:1252	asiel & migratie	C-257/17	C en A	arrest	Einduitspraak

						7.11.2018 <u>conclusie</u> 27.6.18	ECLI:NL:RVS:2019:13 26.4.19
20.4.17	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:4032	asiel	C-213/17	X	<u>arrest</u> 5.7.18 <u>conclusie</u> 13.6.18	
19.4.17	RvS	ECLI:NL:RVS:2017:1098	nationaliteit	C-221/17	Tjebbes ea.	<u>Arrest</u> 12.3.19 <u>conclusie</u> 12.7.18	
29.3.17	RvS	ECLI:NL:RVS:2017:858 ECLI:NL:RVS:2017:869	asiel	C-175/17 C-180/17	X	24.1.18 26.9.2018 <u>arrest</u> (C-175/17) <u>arrest</u> (C-180/17)	Einduitspraak 26.9.18 ECLI:NL:RVS:2019:45 <u>Persbericht RvS</u>
3.3.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:346 (ingetrokken) ECLI:NL:HR:2017:342 (deels ingetrokken)	dividendbelasting	C-156/17 C-157/17	Köln- Aktienfonds Deka	<u>Beschikking</u> 12.12.18 C-157/17 ingetrokken	
26.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:872	Asiel	C-48/17	X	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18	
23.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:873	Asiel	C-47/17	X	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18	Einduitspraak 7.5.19
20.12.16	CBb	ECLI:NL:CBB:2016:440	Landbouw	C-667/16	Nooren	<u>arrest</u> 6.6.18 <u>conclusie</u> 21.2.18	<u>Einduitspraak CBb</u> 5.3.19
9.12.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2834	IE	C-644/16	Synthon	<u>Beschikking</u> 23.1.18 doorgehaald	

26.10.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:12824	Asiel & migratie	C-550/16	A en S	arrest 14.4.2018 conclusie 26.10.17	
26.10.16	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2016:4101	SZ	C-551/16	Klein Schiphorst	arrest 21.3.18 conclusie 2arrest9.11.17	
30.9.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2195	invoerrechten kippenvlees	C-522/16	X	arrest 19.10.17 Geen conclusie	einduitspraak 29.6.2018
2.9.16	Rb. A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5710	EAB	C-477/16 PPU	Kovalkovas	arrest 10.11.16 conclusie 19.10.16	
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5206	EAB	C-452/16 PPU	Poltorak	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16	
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5207	EAB	C-453/16 PPU	Özçelik	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16	
12.8.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1866	btw	C-463/16	Stadion Amsterdam	arrest 18.1.18 Geen conclusie	
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1351	vennootschapsbelasting	C-398/16	X BV	arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17	einduitspraak 19.10.2018 ECLI:NL:HR:2018:196
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1350	vennootschapsbelasting	C-399/16	X NV	arrest 22.2.2018	einduitspraak 19.10.2018

						conclusie 24.10.17	ECLI:NL:HR:2018:196
4.7.16	CBb	ECLI:NL:CBB:2016:258	landbouw	C-383/16	Vion livestock	arrest 19.10.17 conclusie 29.6.17	Einduitspraak ECLI:NL:CBB:2018:64 ECLI:NL:CBB:2018:64
9.6.16	Rb Den Haag	ECLI:RBDHA:2016:6389	asiel & migratie	C-331/16 en C-366/16	K. ea.	arrest 2.5.18 conclusie 14.12.17	
18.5.16	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2016:4032	luchtvaartclaim	C-302/16	Krijgsman	arrest 11.5.17 Geen conclusie	
18.5.16	RvS	ECLI:NL:RVS:2016:1351	Habitatrichtlijn	C-281/16	Vereniging Hoeksche waards Landschap	arrest 19.10.17 conclusie 15.6.2017	
19.4.16	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2016:3097	landbouw	C-227/16	Arts	arrest 9.11.2017 geen conclusie	
29.3.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:515	asiel & migratie	C-225/16	Ouhrami	arrest 26.7.17 conclusie 18.5.17	
9.3.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:2350	IE	C-163/16	Louboutin	arrest 12.6.18 conclusie 22.6.17	Einduitspraak Rb Den H 6.2.19 ECLI:NL:RBDHA:2019:
24.2.16	Rb Midden-NL	ECLI:NL:RBMNE:2016:954	arbeid	C-126/16	FNV Smallsteps	arrest 22.6.2017 conclusie 29.3.17	

29.1.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:133	douane	C-59/16	The Shirtmakers	arrest 11.5.17 geen conclusie	Einduitspraak Hoge Raad 15.9.2017 ECLI:NL:HR:2017:233
---------	-----------	-------------------------------------	--------	-------------------------	-----------------	--	---

NL zaken bij het EHRM

Links en documenten van het EHRM over NL zaken

- [Website COE Impact of the ECHR \(Nederland\)](#)
- [European Court of Human Rights profile for Netherlands](#) (bijgewerkt tot juli 2018) bevat een overzicht van het totaal aantal NL zaken bij het EHRM.
- [Internationale Mensenrechtenprocedures 2017](#)

Cijfers

In 2018 zijn 429 klachten tegen NL in behandeling genomen.

In 2018 is er in totaal op 462 klachten tegen NL een beslissing genomen of een arrest gewezen: Op 429 klachten is beslist door een Single Judge; op 27 klachten door een Comité en op 2 klachten door een Kamer-formatie. In 4 zaken is een arrest gewezen.

Begin 2019 waren er in totaal 237 zaken tegen NL aanhangig bij het Hof.

Actuele stand van zaken

Onderstaand een overzicht van NL gecommuniceerde zaken, ontvankelijkheidsbeslissingen en arresten van het EHRM. Het overzicht is nog niet compleet. Daar wordt de komende tijd nog aan gewerkt.

Arresten Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)								
Naam	Datum	Uitspraak	Body	Level	Zaaknr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
Van de Kolk	28.5.18	Violation	Committee	3	23192/15	6 EVM	Aanwezigheidsrecht; Salduz	
Corallo	9.10.18*	Violation	Committee	3	29593/17	3 EVM	Uitlevering en overlevering – Belastingfraude – Sint Maarten – Detentie	Hof Den Haag Hoge Raad 21.3.2017 (niet ontvankelijk)
Cabral	28.8.18	Violation	Chamber	3	37617/10	6 EVM	Strafrecht – Getuigenverhoor	Hoge Raad 5.1.2010
X.	10.7.18	No violation	Chamber	3	14319/17	3 EVM	Uitzetting naar Marokko	Hoge Raad 9.5.2017
Baydar	24.4.18	No violation	Chamber	2	55385/14	6 EVM	Mensensmokkel – Weigering HR prejudiciële vragen te stellen aan HvJEU	Hoge Raad 21.3.2017

Beslissingen Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)						
Naam	Datum	Beslissing	Zaaknr.	Artikel(en)	Onderwerp	NL rechter
Said v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	34299/14	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	
Heerawi v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	36558/14	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	
Aghmadi and Yaghubi v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	70475/14 70530/14	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	
Dorani and Khawati v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	71815/14 71827/14	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	
A.J. v. the Netherlands	17.1.19	Strike-out	82077/17	3 EVRM		
A.R.B. v. the Netherlands	17.1.19	Strike-out	8108/18	3 EVRM		
Yeshtla v. the Netherlands	15.1.19	Inadmissible	37115/11	8 EVRM 14 EVRM	Huurtoeslag en immigratie	Raad van State 28.11.2009
Vidgen v. the Netherlands	8.1.19	Inadmissible	68328/17	6 EVRM		
A.I. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	36196/16	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch, 28.2.2014
A.S. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	20102/13	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 11.3.2013
W.M. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	12708/16	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 2.9.2015
Herrie v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	44116/12	6 EVRM	Strafrecht - Werknemer AIJD geeft info door	Rb Den Haag Hof Den Haag Hoge Raad
Zaloilo v. the Netherlands	15.11.18	Strike-out	23179/12	5 EVRM		
M.A. v. the Netherlands	16.10.18	Strike-out	42572/15	3 EVRM		
Cüzdan v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	6315/08 en 9597/12	8 EVRM 13 EVRM	Asiel&migratie	-
Cernea v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	62318/16	5 EVRM		
Voicu v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	34414/17	5 EVRM		
Kake and Camara v. the Netherlands	4.9.18	Strike-out	63913/17	3 EVRM		
Barry v. the Netherlands	4.9.18	Strike-out	66238/16	3 EVRM		
P.N. v. the Netherlands	10.7.18	Strike-out	10944/13	3 EVRM 8 EVRM 13 EVRM		
Orbulescu v. the Netherlands	10.7.18	Strike-out	1704/17	5 EVRM		
Breijer v. the Netherlands	3.7.18	Inadmissible	41596/13	6 EVRM		
Touré v. the Netherlands	3.7.18	Strike-out	14778/18	37 EVRM		
A.G. and M.M. v. the Netherlands	26.6.18	Inadmissible	43092/16	3 EVRM		

Zaloilo v. the Netherlands	12.6.18	Inadmissible	60035/12	5 EVRM		
Ahdour v. the Netherlands	5.6.18	Strike-out	45140/10	8 EVRM 14 EVRM		
Soumah v. the Netherlands	5.6.18	Strike-out	61452/15	3 EVRM		
Cerci v. the Netherlands	10.4.18	Strike-out	25392/14	8 EVRM 13 EVRM		
Said Good v. the Netherlands	23.1.18	Inadmissible	50613/12	3 EVRM 5 EVRM		
Haddaouchi v. the Netherlands	16.1.18	Inadmissible	4965/10	2 Protocol 4		
Aanhangige gecommuniceerde zaken						
Naam	Datum communicatie	Nummer	Artikel	Onderwerp	NL rechter	
Muse Shire e.a.	15.5.19	9933/18	8 EVRM	Subsidiare beschermingsstatus, gezinshereniging	-	
Omar Mohamud	8.4.19	42922/18	8 EVRM	Asiel, gezinshereniging		
Nelissen	5.3.19	585/19	6 EVRM	Strafzaak, redelijke termijn	Hoge Raad 28.8.18 Rb Limburg 27.7.15	
T.M. en S.Y.M.	18.2.19	33515/16	3 EVRM	Asiel - Pakistan	-	
Ships Waste Oil Collector B.V. v. the Netherlands	14.12.18	2799/16	8 EVRM	Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)	
Burando Holding B.V. v. the Netherlands	14.12.18	3124/16	8 EVRM	Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)	
Port Invest B.V. v. the Netherlands	14.12.18	3205/16	8 EVRM	Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)	
Janssen de Jong Groep B.V. and Others v. the Netherlands	13.12.18	2800/16	8 EVRM	Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb	
N.K. v. the Netherlands	26.10.18	58572/14	3 EVRM	Asiel - Sudan		
X v. the Netherlands	15.10.18	72631/17	6 EVRM	Strafrecht – diefstal – Afwijzing aanhoudingsverzoek	Hoge Raad 9.5.2017	
Dijkhuizen v. the Netherlands	3.9.18	61591/16	6 EVRM	Strafrecht – Detentie in Peru – uitlevering – deelname aan proces via video		
A.A. and Others v. the Netherlands	31.8.18	28190/18	3 EVRM	Asiel en migratie – Uitzetting familie naar Libië	Raad van State 4.1.2018	
G. and Others v. the Netherlands		530/18				
Pormes v. the Netherlands		25402/14				
Z.N. v. the Netherlands		71676/14				
Maassen v. the Netherlands		10982/15				
Canword v. the Netherlands		21464/15				
Van de Kolk v. the Netherlands		23192/15				
S.A. v. the Netherlands		49773/15				
de Legé v. the Netherlands		58342/15				

Keskin v. the Netherlands		2205/16			
Azerkane v. the Netherlands		3138/16			
Chaloub and Camara v. the Netherlands		7338/16			
T.E. v. the Netherlands		43462/16			
Badullah v. the Netherlands		54892/16			
Nevé v. the Netherlands		59133/16			
Zohlandt v. the Netherlands		69491/16			
M.B. v. the Netherlands		71008/16			
Hasselbaink v. the Netherlands		73329/16			
Lake v. the Netherlands		2445/17			
Stichting Landgoed Steenbergen and Others v. the Netherlands		19732/17			
Magassouba v. the Netherlands		37153/17			
A.S.N. and T.K.M. v. the Netherlands		68377/17			